

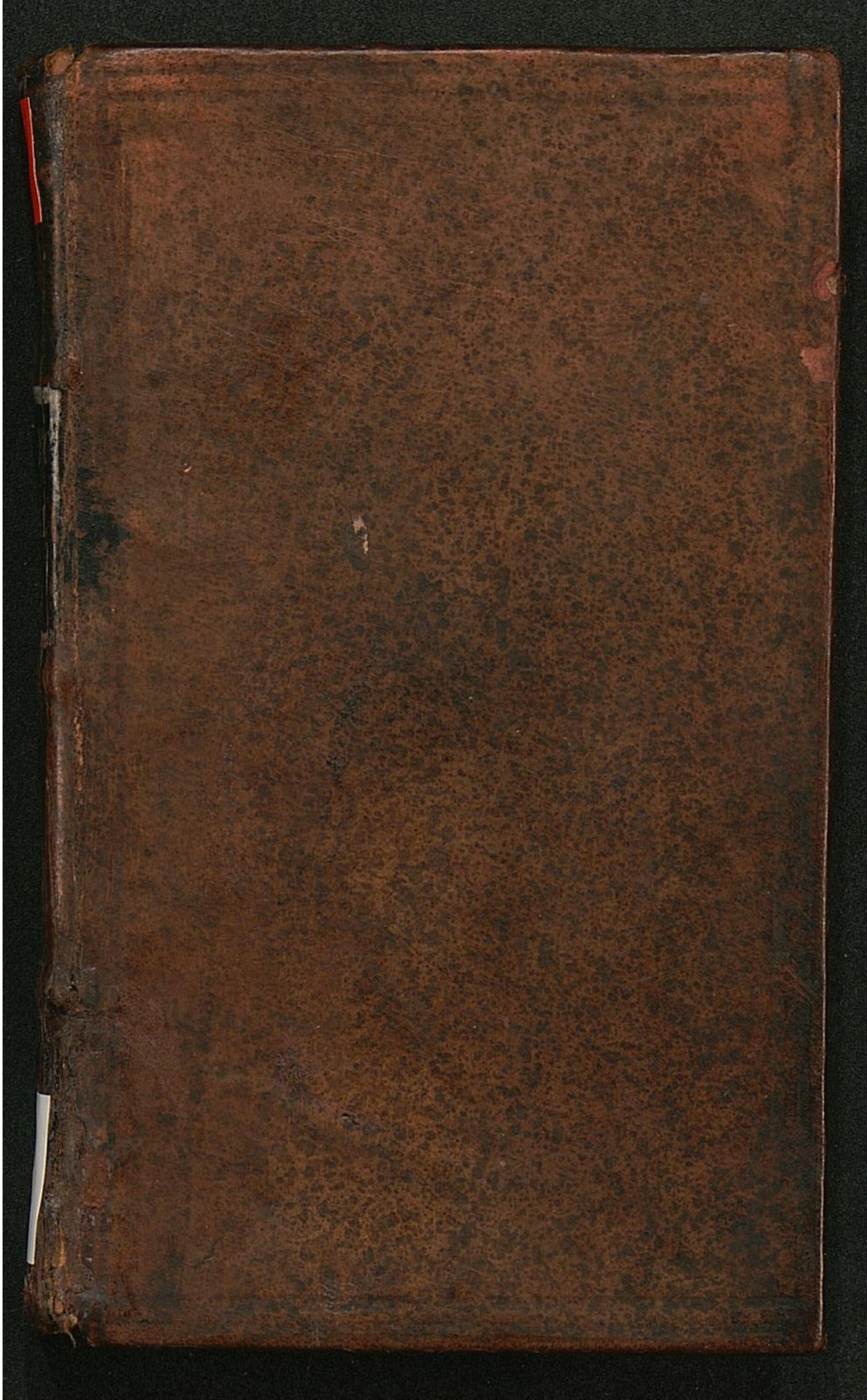
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

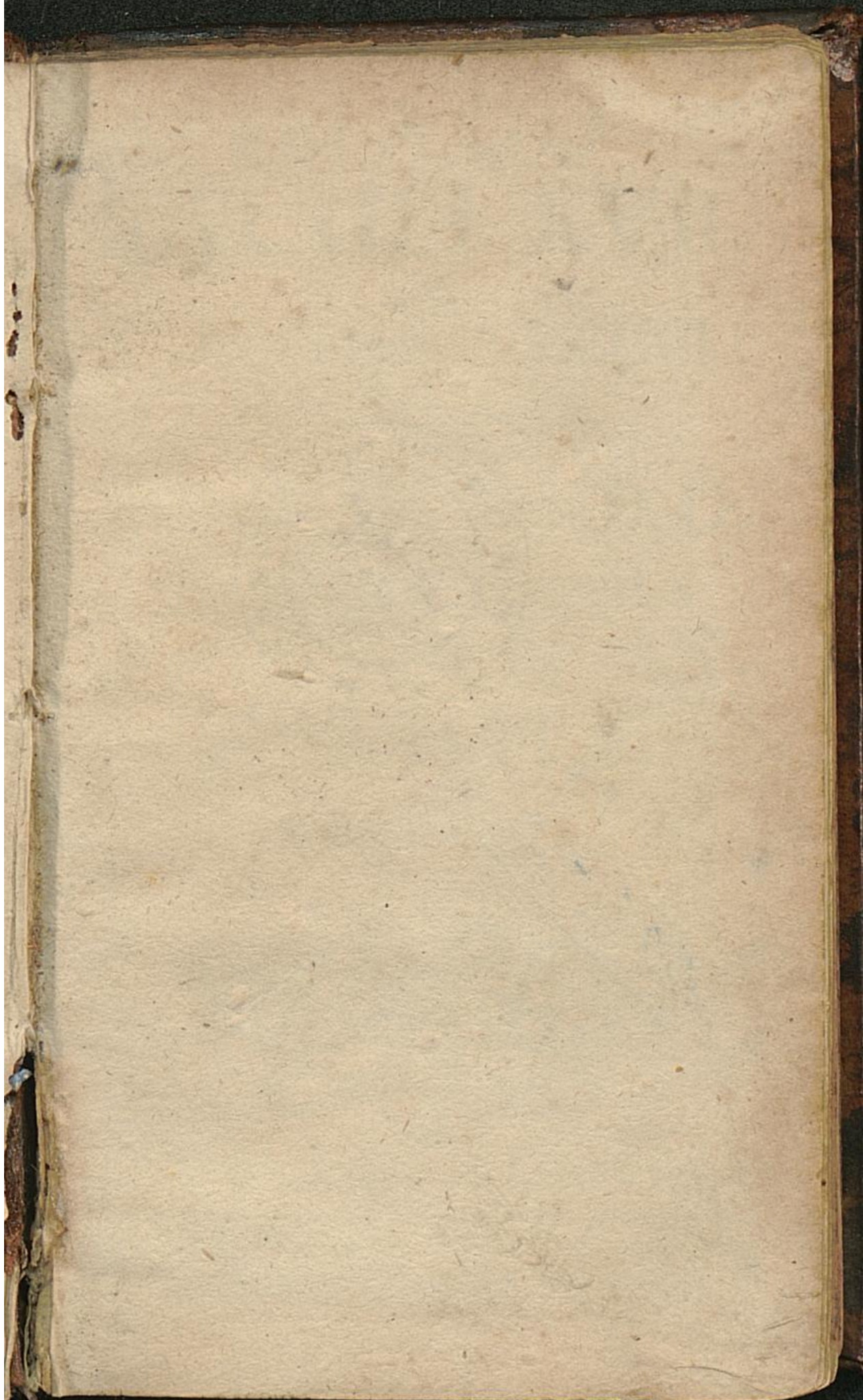
Imago saeculi XVII. ad annum huius saeculi X. producta

Neuhusii Paderbornae, 1710

urn:nbn:de:hbz:466:1-29436

156-a
9

IMAGO
SÆCULI XVII,
A D
ANNUM HUIUS SÆCULI
X. PRODUCTA.

In strenam data D.D.
Sodalibus Marianis
B. VIRGINIS AN-
NUNTIATÆ.

Paderbornæ 1710.

Capucinatorum Xanthensium

Impressa Neuhusii, Typis Episcopalibus,
apud Joannem Theod, Tpd, Typog. Aul.

06
LDO
1095

14/9492

EVENTUS MEMO- rabiles sæculi decimi septimi.

ANNUS 1601.

ROmæ hujus sæculi annum primū
celebrem fecit S. Raimundus de
Pennafort ex Ordine D. Domi-
nici, quem Clemens VIII. 29 A-
prilis ritu solenni Sanctorū fastis adscripsit.

In Ungariâ Albam Regalem Dux Mer-
curius è domo Lotharingica sub auspiciis
Rudolphi Cæsaris vi expugnat, & cum de-
cem millibus quinquaginta Turcarum mil-
lia cædit fugatque, occiso in prima acie ipso
Duce Nickai Bafsâ. Obsidionem econtra
Canisæ, quæ anno superiori fuerat amissa,
post multas molestias & mortem plurimo-
rum solvere cogitur Ferdinandus Archidux,
relictis hosti impedimentis & tormentis fe-
rè omnibus.

In Hispania nascitur Regis primogenita
Anna Maria Mauritia 22 Septembris; & in
A Gal-

Gallia Delphinus Ludovicus 27 ejusdem mensis, cui recens nato pater Henricus IV. capulum gladii inseruit dexteræ, precatus, ut eo ad Dei gloriam & Ecclesiæ utilitatem uteretur.

Carolus Dux Sudermanniæ patruus Sigismundi Regis Poloniæ & Sueciæ à statibus regni Suecici in Regem eligitur, perfidus à perfidis, hæreticus ab hæreticis.

In Anglia Robertus Comes Essexius Reginae Elisabethæ gratiâ excidit, & conjunctionis factus reus, sub ferro carnificis vitam ponit;

Impostor quidam Regem Sebastianum dudum in Africa à barbaris cæsum se esse mentitus, turbat Lusitaniam, & in varias factiones optimates distrahit.

Eodem anno ineunte Julio obsidione cingit Ostendam urbem Flandriæ fœderatæ maritimam Albertus Archi-Dux, sed non nisi post triennium expugnandam.

ANNUS 1602.

Romæ damnatur opinio quorundam Theologorum, qui putabant pœnitentem absentem per litteras peccata sua confessum absolvi posse; Ibidem controversia

ſia de auxiliis Divinæ gratiæ pridem exorta inter PP. Societatis Jeſu, & PP. Dominicanos, magno utrinq; animorum & ingeniorum ardore hoc anno agitur coram Pontifice & Cardinalibus.

In Æthiopia multum promota res Catholica à P. Paëz Soc. Jeſu; In aula Imperatoris, cum deficeret pulpitum, juſſus eſt ex throno verba facere, ſedente interim in ſcabello humili, & magna attentione audiente dicentem ipſo Imperatore.

In Belgio Oſtendæ obſidio magna utriuſque partis contentione protrahitur; Mauritius Batavorum Archi-Strategus Graviamente Septembri deditione accipit.

Alba Regalis in Ungaria Præſidiariorum ignaviâ iterum amittitur; Buda à Chriſtiano exercitu fruſtra tentatur; Expugnatur tamen Pæſtum Budæ oppoſitum.

In Tranſylvania Georgius Baſta Cæſaris ſupremus Dux rem feliciter gerit contra rebelles,

In Gallia fit ludus fortunæ Carolus Gonraldus, Dux Brionius, Par & Mareſchallus Franciæ, & publicâ morte inter manus carnificis perduellionem luit; Edictum quoq; in duella promulgatur, quibus intra paucos

mensēs quatuor virorum nobilium millia
cæsa esse ferebantur.

Annus 1603.

IN Hispania fatis decedit Maria Caroli V.
filia, Philippi II. Regis Hispaniæ soror,
Maximiliani II. Imperatoris Conjux, Ru-
dolphi II. & Matthiæ Imperatorum mater,
anno ætatis 75. meritis tamen quàm annis
gravior.

Huic ætate propè par sed dissimilis vitâ
extinguitur anno eodem Elisabetha Regina
Angliæ, ex mœrore, ut creditum, quod se à
suis despectam videret, annis alioquin satu-
ra, & sanguine Sacerdotum, quibus aditum
in Angliam frustra prohibere conata erat;
Elisabethæ succedit Rex Jacobus Scotiæ;
ejus nominis sextus, Angliæ primus, Paren-
tis Catholici, & matris etiam Martyris [Ma-
riæ Stuartæ] filius hæreticus. A Ministris
Calvinianis in Conventu Londini celebra-
to primatus Ecclesiæ Regi confirmatur.

In Ungaria exercitus Cæsaris Duce Col-
lonitio Turcas prælioprofligat, & Hatua-
num recipit; In Transylvania Rebellium
caput, Moyse, natione Siculus, à Basta &
Radulio Walachiæ Regulo rursus supera-
tur,

tur, & cum præcipua Transylvaniæ nobilitate occiditur.

Constantinopoli peste extinguitur Mahometes Turcarum Imperator, cum paulò ante suspicione infidiarum uxorem aquis, filium majorem laqueo suffocâset.

In Belgio occumbit Fridericus Spinola Genuensis, maris illius Præfectus, dum Batavos Ostenda prohibere conatur. Ab Ambrosio Spinola, Friderici fratre, Ostenda arctius premitur.

Societas Jesu postliminio in Franciam reducitur, emendante suâ justitia Henrico, quod nimio aliorum studio peccatum fuerat. Cotonius præterea unus è Sociis in intimum pectus Regis admittitur, cui, fremente licet invidia, tam diu placuit, quàm diu vixit.

Annus 1604.

Cedit tandem post mensem 39. Obsidionem ardentissimam 21. Septembr. Ostenda virtuti Spinolæ; periêrunt in Urbe triennio ferro & morbis septuaginta duo hominum millia supra nongentos; Par, si non major, fuit cæsorū numerus in castris, sumptustales, quibus regna emissent

Hispani. Ostendam rependit Mauritius Insulâ Cassanda, Isendicâ, & Slusâ in Flandria. Albertus Archidux pacem init cum novo Rege Angliæ; cum eodem fœdus sancit Philippus Rex Hispaniæ. Summa fœderis, ut libera genti utrique commercia, & Anglus Hollandos non juvaret.

Pestum in Ungaria à Christianis ante biennium captum in Turcarum redit potestatem; Rex Persarum Babylonem & Ægyptum invadit, Turcas fundit, & Taurim Persarum olim regiam recipit.

Carolo Sueco ejusque hæredibus masculis, abdicato Sigismundi nepote, publico Ordinum Sueciæ decreto, Regnum confirmaturi.

Ordo Sanctimonialium à Beata Virgine annuntiata instituitur.

Flexiæ in Gallia assignavit PP. Soc. Jesu Palatium Ducum Vindocinensium pro Collegio Rex Henricus, decrevitque, ut in eodem, in quo fuisset natus, humaretur parte sui meliore, corde nimirum suo, & Regine Conjugis, illustri amoris testimonio erga innocentes.

ANNUS 1605.

Romæ 3. Martii vitam cum Laude & Fama

Fama Sanctitatis claudit Clemens VIII. Pontifex maximus magnis rebus præter virtutes privatas celebris; maximè, quod Henricum adscripserit Ecclesiæ, Ferrariam verò Romanæ Sedi. Successorem accipit Calendis Aprilis ex Familia Medicea Cardinalem Alexandrum Florentiæ Archi-Episcopum, qui nomen assumpsit Leonis XI. Orbi Christiano ostensum potius, quam concessum. Post dies enim Imperii 27, ex morbo ipso Pompæ solennis die contracto consumptus vacuum sedem reliquit Camillo Burghesio Senensi, qui se Paulum V. dixit, uti vitâ diuturnior, ita & rebus gestis pro Deo & Ecclesia clarior.

Turbæ novæ in Ungaria. Seditiosi Ungari ob non soluta stipendia Imperia Bæstæ detrectant, & Moraviam vicinasque provincias miserè devastant. Stephanus Bozkajus nobilis Hungarus, sed pessimus Zvinglianus, auxilio Turcarum magnam Transylvaniæ partem occupat, & Catholicos dirè persequitur. Strigonium amittitur.

Carolus, qui se Regem Sueciæ dicebat ad Rigam Livoniæ à Polonis magna suorum clade profligatur.

In India Orientali Rex Serræleænæ ejus-

que duo Fratres ac quatuor liberi baptizantur à P. Balthasare Barreira Soc. Jesu.

Horrenda solis defectio mense Octobri.

In Belgio spinola tum per se, tum per Ducem Buquojum egregiè rem fidei, & Alberti Archi-Ducis contra Mauritium promovet.

In Anglia præfenti periculo Rex servatus cuniculo subter locum comitiorum ducto, quo ipse, cunctique proceres nitrato pulvere periissent, nisi sub ipsum penè rei gerendæ articulum delatæ insidiæ discrimen discussissent. Sævum inde crudeliter in catholicos, & multi etiam innocentes suppliciiis immanibus affecti, Hæresi Neroniana sæcula renovante.

Illustris fuit mors Henrici Garneti Soc. Jesu Sacerdotis etiam prodigiis; nam gutta Sanguinis ex dissecto corpore decidens in spicam tritici veram Henrici effigiem depinxit cum corona & cruce. Cultus inde à plerisque pro Martyre, quem tanto miraculo Deus ipse depinxisset; causa mortis, quod conspiracyonem pulverariam cognitam in confessione non detexerit prohibitus Sigillo.

ANNVS 1606.

IN Italia civile exoritur incendium inter

Sæculi decimi septimi.

Pontificem & Venetos, illo jus Ecclesiasticum vindicante, istis politicum, brevi tamen flamma restincta à sequestro pacis Rege Christianissimo, omnibus in integrum restitutis, præter PP. Societatis Jesu, quibus primum in Pontificem obsequium Venetiis stetit.

Eorum tamen doctrina de auxiliis gratiæ & libero arbitrio à Pontifice pronuntiata est Orthodoxa, & immunis ab erroribus, vetitumque sententiam alterutram insimulare Hæreseos.

In Moscovia Dux Demetrius à furentibus Russis in frustra concisus; Causam furori dedisse ferunt, quod in officiis populares præteriret, exteros foveret, nec à Romana fide abhorreret.

In Polonia Rex Sigismundus perduelles heterodoxos compescit, armisque sibi Regnum firmat.

Sanciuntur vicennales Induciæ cum Turcis, Bozkajo & Liberis ejus masculis conceditur jure hæreditario Transylvania.

In Belgio moritur Justus Lipsius vir literaturæ insignis, qui vel in ipsa Antiquitate, quàm è rudèribus evolvit, antiquissimam futuris sæculis nactus est memoriam.

PAulus pontifex audito felici progressu Ecclesiæ S. Thomæ in India Orientali in Urbe Cranganore Sedem Archi Episcopalem instituit.

Ut de Pace in Belgio inter Archi-Ducem & Batavos tractari possit, cogitur Archi-Dux statibus concedere, se cum illis ita acturum, ut cum Republica libera, eâque conditione fiunt, mense Aprili, Induciæ octo mensium, in quibus de pace ageretur.

Moritur Bozkajus in Transylvania sine hærede masculino non sine suscipione veneni, in obitu Transylvanos & Hungaros ad obsequium hortatus Imperatoris, quare Hungari mox coronam Hungaricam Rudolpho restituant. Sed electus in Bozkaji locum absque assensu Cæsaris Sigismundus Ragozius, hæreticus Calvinianus omnia rursus invertit.

Exurgentes rursus in Polonia rebelles & sectarii in Regem, iterum atque iterum magnis cladibus ab eo profligantur.

Romæ vivere desiit Cæsar Baronius Cardinalis vir magnæ eruditionis, sed sanctimonix majoris, qui eodem ardore à se Pontificatum depulit, quo ab aliis sæpe prensatur.

An-

A N N U S 1608.

Romæ à Paulo V. duplex legatio suscipitur, altera à Rege Congi ad obsequium deferendum sedi Apostolicæ, altera longè illustrior, ad idem tamen officii genus; adornata à Rege Christianissimo Henrico IV. quâ functus est Carolus Gonzaga Dux Nivernensis.

Idem Pontifex hoc ipso anno mense Maio refert in numerum sanctarum Viduarum S. Franciscam nobilem Romanam Viduam.

Equitum item Ordinem à Vincentio Duce Mantuæ institutum in memoriam sacri sanguinis Christi approbat. Formulam verò juramenti, quâ Jacobus Rex majoris Britanniae Catholicos regni sui adstringere nititur, ut impiam & blasphemam condemnat.

Gravis orta collisio inter Rudolphum Cæsarem, & Matthiam Archiducem fratres Austrios ab eodem Pontifice concordiae arbitro feliciter componitur. Matthiæ cessit cum Austriâ regnum Ungariæ, cuius diadema eodem anno mense Novembri ritu solenni suscepit Posonii; dictus præterea successor regni Bohemiæ, si Rudolphus sine prole masculâ prior vitâ decederet.

A sectariis per Ungariam, Bohemiam, &

A 6

Au-

Austriam extorta libertas conscientiae, & facultas impunè struendi suae sectae nova templa.

Philippus Hispaniarum Rex Philippum Dominicum victorem filium natu maximū necdum tamen trimulum 13 Januarii madriti Castellae regem renuntiat.

Moritur Carolus Dux Lotharingiae mensae Majo, princeps pietate, virtutibus & annis plenus, ac successorem habet Henricum filium natu maximum.

In Belgio totus verè hic annus, prorogatis sub inde induciis, consultationib⁹ ac negotiationibus de pace impensus.

In Livoniâ Carolus Rigae obsidionem solvere cogitur à Polonis.

Ratisbonae celebrantur comitia Imperialia Praesidente pro Rudolpho Caesare cum potestate vicariâ Ferdinando Archiduce, sed successu parum læto & exitu pene nullo.

In Regno Travancoridis in Indiâ Orientali coram imagine S. Francisci Xaverii arserunt lampades 15 aquâ plenae, non min⁹ ac aliae lampades totidem plenae oleo.

Bambergae quidam Martinus Guttricus sectae Lutheri addictus, præmium insigne tulit suae devotionis erga D. Virginē, quam
solitus

solitus erat quot diebus septem salutationibus Angelicis venerari; ab ipsamet enim in morbo lethali ad ejurandam hæresin invitatus, sumptâ Eucharistiâ à Forneri suffraganei Bambergensis manibus, in nocte natalitia, sicut prædixerat, piissimè obiit.

ANNUS 1609.

Romæ mense Augusto excipitur à Paulo V. nova Legatio à Rege Persarum Xa Aba, cultum illi & obsequium deferente.

Sectarii per Germaniam, assumpto correspondentium vocabulo, arctissimo se mutuò obstringunt fœdere contra Catholicos, & unionem ineunt. Caput unionis dictus Fridericus hoc nomine IV. Comes Palatinus Rheni & Elector, Calvinò addictus cui ex heterodoxis adhæserunt propè sine numero. Contra hos ex adverso fœdus, quod ligam dixerunt, cudunt orthodoxi, impulso potissimum Trevirensium Archiepiscopo Electore in ejus arce Ehrenbreitsteinensi, multum approbantibus opus tam sanctum Pontifice maximo & Rudolpho Cæsare. Caput Ligæ designatus Dux Bavarie Maximilianus, cui se fide constanti, magnisque animis adjunxerunt Archiepiscopi, Episcopi, Abbates per Germaniam præcipui,

cipui, dignissimi, qui memorentur, Moguntinus, Coloniensis, Trevirensis, Salisburgensis Archiepiscopi; tum Bambergensis, Herbipolensis, Wormatiensis, Spirensis, Eystettensis, Argentinenſis, Oſnabrugenſis, Auguſtanus, Baſileenſis, Episcopi; denique & Fuldenſis, Campidonenſis; Abbates, cum magno Teutonicorum Equitum magistro, decora ſcilicet & firmamenta fidei Catholicae per Germaniam.

In Belgio finis tandem impositus bello durissimo tam diu; tamque atrociter gesto; Provinciae foederatae dictae liberae, & cum de pace perpetua conveniri non posset, pacis induciae in annos duodecim 14 Aprilis, quas & Rex Hispaniae ratas habuit mense Julio.

Dux Juliacensis sine haerede moritur. Nata inde de Ducatu contentio acerrima Brandenburgum inter & Neoburgum, eunte propemodum in factiones contrarias universa Germania, pro vindicanda portione terrae non magna illi parti, cui in Provinciam jus videbatur suffragari potius.

Iterum Carolus Suecus una cum copiis auxiliaribus Mansfeldianis a Rege Poloniae profligatur. Ab eodem caeduntur Moſchi, & Smolenskum obsidione cingitur.

ANNUS 1610.

Fatalis fuit hic annus Henrico Francorū Regi. Dum enim inter plausus & magnificentiam coronandæ Reginae rhedâ vectus urbem regiam obambulat, à perditissimo Sicario Francisco Ravalliaco, rhedâ conscensa, fasciculum litterarum porrigente, ictu cultri gemino, sinistro lateri ad regionem cordis impacto, perimitur 14 Maji anno ætatis 57. regni 21. nondum absoluto. Parricidæ à tribunali regio sunt inflictæ pœnæ sequentes: forcipibus candentibus iniustæ mamma, brachia, femora & suræ; manus dextra, quâ cultrum tenuit, igne sulphureo concremata, in partes forcipibus laceratas plumbum liquefactum, oleum fervens, resina accensa, & cera cum sulphure liquefacto infusa; corpus deinde à quatuor equis distractum, membra cum corpore igne consumpta, & cinis in ventum dispersus, Bona ejus regio Fisco addicta; domus natalitia disturbata; pater & mater in exilium amandati, & nominis ejus ne mentio quidem concessa.

Ejusdem mensis die 27. cor perempti Regis ex ipsius olim decreto consignatum est PP. Societatis Jesu deferendum ad Collegium

um

um Flexianum, ab eo sumptibus regiis fundatum. Corpus solenni pompa ad Regium Mausoleum Sandyonifianum delatum. Die eodem in senatu dictus & proclamatus Rex filius Henrici natus maximus Ludovicus huius nominis XIII.

Feliciores est hoc anno Philippus Rex Hispaniarum. Alarchiam firmissimum totius Africanæ oræ Oceanicæ propugnaculum ad columnas Herculeas ex opposito Gadii à Regibus Maroci olim exstructum, solerti industria amici Regis Mauritaniæ, feliciter intercipit. Mauros item, gentem semper perfidam & Hispaniæ infestam, perduellionis & clandestinæ conjurationis cum hostibus fidei reos è regnis & ditionibus omnibus Hispaniæ expellit. Expulsum numerata dicuntur ad novies centena millia. Non pauci tamen commercio linguæ tecti, & mutatis sedibus mansere ignoti in Hispania.

Romæ calendis Novembris Paulus V. ritu solenni Sanctorum catalogo annumerat Carolum Borromæum olim Cardinalem & Archiepiscopum Mediolanensem, cujus vita, virtutes & miracula toto orbe celebrantur.

Sigismundus Polonorum Rex iteratis vicibus

cibus Moschos cædit capto ipsomet magno
Duce Suiskio cum duobus ejus fratribus.
Obsequium à Tartarorum Astracanensium
Chamo & Novogrodiaë legatis accipit ;
Smolenski obsidium fortiter urget.

Coactio ad deditionem Juliaco à Mauri-
tio Nassovio & Anhaltino per copias sub-
diarias Gallorum fit cessatio armorum , &
lis Juliacensis committitur judicibus dele-
gatis Coloniaë dirimenda.

Ab Unito-protestantibus, seu alio nomi-
ne, correspondentibus fit præludium anno-
rum sequentium turbis. Catholicorum di-
tiones per stativa , aliasque militares exa-
ctiones miserè divexantur , ipse etiam Epi-
scopus & Princeps Herbipolensium iter
agens pecunià, aliisque rebus, nullà habità
Personæ & dignitatis sacræ ratione, probro-
sè spoliatur.

Parisiis inchoatur ordo sacrarum Virgi-
num S. Ursulæ ad instituendas puellas.

Ibidem interdictus Roberti Bellarmini
Cardinalis Tractatus de potestate summi
Pontificis, impedita tamen edicti promul-
gatio, & de eodem emissio Regina se Romæ
purgavit.

Obiit hoc anno inter Sinas P. Matthæus

Ric-

Riccus Italus è Soc. Jesu, de Ecclesia Sini-
cà, si quis alius, optimè meritis. Primus
fuit, cui concessum jus ab Imperatore Van-
lieo figendi sedem perpetuam in urbe regià
Pequinensi, & attributus census ad victum
mensuè. Parentatum est defuncto more
gentis à Gubernatore urbis splendide; do-
natum insuper in locum sepulturæ ab Im-
peratore amplum palatium suburbanum.

ANNUS 1611.

SMolenskum expugnatur à Polonis post
biennij obsidium acerrimum, quo peri-
isse dicuntur ducenta Moschorum millia.

Christiernus Rex Daniæ bellum indicit
Carolo Sueco, mense Aprili, & mox mense
Majo Calmariam & Elspurgum occupat;
cujus cladis & jacturæ dolore contabescens
Suecus moritur mense Novembri, diadema
Sueciæ, quod iniquis manibus rapuerat,
verè spinas expertus, inter bella, curas, cla-
desque perpetuas; à morte Caroli orta gra-
vis dissensio inter proceres imperii de suc-
cessione, aliis ad Gustavum Caroli filium,
aliis verò ad Sigismundum Polonia Regē,
Dominum naturalem & legitimum fasces
regni postliminio transferri cupientibus,
prævalentibus tamen prioribus, Gustavus
Rex Sueciæ salutatur.

In

In Transylvania gravem cladem accipit Battorius ejusdem infessor iniquus, amissa insuper Claudiopoli, aliisque oppidis bene multis, quæ ad obedientiam Matthiæ Regis reducuntur. At subitò mutatis rebus exercitus regius strage internecina deletur, ipso Forgatio Palatino Hungariæ vix tandem per sylvas incolumi evadente.

In Francia diem suum obit Carolus Dux Menius ad principium Octobris; quem in eodem facto paulo post insequitur Regis frater Dux Aurelianensis puer annorum 4. de quo illud scriptum dignū memorat Spondanus, quod, cum morbo extremo affligeretur, oculis continuo ad cælum elevatis circumstantes pariter ad ejus contemplationem adhortaretur & felices prædicaret, qui ibi habitarent.

Pragæ tumultuantur sectarii, & atrociter in Catholicos desæviunt, 14. è D. Francisci familia trucidatis, Monasteriis aliquot ex-pilatis, multisque aliis hæreticæ crudelitatis exemplis editis, nullâ reverentiâ Imperatoriæ Majestatis, quæ præsens aderat.

Matthias Hungariæ jam Rex alteram sibi coronam à Pragensibus imponi patitur, etiam vivente Rudolpho Imperatore Bohemorum

morum Rege, assensumque præbente publicæ tranquillitatis causâ, ne scilicet Austriacus contra Austriacum, frater contra fratrem, infesta acie concurrere cogeretur.

Deteguntur maculæ & faculæ solis per Telescopium à Christophoro Scheiner Soc. Jesu Ingolstadii.

Hoc anno primùm invehi cepit in novâ Franciam Lex Christiana post perrupta obstacula plurima à duobus PP. Soc. Jesu.

Bambergæ Civis quidam à gravissima exagitatione hostis maligni, quem intervallas execrationes ad symposium invitârat, repente liberatur ope D. Virginis Weyrensis, ut primùm illam nuncupato voto imploravit. *Forner.*

ANNUUS 1612.

AD hujus anni initium 10 Januar. finem vivendi fecit ægitudine & senio gravis Rudolphus Imperator post annos vitæ 69. Imperii verò 35. Princeps pacis amantissimus, mansuetudine singulari, ingenio & consilio magnus, triumphis & victoriis adversus Turcas clarus; in ejus locum 13. Junii omnium septemvirum (excepto Brandenburgico) suffragiis sufficitur, & Francofurti Cæsar renuntiatur Matthias Hungariæ & Bohemiæ Rex. Hi-

Hispania & Gallia novo fœdere junguntur gemini conjugii, nempe Ludovici Regis Christianissimi cum Anna Maria Mauritia primogenita Philippi Regis Catholici & Philippi Principis Hispaniarum cum Elisabetha sorore Christianissimi. Missi utrinque legati & ludi jocique triumphales ubique peracti, nuptiæ tamen dilatæ ob immaturam partium ætatem.

In Moschovia versa alea fortunæ bellicæ. Cæduntur Poloni à Moschis. Horum Imperium armata manu sibi vindicat Michaël Fedrowizius.

Continuatur bellum Suecos inter & Danos variis utrinque cladibus.

Ordines fœderati Belgii sanciunt fœdus cum Achmete Turcarum Imperatore Constantinopoli mense Julio. Ab iisdem tentatur iterum infelicitè navigatio ad Sinas per borealem Poli arctici plagam Roeslino Duce, qui partim longa nocte, partim concreto glacie Oceano repullus post magnam suorum cladem retrò cedere coactus est.

Franciscus II. Dux Mantuanus sine prole mascula decedit, unde graves turbæ bellicæ propter successionem.

Magus quidam in Mauritania paucis militibus

litibus ingentem Maroci Regis exercitum
bis sternit, ac regnum occupat. Sed Rex ali-
um adeptus magum primū illum ejicit,
qui nihilominus artem suam instaurans ite-
rum Regem pellit. Sic nimirum ludunt
Dæmones inter suos affeclas in perniciem
infelicem animarum. *Spond.*

Parisiis in Synodo Episcoporum damna-
tus est liber Edmundi Richerii Syndici fa-
cultatis Theologicæ Parisiensis, quo impu-
gnabat supremam Romani Pontificis pote-
statem in Ecclesia.

ANNUS 1613.

Ratisbonæ habetur Conventus Imperia-
lis à Matthia Imperatore; Multa in hoc
conquesti de Catholicis Correspondentes,
plura minùs æqua postulârunt. Capita præ-
cipua postulationum erant, nonnullam Bul-
læ aureæ mutationem faciendam, abrogan-
dam plurimum votorum auctoritatem, indu-
cendam novam juris reddendi rationem, &
quæ dictabat præterea genius imbutus hæ-
resi, addixêre tamen tum Ortho-tum Hete-
rodoxi expeditionis Romanæ (ut vocant)
collectam contra Turcas qui nunciabantur
impendere Pannoniæ.

Bathorius in Transylvania à Bethlemo
Gabore,

Gabore, qui & ipse clientelæ Ottomannicæ se subdiderat, Turcarum ope profligatur, & à suis anno sequente miserrimè occiditur.

In Ungaria contra pacis fœdera Turcæ aliquot pagos & oppida incendunt, & incolas in servitutem abripiunt. In mari verò mediterraneo non levia damna accipiunt à triremibus Regis Hispaniæ, & magni Ducis Hetruriæ.

Cosaci præcipuas Moschoviæ penitioris urbes evertunt & magnis thesauris potiuntur. Inde in Tartaros ducentes, eos ingentibus cladibus afficiunt; duas item & viginti triremes Turcicas in quodā portu incendunt.

Polonia vastatur à seditiosis militibus, Podolia à Tartaris.

Grassante peste in castra Danica, Danus cum Sueco pacem inire cogitur.

In Anglia celebrat nuptias cum Elisabethe Jacobi Regis Angliæ filia Fridericus V. Comes Palatinus Rheni & Elector; Monachi item Bojorum, cum Magdalena Guilielmi V. Baviariæ Ducis, & Renatæ Lotharingicæ filia, Wolffgangus Guilielmus Comes Palatinus Neoburgicus, dissimulatâ etiamnum religione, quam animo complectebatur.

Ferdi-

Ferdinandus Cardinalis Mantuanus pio renuntiat & pro demortuo fratre provinciam gubernandam suscipit. Cum Carolo Emmanuele Sabaudo ratione Ducatus Monferatensis graviter dissidet.

ANNUUS 1614.

Elector Brandenburgicus deserto Luthe-
ro transit ad sectam Calvinii, Dux verò
Neoburgicus ad sacra Romana, quæ 25 Ma-
ji publicè cum magna solennitate profitetur
Dusseldorpii, eademq; defuncto paulò post
Parente Ludovico in ducatum Neoburgicū
postliminio reducit.

Poloni sedato factioso milite per quinq;
milliones invadunt denuò Moschos, & tres
eorum exercitus feliciter profligant.

Cosacci Thraciam ad conspectum usque
Constantinopolis, & Nagaiensem Tartari-
am depopulantur. Bythiniam & Paphlago-
niam vastant, Trapezuntem cum portu, ar-
mamentario & 27 triremibus evertunt, Si-
nopem incendunt, ingentique prædâ po-
tiuntur.

Rex Gallia post tumultus aliquot utcun-
que sopitos attingens annū 14 in parlamen-
to Parisiensi 2 Octobr. regni administratio-
nem suscipit, & trium ordinum comitia ce-
lebrat;

lebrat ; ingesta ibi quæstio ab Ordine Plebejorum de potestate summi Pontificis in Reges ab ordine Ecclesiastico & nobilium, & sanctiori Regis concilio statim supprimitur.

Persecutionem in Japonenses Christianos dirè urget Rex Cubo-paganus, Anglorum præcipuè & Batavorum artibus, qui ad reddendam sibi negotiationis viam faciliorem mentiuntur Regi, id unum agi à Catholicis, ut Hispanis & Lusitanis pateat aditus ad occupandam Japoniam.

Spinola Aquisgranum & Mülhemium, urbes Cæsari adversantes, comprimit.

ANNUS 1615.

Romam deferuntur mense Januario litteræ à Gabriele Gangrensi in Paphlagonia Episcopo, quibus agnoscit primatum Romani Pontificis. Ineunte Octobri eidem obsequium defert per equitem Vandomiū Henrici IV. filium naturalem Ludovicus Rex Galliæ, quod hoc ipso mense exeunte præstant etiam legati missi ab Idate in Japonia Rege Voxu.

Correspondentes conveniunt Norimbergam præsentibus legatis Regum Franciæ, Angliæ, Daniæ, & Ordinum fœderatorum Belgii. *Ann. Boici.* **B** Men-

Mense Julio in conventu Cleri Gallicani Parisiis habito satagente imprimis Cardinali Rupi Focaldo unanimiter recipitur Oecumenicum Concilium Tridentinum.

Inter Sabaudum & Hispanum, qui partes tuebatur Mantuani in causa Montferratensi, pax constituitur.

Eadem instauratur Viennæ in annos 20 cum Cæsare à legatis Turcicis; inter Polonos verò & Moschos frustra tentatur.

Chamus Tartarorum Tauricanorum devastat Russiam, Russi econtra Ducibus Viscovocio, & Corecio depopulantur Daciam occiso ejusdem Regulo, in cujus locum sufficiunt Michailonem.

Patriam suam gloriosâ morte hoc anno illustravit Joannes Ogilbeus nobilis Scotus Soc. Jesu Sacerdos, in odium fidei Catholicæ trucidatus ab hæreticis in urbe Glasguensi Regni Scotiæ.

ANNUS 1616.

Inter Hispanum & Sabaudum recrudes-
cit bellum in Italia, & acriùs quàm antea
geritur, nescio Sabaudò minis Hispanicis
cedere; pacem interim procurantibus Pau-
lo V. per Archi-Episcopum Bononiensem,
& Rege Galliæ per Philippum Bethunium.

Mense

Menſe Majo componitur diſcordia Principum & Regis Galliæ, redeunris Lutetiam cum Reginis matre & conjuge. Princeps Condæus cum reliquis fœderatis Regi accedit, ſed ob novas ſuſpiciones calendis Septembris detentus in palatio regio mittitur in cuſtodiam arcis Baſtillæ.

Turcæ paſſim terrâ marique cæduntur. In mari mediterraneo ab Hiſpanis ſeparatim, à Florentinis ac Melitenſibus unitim : ad paludem Mæotidem à Coſacis, in Aſia à Perſis, ubi illorum 40 millia peſte ac ferro periſſe dicuntur.

Status Hollandici Flifſingam, ac alias quaſdam arces traditas olim Eliſabethæ ad obtinendas ab ea ſuppetias numeratâ pecuniâ recuperant à Rege Jacobo.

In Imperio Sinenſi auctus paulatim numerus Chriſtianorum, quibus acceſſerunt quatuor è primaria nobilitate Mandarinî laureâ Doctoreali ſummisq; in aula Imperatoris officiis inſignes. Eodem hoc anno ſolvit Nicolaus Trigautius Soc. Jeſu cum ſociis 21. omnium ferè Principum Catholicorum Europæ inſtructus donariis ejus generis & artificii, quibus creditur ingenioſa & erudita illa natio pellicienda ad favendû rei Chriſtianæ,

Anno eodem octo PP. Soc. Jesu fidem Barbaris Tepeguanis in nova Hispania annunciatam fuso sanguine subscripserunt.

ANNUS 1617.

Romæ mense Julio promulgatur Jubilæum sacrum.

In Germania celebratur à Lutheranis Jubilæum vanum, quòd hic annus esset centesimus à defectione Lutheri ; cusa in hunc finem numismata aurea & argentea cum inscriptione : *Lutheranum Saculum 1617.*

Matthias Imperator adoptat in filium de consensu fratrum , Maximiliani supremi Magistri Ordinis Teutonici, & Alberti Belgarum Principis , carentium liberis Ferdinandum Archiducem, Ducem Stiriaë, Ferdinandi I. ex filio Carolo fratre Maximiliani II. nepotem, & ditionum possessionumque Austriacarum hæredem scribit.

Anno eodem mense Majo coronatur Ferdinandus Rex Bohemiaë.

Sectarii denuò coeunt Heilbrunnæ, ubi nequicquam dehortante Cæsare superiorum temporum fœdera confirmant, & nova cum exteris ineunt.

In Gallia Concinus Florentinus Marschallus Franciæ favore Reginaë matris nimis

mis potens, & criminationibus oneratus, dum jussu Regis comprehendendus in aditu palatii armis resistit, à satellitibus occiditur. Corpus occisi à vili plebeculâ exhumatum & fædè laceratum demum flammis cessit. Sublato sic Concino mox arma fœderati posuère. veniam à Rege precati; sic regno tranquillitas restituta. Edicto publico ejusdem Regis jussa est in provincia Bearnensi libertas Religionis Catholicæ, & restitutio bonorum Ecclesiasticorum ante annos 50. ereptorum.

Turcæ cum Tartaris deprædantur Poloniam.

Moritur Achmetes Turcarum Imperator 5. Novembr. cui in Imperio succedit filius Osmanes.

Mense Septembri ex violenta dierum plurium pluvia obruitur inundatione Catalaunia. Hausta aquis multa oppida, pagi, vici, submersa insuper aliquot hominum millia.

Instituta Romæ congregatio Fratrum Joannis Dei ad suscipiendos & fovendos pauperes infirmos.

ANNUS 1618.

Visus mense Novembri Cometa horribilis, belli diuturni, & publicarum

calamitatum in Germania funestus prodromus.

Mense Majo horrendum tumultuati Prægæ sectarii concitatores præcipuo Henrico Matthæo Comite Turriano factionis Principi. Guilielmus Slabata supremus Prætor, & Jaroslaus Borsita Martinizius Carlstadii Burggravius cum Philippo Fabricio Cæsaris Confiliario, & in Regno Bohemiæ Secretario ex arcis fenestra in subiectam fossam per spatium circiter 50 cubitorum (vita tamen Deo protegente incolumi) præcipitati, multi ministrorum regionum in vincula coniecti, & fortunis spoliati, arx Carolosteinia, ubi diadema Regium, thesaurus & privilegia regni solent asservari, occupata, graves collectæ provinciis indictæ, PP. Soc. Jesu primum ex urbe, tum ex toto regno, inani obtentu, quasi abolendorum privilegiorum authores fuissent, exturbati. Moravi, Silesii, & Lusatii ad eandem defectionem sollicitati, ipsum etiam regnum inter alios venale propositum Emmanueli Allobrogum Duci pretio sesqui millionis aureorum, quater mille peditum, mille equitum, quos suis stipendiis lectos mitteret auxilio, aleretque triennio. Repressi tamen
utcu-

utcunque conatus nefarii rebellium à Comite Bucquoio, & Comite Tampierio Lotharingo Ducib⁹ exercitûs Cæsarei recepto Crumlovio, Pilgramio, aliisque locis. *Annal. Boici.*

Mense Julio in Comitibus Posonii Ferdinandus coronatur Hungariæ Rex.

Mense Junio pax constituta inter Hispanum & Sabaudum restitutis Vercellis, quas anno superiore occupârat Gubernator Mediolani, locisque aliis utrinque captis.

Mense Aprili Rex Galliæ semotis quorumvis oppositionibus PP. Soc. Jesu ad lectiones publicas Parisiis habendas decreto admittit, impetratque à Pontifice, ut festum S. Ludovici Regis celebretur 25 Augusti per totam Galliam de præcepto. *Ricciolus.*

In Rhætorum sive Grisonum montanâ regione apud Clavenam mons cum oppido Pluravio terræ lapsu subsidit, confepulto cû omnibus incolis oppido 4 Septembris.

Venetiis ob suspicionem conjurationis in urbem à Duce Ossunæ Pro-Rege Neapolitano concinnatæ multi Galli, nec pauci Hispani supplicio affecti.

Maximilianus Archidux Austriæ concedit fatis ineunte mense Novembri.

Comes Fürstenbergius legatus à Ferdinando petit à Rege Galliaë auxilia contra Bohemos.

ANNUS 1619.

Matthias Imperator Ernestum Comitē Mansfeldium Nothum alterū factionum Bohemorum Principem ob occupatam Pilsnam, & alia in Imperium commissa proscribit edicto 19 Februarii; & Martii die 20 moritur, Princeps de re Catholicā optimè meritus.

Turrianus & Mansfeldius mensibus Aprilis & Majo in Bohemia omnia cædibus, rapinis & incendiis vastant: Catholicos, præsertim Ecclesiasticos in exilium ejiciunt, Cardinalem Dietrichsteinium spoliatum rebus omnibus in custodia detinent.

Ferdinandus Rex Ungariæ & Bohemiæ Francofurti ad Moenum, adnitentibus præcipuè Schwicardo Moguntino, Ferdinando Coloniensi, & Lothario Trevirensi Electoribus Ecclesiasticis, nec dissentientibus sæcularibus Palatino, Saxone, Brandenburgico, qui aderant per legatos, 28 Augusti proclamatur Augustus, & 9. Septembris Imperii insignibus inauguratur.

In Bohemia à Rebellibus abdicato Ferdinando

dinando in Regem eligitur 15 Septemb. Fridericus Comes Palatinus Rheni, Regis Angliæ gener, & 14 Novembr. ritu solenni coronatur.

Sub auspiciis Friderici Turrianus Viennam obsidet, Mansfeldius cum Bucquoio Duce Cæsarianarum copiarum confligit. Uterque infelicitè. Copiæ Mansfeldicæ ad Nardlitziam urbem Bohemorum ad internecionem propè delentur, signa militaria 14 capta, apparatus omnis bellicus victoribus in prædam relictus.

Turrianus Mansfeldii clade perculsus cum ignominia Viennam deferere cogitur.

Ligistæ (sic dicti fœderati Catholici) Moguntinus in primis septemvir, Herbipolensis, & Bavarus numerosum militem conscribunt.

Bethlemus Gabor Transylvaniae Princeps capit in Ungaria Cassoviam, Filecum & Posonium cum corona Hungaricâ ibi asservata

Philippus Rex Hispaniæ cum Philippo filio, & Elisabetha ejus sponsâ in Lusitaniâ veniens facit in eorû verba jurare Lusitanos.

Viennæ in Austria Carolo Gonzagâ Duce Nivernensi præcipuo Authore institutus Ordo sacrae militiæ Christianæ sub prote-

B 5

ctione

etione B. Virginis , sancti Michaëlis & S. Francisci confirmatur à Paulo V.

Cassoviæ in Hungaria superiori trucidati in odium fidei, quod ex pulpito nollent execrari sanctos, Grodecius, & Pancratius Soc. Jesu Sacerdotes.

ANNO 1620.

Mense Februario Imperator Friderici Palatini electionem Bohemicam declarat irritam. Friderici filius sexennis à Bohemis declaratur successor regni.

Imperatori mittuntur subsidia militum & pecuniarum à summo Pontifice, Regibus Hispaniæ & Poloniæ.

In Conventu Ulmensi convenitur inter Maximilianum Bavarum caput exercitus Catholici, & Joachimum Ernestum Marchionem Anspachium Ducem Protestantium Bohemis correspondentium, ne quidquam hostile agatur extra Bohemiam, ejusque provincias, & Domûs Austriacæ hæreditarias regiones; Bavarus protestantes Austriæ cogit renunciare fœderi Bohemorum, & obedire Cæsari. Hujus nomine Elector Saxoniæ occupat Lusatiam, quam postmodum fiduciario jure possidendam accepit.

Am-

Ambrosius Spinola ductor copiarum Hispanicarum transmissio Rheno cum exercitu peditum viginti, & equitum quatuor millium Baccaracum, Crucinacum, Algeshemium, Oppenheimium, aliasque urbes ditionis Palatinæ expugnat.

Bethlem Gabor ab aliquibus seditiosis Hungaris proclamatur Rex Ungariæ, Austriam incurfat, & Palatino auxilia mittit. Tampierius Cæsaris Ductor egregius ad Posonium, quod infederant Gaboriani, occiditur.

Mense Novembri commissum prælium illud famosum Pragenſe, quod cæſo FridERICI exercitu Ferdinando Bohemiam inò Germaniam aſſeruit. Dies decretoria pugnae fuit Dominica poſt Pentecoſten vigesima ſecunda, quâ in Evangelio legi ſolet : *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.* Octava Novembr. & Sanctorum omnium. Locus pugnae, mons albus Praga adſitus. Teſſera militaris Catholicis: *Sancta Maria* : curabant in acie Catholicorum Bucquoius & Tillius, Duce ſupremo Maximiliano Bavaro. Impreſſio prima facta à Palatinis in Cæſarianos, Duce Anhaltino juniore, tam valida, ut legiones nonnullæ

jam nutare, turbatisque ordinibus pedem referre inciperent, sed restituta illicò acie à Crazio Bavaro Equitum Magistro dijicitur hostile agmen, capto ipso Anhaltino. Conspectâ Anhaltini clade hostes primò turbati, tum in effusissimam fugam conversi præbuère terga instanti cædentiqve victori Catholico, cæsa ex hostibus novem circiter millia, capti quam plurimi, inter quos eminuère Comes Turrianus junior. Saxo Weinmariensis, Rheingravius, Stirumius & Schlickius, aliiqve non pauci genere & dignitate conspicui. Erepta signa militaria centum cum vexillo Friderici Prætoriano, in quo expressa cælestis sphæra cum hoc elogio: *Divertine scio*. E Cæsarianis & Bavaricis desiderati, vix ultra ducentos, fauciati centeni. Fructus victoriæ fuit Praga, & paulò post recepta Bohemia tota. Fridericus rebus desperatis unà cum uxore & liberis fugit in Silesiam, & anno sequente ad Batavos, ubi privatus vixit.

Sigismundus Rex Poloniæ Varsoviæ comitia celebrans 15 Novemb. in ingressu Ecclesiæ à nobili Polono securi bis caput humerumque percussus, ibique statim vulneribus obligatis, noluit regredi domum, quin prius ad quod venerat, audiret sacrum.

In Valle Telinâ Catholici favore Ducis
Feriæ Gubernatoris Mediolanensis, Calvi-
nistis omnibus occisis, totam vallem in suâ
potestatem redigunt. *Ricciol.*

Ferrariæ die 30 Julii S. Ignatius Lojola in-
fantem septimestrem lapsum ex fenestra al-
ta cubitos 8 ex manibus mulieris incautæ,
quæ sanctum invocaverat, suscepit suis ma-
nibus, & apparens mulieri restituit. *Bartol.*
in viâ.

ANNUS 1621.

Fuit hic annus virorum illustrium morte
celebris. Die 28 Januarii moritur Paulus
V. Pontifex maximus, moribus incorrup-
tissimis, & sub quo Roma, quantum potest,
reddita melior. Ejus locum implevit die 9
Febr. Alexander Ludovicus Cardinalis &
Archiepiscopus Bononiensis, & dictus Gre-
gorius XV.

Eodem mense moritur Cosmus Magnus
Dux Heturiæ, cui succedit Ferdinandus
decennis filius sub tutela Matris Austriacæ,
aviæ Lotharingæ, & patruï Cardinalis Me-
dicæi.

Die 31 Martii obiit Philippus III. Hispa-
niarum Rex ætatis 45. Regni 23. & locum
reliquit Philippo ejusdem nominis IV. an-

norum sexdecim adolescenti, quem tamen virum mox experti Dux Ossunæ olim Prorex Siciliae, & postea Neapolis, quem inclusit in carcerem, & Rodericus Calderonus, quem damnavit capite.

Regem Philippum in fato eodem secutus est 13 Julii Albertus Archidux, Belgii Dominus veris lacrymis defletus à suis Belgis, remanente Rectrice Isabella ejus conjuge, & Ambrosio Spinola supremo armorum præfecto.

Migravit quoque è vita 17 Septemb. Robertus Cardinalis Bellarminus assumptus è Soc. Jesu ferè octuagenarius, qui virtutibus suis & eruditione plus honoris addidit sacrae purpuræ, quam ab ea accepit, futurus etiam major, si voluisset.

Ferdinandus Imperator Fridericum Palatinum cum factiosis Principibus edicto proscribit.

Bucquoius subigit imperatori Moraviã, Saxo Silesiam, Maximilianus Palatinatũ superiorem, vi expugnato Cambo & deditio-
ne accepta Amberga. In Palatinatu inferiore captis nonnullis urbibus & munimentis frustra tentatur Franckendalium à Corduba legionum Hispanicarum ductore.

In

In Bohemia Mansfeldius amissa Pilsna & caesis copiis in eas conclusus angustias à Tillio, ut cogeretur Imperatori polliceri obsequium, quod tamen solutus periculo non præstitit homo vafer & perfidus.

Bucquoius in Hungaria Posonio, aliisque locis recuperatis in obsidione Neuensoli confligens cum hoste, desertusque à suis, occiditur.

Classis Hispana Regem Marocci ab obsidione cujusdam arcis ad Mamoram fluvium Africæ magna strage repellit. Duas ite & triginta naves Batavicas Venetiis redeuntes, elapso jam tempore induciarum aut capit aut demergit.

In Gallia rem fortiter & feliciter gerit contra hæreticos Ludovicus subactis sexaginta & aliquot urbibus, castellis, & munitis; In Polonia, Ladislaus filius Regis Sigismundi contra Turcas, quorum centum circiter millia diversis præliis delevisse dicitur. Totidem memorantur morbis, aliisque casibus extincta.

Bambergæ Adolescentes quatuor, qui Stygii veteratoris fraudibus, & perditicujusdam nebulonis præstigiis circumventi fuerant, eoque adacti, ut conceptis verbis,
con-

consignatisque suo sanguine chirographis
Dæmoni se devoverint, à PP. Soc. Jesu rite
expiati turpissimo servitio exierunt. Ipse
etiam doli artifex Diabolus per sacros exor-
cismos in facello Collegii S. Laurentio sacro
per plures dies continuatos, patrocinate
in primis tam sancto operi B. Ignatio ad
restitutionem chirographorum tandem est
compulsus.

ANNUUS 1622.

Gregorius XV. Pontifex instituit con-
gregationem de propaganda fide, & die
12. Martii refert in sanctorum numerum Ss.
Isidorum Agricolam Hispanum, Ignatium
fundatorem Soc. Jesu, Franciscum Xaveri-
um ejusdem Societatis Indiarum Aposto-
lum, Tereſiam fundatricem Carmelitarum
Discalceatorum, & Philippum Nerium fun-
datorem Congregationis Oratorii. Die i-
tem 24. Maji decretum Pauli V. quod vetat
in publicis actibus asserere B. Virginem Dei-
param conceptam in peccato originali, ex-
tendit etiam ad privata colloquia, concessâ
tamen PP. Dominicanis facultate differen-
di privatim & inter se tantum de hac mate-
ria.

In Japonia hunc annum martyrio suo il-
luſtrâ-

lustrârunt fortes Christi Athletæ P. Carolus Spinola, & P. Sebastianus Quimura, qui fuit primus e Japonibus Sacerdos, ambo Soc. Jesu P. Petrus de Sunniga Augustinianus, & P. Ludovicus Flores Dominicanus, aliique multi nobiles lenris ignibus cremati. Multis etiam infantibus Christianis demessa capita, qui se constantia maturos cœlo demonstrârunt.

In Germania variis attriti cladibus fautores Palatini. Primam subiit à Tillio in Marchia Badensi 6. Aprilis Mansfeldius exutus impedimentis ferè omnibus.

Gravior illata 6. Maji in Campo Winpfinensi ab eodem Tillio Marchioni Durlacensi, Ceciderunt ex Durlacensibus sex circiter millia. capti quàm plurimi cum magno Duce Wirtenbergico & Birckenfeldico, aliisque non paucis insignis nominis præfectis, atque tribunis. Strages atrocissima & pene internecina fuit, quæ 20. Junii excepit ad Hœchstam urbem ad Mœnum ditionis Moguntinæ non nisi tertio milliari à Moguntia, Christianum Ducem Brunovicensem, ab Episcopatu Halberstadiensi, dictum vulgò Halberstadium agente eodem Tillio cum Germanis, & Corduba cum Hispanis,

spanis. Sunt qui memorant ex triginta mil-
libus hostium vix sex millia superfuisse cla-
di, reliquis omnibus vel ferro cæsis, vel Mœ-
no haustis, vel vivis in potestatem victorum
reductis. Victoriæ auctarium fuit Laden-
burgum Tillio redditum, & paulò post cum
Manhemio, munitissimo ad Rheni & Nicri
confluentes propugnaculo, expugnata Hei-
delberga Palatinatûs inferioris caput, cujus
nobilissima Bibliotheca ex omnibus pene
Germaniæ Monasteriis conflata dono mis-
sa fuit à Maximiliano Bavaro Romano
Pontifici Urbano VIII.

Osmanes Turcarum Imperator strangu-
latur, & ex carcere in solium Ottomannicū
evehitur Mustapha Ossmannis patruus.

Rex Galliæ multa alia loca ab Hæreticis
occupata recuperat, revocatque veram reli-
gionem in Bearniam, unde medio sæculo
exulaverat.

Bethlem Gabor restituit Imperatori co-
ronam Hungaricam, quā Oedenburgi in
Comitiis Augusta coronata est Regina Pan-
noniæ.

Carolus Dux Lotharingiæ Episcopus Vir-
dunensis ex concessione summi Pontificis
abdicatis infulis se consecrat *Societati. Jesu,*
in qua

in qua post aliquot annos religiosissimo
transactos obiit Tolosæ in Aquitania cum
fama insignis sanctitatis & virtutis.

A N N U S 1623.

Romæ diem supremum obiit Gregorius
XV. ætatis 72. sedis 2. cum 5. mensi-
bus, cui successus fuit Maphæus Barberinus
vir eruditissimus, dictus Urbanus VIII. qui
tam diuturnum, quam utilem Ecclesiæ ges-
sit Pontificatum.

In Comitibus Ratisbonensibus Ferdinan-
dus Imperator creat Maximilianum Ducem
Bavariæ S. R. I. Electorem Dapiferum, ei-
que soli, quam diu vixerit, concedit suffra-
gandi jus Electoribus concessum. Tillium
verò Ducem fortissimum, loco lauri, quam
toties meruerat, exornat dignitate Comitum.

Proceres Circuli Saxoniae inferioris in-
eunt foedus cum Rege Daniae, qui se impi-
grè parat ad bellum. Halberstadius ingenti
rursus clade afficitur in campo *stattlohan*
Ditionis Monasteriensis.

Carolus Walliae Princeps Jacobi Angliæ
Regis unicus filius Mariam Philippi III.
filiam postulat uxorem, & impetrat Matri-
ti, quò cum 4. sociis incognitus advenerat,
multum approbante pactum hoc sponsali-
tium summo Pontifice.

Mu-

Mustapha ex throno Ottomanico ob ingenii imbecillitatem rursus deicitur, substituto Amurathe fratre Osmanis.

S. Franciscus Salesius Princeps & Episcopus Gebenensis institutor Ordinis Monialium Visitationis B. V. & plusquam 72. milium Hæreticorum converfor Lugduni in Gallia die 28. Decembris ss. innocentibus sacrâ piam efflavit animam; dum circumstantes orarent : omnes sancti *Innocentes orate pro eo.*

Secta Illuminatorum in Hispania fortiter reprimitur, damnatis præcipuis ejus authoribus ad rogam.

ANNUS 1624.

IN Anglia fœdus nuptiale inter Principem Walliæ & Mariam infantem Hispaniæ à Parlamento rescinditur, novumque instituitur cum Henrica Maria Sorore Ludovici Regis Galliæ, salvâ religione Catholicâ.

Ex hybernia omnes Ecclesiastici edicto regio proscribuntur. Belli consilia de restituendo Comite Palatino ferventius quàm nunquam antea agitantur.

Pro eodem Palatino Hagæ comitis inveniunt fœdus Ordines fœderati cum plerisq; aliis Principibus, & statibus Germaniæ Catholicis contra Donum Austriacam.

Contra eandem conspirarunt hoc anno Galli & Veneti Helveti & Sabaudi, tum pro Palatinatûs vindicatione, tum pro libertate Vallis Telinæ, quam etiamnum Austriaci infidebant.

Ambrosius Spinola Ductor Hispanicarum & Belgicarum copiarum Bredam Brabantix mense Augusto obsidet, eamque capit sequenti Junio post impensos ab Hispano in obsidione decem milliones aureorum

Romæ Marcus Antonius de Dominis Archi-Præsul Spalatensis ob relapsum in hæresin; quam anno priore ejurarât traditur in Custodiam mense Aprili & Decembri in carcere moritur, Cadaver demortui cum scriptis jussu inquisitionis in campo Floræ flammis addictum.

Obiit hoc anno Henricus Dux Lotharingæ sine prole mascula, cui succedit in Principatum filia ejus Nicolea natæ major, nupta Carolo, patrueli suo, filio Francisci comitis Vaudemontii, fratris prædicti Henrici.

ANNUUS 1625.

Jubilæum promulgatum Romæ multos etiam Principes accivit in Italiam, quibus præcelluit Ladislaus primogenitus Regis Polon.

Poloniæ, cui concessum fuerat, manu contingere sacrum Christi vultum unâ cum sacra lancea.

Ibidem Elisabetha Portugalliæ Regina tertii ordinis S. Francisci in sanctarum album relata. Beatos quoque dixit Urbanus Pontifex Andream Abelinam Theatinum, & felicem Capucinum, magno omnes Ecclesiæ plausu receptos.

Renovatâ inter Ferdinandum & Amurathem pace, eique inserto etiam Gabore, idem Ferdinandus filium suum (postea Cæsarem Ferdinandum III.) curat eligendum Regem Hungariæ, cuius insignia solenni ritu suscepit Sopronii ætatis 17.

E Moravia proscripti hoc anno Anabaptistæ, E viginti millibus, media pars ritus Catholicos, verè an fictè, sunt amplexi. Cœteri in Hungaria, Transylvania, Walachiâ & Polonia fecêre colonias.

Concionales verbi Lutherici Præcones Vienna rursus exacti, pœnâ non levi constituta in Dominos, qui eos in suis Dynastiis retinerent. Eliminati item ex universitate, qui eadem labe inquinati,

A catholicis in Palanitatu superiore indictum à Maximiliano Electore, ut vel sectam mutarent, vel solum verterent. Die

Die 4. Aprilis moritur Jacobus Angliæ Rex, caput magnæ illius conspirationis adversus Cæsarem, & Domum Austriacam, Successorem accipit filium Carolum, qui 18 Maji celebrat nuptias cum Matia Henrica Francisca exultantibus Catholicis, frementibus Hæreticis.

Moritur quoque Mauritius Princeps Araussicanus, magnus ille Batavorum Imperator belli, in cujus locum suffectus fuit frater ejus Henricus, cum ille improlis obisset, neque uxorem duxisset, quam impedimentum viri bellatoris appellabat.

Rex Daniæ, electus Dux Protestantium Saxoniae inferioris, detractâ tandem larvâ palam se hostem Catholicorum profitetur, armâque infert Cæsari: sed graviter mulctatur à Cæsarianis Ducibus Tillio & Wallensteinio, amissâ Hamelia, Mindâ aliisque locis plurimis.

Lex salica de successione masculorum in Ducatum Lotharingiæ in Comitibus Lotharingicis hoc anno admissa est, cui etiam, Nicolea, reclamante palam ejus Sorore, sed coacta, subscripsisse perhibetur *Brietius*.

In Africa Ecclesia Abyssina reconciliatur Romanæ per Alphonsum Mendium assum-

sumptum ad Patriarchatum Æthiopiæ &
Soc. Jesu.

ANNUS 1626.

URbanus Pontifex maximus litteris in Japoniam missis animat Christianos ad Martyrium. Eidem sponte renuntiat hoc anno Ducatum suum Franciscus Maria a Rovere Dux Urbini.

Exercitus Mansfeldii ad Pontem Thessaviensem à Wallensteinio Duce Fridlandiæ ad internecionem prope deletur, ipso mansfeldio cum aliquot equitum reliquiis ægrè fugâ dilapso.

Eandem aleam experiri coactus Christianus Rex Daniæ in agro Brunswicensi ad Lütheram oppidum, ubi à Tillio Duce Cæsareo fusus prostratusque cum exercitu florentissimo amisit suos Duces penè omnes, tormenta majora 22. signa militaria 80. & omnem apparatus bellicum. Gratulatus est tam insignem victoriam ex Urbe victori Tillio Urbanus Pontifex disertissimis litteris; quas refert Author Annalium Boicorum part. 3.

Inclaruit hoc ipso anno Papenheimius Dux Cæsareus, cæsis, domitisque iteratis cladibus rebellibus Rusticis, quorum 70.
millia

millia per Austriam cædibus, depopulationibus, & incendiis grassabantur.

Die 7 Februarii decedit pientissimè Guilielmus Albertus Dux Bavarix, ætatis 77. princeps omnia encomia meritus; quæ virtus dare potest. Religionis ejus opus eximium extat etiamnum Monachii, templum augustissimum, quod in honorem D. Michaëlis exstructum tradidit Soc. Jesu, exornavitque sumptu regio.

Mense Octobri secutus est in via mortalitatis Guilielmum Bavarū Joannes Schwicardus Archiepiscopus, & Elector Moguntinus, ætatis 75. regiminis 23 vir sui ævi præstantissimus, in quo certavit eximia in Deū pietas, & religio cum publicæ salutis studio.

Vivere etiam & furere hoc anno desierunt Duo Germanix funera Halberstadius & Mansfeldius, patris optimi filius pessimus, vulgò Germanix Attila nuncupatus, cui grassando, desolandoq; vix cessit, nec morte multum dissimilis.

Mense Januario Bætis fluvius inundatione post hominum memoriam inaudita Hispalim nocte intempestâ obruit.

In Gallia Cardinalis Richelius ad summum enititur, & apud Regem unus potest
C omnia

omnia Principibus reliquis vel tacere compulsi, vel si reniterentur, aulâ exturbatis.

ANNUS 1627.

URbanus VIII. Pontifex maximus 10 Julii adscripsit martyrum catalogo tres è Soc. Jesu, Paulum Michi, Joannem Gotho, Jacobum Kisai, & aliquot Franciscanos pro fide Christiana à Japonibus occisos.

Majo ineunte Pragam defertur corpus S. Norberti Episcopi Magdeburgensis, & Præmonstratensium Fundatoris.

Die 30 Julii imago crucifixi in spelunca Manresanâ, ubi olim S. Ignatius de Lojola vitæ sanctioris tyrocinium posuit, sanguine manavit. *Ricciolus & Girardus.*

In Germania graves passim auditæ querelæ contra laxatam nimium militarem disciplinam in exercitu potissimum Fridlandico, ipsumque Ducem Fridlandum, cujus ferox & imperiosus genius Principibus Imperii erat intolerabilis; unde frequentes indicti conventus Imperiales Herbipoli, Colmari & Mülhusii de tollendis belli incommodis, & componenda re Palatina cum Cæsare; sed nullo vel exiguo planè fructu.

Multas iterum clades passus hoc anno Danus à Ducibus Cæsareis, & compulsus ad peten-

petendam pacem à Cæsare, in cuius potestatem cessere loca ferè omnia intra Albim & Oceanum Balthicum.

Ludovicus Rex Gallia graviter conqueritur per suum legatum apud Carolum Regem Anglia de non servatis matrimonii conditionibus, & de amandatis ex Anglia Ecclesiasticis, quos Regina secum ex Gallia duxerat.

Angli frustra tentant insulam Rheam ditionis Gallicae, & ab arce S. Martini cum strage repelluntur à Schombergio.

Sigismundus Rex Poloniae cum filiis Ladislao & Casimiro gravi clade afficit Suecos, interfecto eorum Polemarcho, aliisque Ducibus plurimis, ipso etiam Rege Gustavo ictu globi vulnerato,

Parisiis duella repressa sunt, nobilibus gladiatoribus publicè licitoris manu capite minutis Francisco Momorantio Buttevil-lio, & Francisco Rosmandeco Comite capellarum.

In Apulia ex ingenti motu terra contremuit horis 5. cum magna hominum & domorum strage.

C *ANNUS 1628.*

Constantinopoli Legati Angliae & Hollandiae

landiæ conantur expellere PP. Soc. Jesu; eo quod resisterent hæresi captæ ibi prorogari. Sed legatus Galliæ jussu Regis Christianissimi eos protegit.

Bavariæ hoc anno adjectus est Palatinatus superior ad diluendas impensas belli, factas à Maximiliano tot annis in obsequium Domus Austriacæ. Dignitas item septemviratus ad omnes Maximiliani posteros, & agnatos, qui à Guilielmo, ipsius parente, per justos natales descenderent, perpetua serie extensâ.

Dux Fridlandiæ augetur à Cæsare Ducatu Magapolitano.

Stada à Tillio subigitur; sed Stralsunda infelicitè & cum jactura decem millium à Fridlando obsidetur. Nactus inde occasionem Suecus, cujus opem implorârunt Stralsundenses, invadendi Germaniam, eo armorum successu, quem dabunt anni sequentes.

Felicior fuit Fridlandus in expugnando Rostockio, & supprimendo motu agrestium in Bohemia.

Dani instaurato exercitu nonnulla damna intulerunt Cæsarianis, à quibus vicissim non levi clade semel iterumque sunt affecti.

Tandem post toleratam mensium 15 ob-
sidionem

fidionem acerrimam cessere in potestatem Ludovici 29 Octobr. Rupellenses, ad deditionem compulsi non tam fortitudine Gallorum, quàm fame & ingenio Richelii die 1 Novemb. Rex cum Cardinali Richelio, & 12 circiter millibus hominum ingressus est urbem; sed ut pietas ipsa triumpharet de hæresi debellata, gestata est solenni pompa per urbem sacrosancta Eucharistia, Rege & exercitu comitantibus, & Cardinalis Richelius in urbis Basilica sacrum solenne peregit. Ajunt esse reperta ad 15000 cadavera obsessorum, ex quibus aliqua semivorata à fame pereuntibus.

In Italia gravissima orta dissensio ratione Ducatus Mantuani, inter Carolum Gonzagam Ducem Nivernensem & Ferdinandum Gonzagam Ducem Guastallæ, & Mariam viduam Ducis Lotharingæ, Sororum natu majorem trium ultimorum Ducum Mantuanorum, quorum pars quælibet totam sibi hæreditatem vendicabat. Sabaudus sibi deposcente ditionem Montferratensem.

Mense Martio Petrus Graff puer annorū ferè tredecim ex gravissima infirmitate, qua distinebatur circa nervos & flexuras poplitum, ut non nisi pereptare posset, ope D. Ig-

nat. de Lojola in æde D. Michaëlis Monachii, præsentibus plurimis, repente convalluit. Miraculum publicis tabulis Episcopi Frisingensis est approbatum. *Annales Boici.*

ANNUUS 1629.

Sanctorum numerū auxit hoc anno Andreas Corsinus Florentinus Carmelita, & Episcopus Fesulanus. Beatis quoque indigetibus adscriptus Cajetanus Thienæus, alter Theatinorum conditor.

Imperator confecta pace cum Dano promulgat edictum de restituendis Ecclesiarum possessionibus post transactionem Passaviensem occupatis, cujus executio in variis locis Germaniæ urgetur, non sine magnis difficultatibus, & malè ominosis turbis.

Magdeburgum rebellis & pertinax civitas obsidione cingitur à Fridlando, sed eventu irritō.

Gustavo Regi Sueciæ subduntur faces à legato magni Regis in Europa, sub, nescio, quo prætextu politico vindicandæ libertatis Germanicæ ad bellum inferendum Cæsari, ejusque fœderatis.

Tentatis frustra mediis lenioribus ad pacandam rem Mantuanam sine turbis, devenitur hoc anno ad arma. Pro Duce Nivernensi

nenſi auxiliares venêre copię Franciæ 40 millium. Contra Ducem è diverſo moverunt infeſtis ſignis cum Hiſpanis Cæſariani, à quibus occupatis brevi tempore ducatûs locis firmioribus, captiſque adeo ipſis ſuburbiiſ S. Georgii ad Mantuam, cæpit ipſa urbs coronâ cingî, excitatis hinc inde propugnaculis ad præcludendum aditum excurrentibus.

Coacta eſt hoc anno ſe dedere Hollandis poſt quatuor menſium oppugnationem deſiciente pulvere tormentario ſylva-Ducis, inter præcipuas Brabantię civitates natura & arte egregiè munita. Eiſdem paulò poſt ceſſit Veſalia in Clivia, quâ proditione civium, quâ Gubernatoris ſomnolentiâ, quam capite poſtea luit Antwerpiæ.

Viennæ in captivitate, quæ ipſi peperit libertatem filiorum Dei, ad fidem Orthodoxam converſus Rupertus Comes Palatinus filius Friderici olim ſeptemviri, qui ſe Regem Bohemiæ ſcripſit.

ANNUS 1630.

IN comitio Ratiſbonenſi repetuntur veteres querelæ adverſus Fridlandum, & militum insolentiam, gravesque exactiones. Unde illicò exauthoratur Fridlandus, jubetur-

beturque cedere præfecturâ. Fridlando ex Principum sententiâ substituitur Tillius.

Querelis antiquis additæ novæ à Protestantibus contra edictum Cæsareum de restitutione bonorum Ecclesiasticorum, ejusque abolitio, vel saltem suspensio importunè flagitata, sed frustra. Ab Austria igitur in Septentrionem ab irritatis versa consilia, & Gustavus Rex Sueciæ, Princeps ætate, & viribus florens, bellandiq; peritiâ celebris, in subsidium laborantis hæresis, & excidium Germaniæ evocatus.

Mense Junio initium datum bello Suecico ab omni retro ætate Germaniæ funestissimo.

Prima exscensio exercitûs Gustaviani, quem classis ex Suecia advexerat, facta in insula Rûga, quæ mox exactis paulò ante à Lesleo Cæsarianis cessit in Regis potestatem: In eandem è vestigio concesserunt duæ aliæ, Spanda, Wanaga, & Usedomus. Secuta est expugnatio Wolgasti & Stettini, & paulò post deditio totius Pomeraniæ.

Jacturam Pomeraniæ visus est non nihil resarcire Papenheimius, Dux Cæsareus in paucis fortis & bellicosus, Ducatu Lauenburgico; quem expugnato Boizenburgo. Neohu-

Neohufio, & Ratzenburgo ademit Carolo Francisco Saxoni Lauenburgico, qui ad partes Suecicas desciverat.

In Italia Sabauda bellum denuntiatur à Gallo, cuius jugum occupato Pignarolio brevi tempore, præter arcem Mommelianam, suscipere coacta est tota Sabaudia.

Mantua à Germanis nocte intempesta inter 18. & 19. Julii intercipitur, & per tri-duum diripitur.

Secuta pax mense Octobri inter Cæsarem hinc Hispanos & Sabaudum, & Gallos inde Venetos & Carolum Ducem Nivernensem, certis conditionibus, inter quas fuit, ut infra sex hebdomadas Carolus supplicaret pro investitura Ducatus Mantuani, & montis Ferratensis cum certa promissione illam obtinendi.

Concessus hoc anno Cardinalibus jubente Pontifice titulus *Eminentissimi*; ut non tantum purpurâ & colore, sed & nominis nobilitate ab aliis distinguerentur. *Briet.* Ricciolus rejicit hanc concessionem in annum sequentem.

AN N U S 1631.

IN conventu Lipsiensi Protestantium mense Februario sub schemate defensionis liberta-

bertatis Germanicæ re ipsâ decretum bellum contra Cæsarem & Catholicos, spolia Ecclesiastica reposcentes. Invitati ad armorum societatem Danus, Dux Holsatiæ, civitates Maritimæ, vulgò *Hanseatica* dictæ, & quidquid præterea potentia nomine est celebre per partes Boreales.

Contra Imperatorem item & potestatem Austriacam fœdus inierunt Reges Franciæ, & Angliæ, & Ordines fœderati Belgii.

Fœdus quoque cum Rege Franciæ iniit ad octennium, quod tamen infelix alea pugnae Lipsiensis vix passa fuit esse semestrem, Maximilianus Bavarus, summa ejus fuit, *ut in se mutuò arma non verterent, Rex Franciæ Bavarum defenderet, & manuteneret dignitatem Electoralem in ipsius persona & domo Bavariæ.*

Suecus expugnato Francofurto ad Viadrum, & deditioe accepta Colbergâ & Lansbergâ, trahit in suas partes Electorem Brandeburgicum, & paulò post Electorem Saxoniam, quem validius nonnihil quam ratio temporis exigebat, presserat Tillius, ut in fide Cæsaris persisteret.

Magdeburgum arctissimè obsidetur, & post spreta toties sana omnia consilia, quæ
iden.

identidem à Tillio ingesta obstinatis civibus, ut scaperent in tempore, & ne vellent rem ad extrema deduci, demum 20. Maji expugnatur, Falckenbergicus Dux, postquam aliquam diu egregiè irruenti Papenheimio restitisset, cum multis manipularibus obtruncatus, urbis administrator Dux Brandenburgicus captus, obvii quique qui in armis deprehensi, trucidati; auctarium cædium fuit immanè incendium ab ipsis pervicacibus civibus odio adversus Catholicos, ne prædâ opulentissimâ potirentur integrâ, excitatum, quo urbs pulcherrima intra horas non multas tota conflagravit, & in triste bustum abiit.

Excidium Magdeburgi secuta est clades Tillii ad Lipsiam, desiderata ex Cæsarianis 5 circiter millia, plures alii numerant, ex Suecis verò & Saxonibus 4. ad minimum millia, Sueco cessere 27. machinæ æneæ, signa militaria supra centum, ingentes præterea manubiæ.

Victor exercitus hostilis partim sub Saxonie movit in Bohemiam, ejusque cum Praga partem potiore occupavit, partim sub Rege Gustavo per Thuringiam in Franconiâ, ubi expugnata Herbipoli, ejusque

arce validissimâ non sine multorum strage, torrentis instat pervagatus Moenum & Rhenum, Aschaffenburgum Francofurtum, Hœchstam, Moguntiam Wormatiam, aliaque loca quàm plurima, vel vi vel deditione accepit celeritate incredibili.

Dux Lotharingæ armat milites pro Cæsare, dissentit cum Rege Franciæ, cum quo tamen paulò post pacem rursus componit.

Gasto Dux Aurelianensis à Rege Ludovico & Richelio in Lotharingiam rejicitur, ubi duxit Margaritam Sororem Ducis.

In Italia die 16. Decembris, cum ea nocte terra plusquam 20. vicibus tremuisset, & bombus in ipsa Dalmatia auditus esset, Vesuvius eructavit flammam, bitumen, saxa & cineres ad 10. ferè milliaria; duravitque cum tonitru, boatuque horrendo terræ tremor ad dies 7. cinis non modo Apuliam & Calabriam, sed & Dalmatiam flante vento textit. Nolæ & in agro Melphitano pluit lapidibus ferro & chalybe, torrens igneus in aliquot rivos diffusus quosdam pagos cum incolis hausit; pepercit tamen mirabiliter *Ædi sacre B. M. V. de succursu* appellatæ prope Neapolim sitæ. Post incendia verò (mirum dictu) aquarum ingentem

tem vim Vesuvius effudit in campos versus Nola & Palmam. S. Januarii Sanguis ad præsentiam sui capitis liquefcens, gestatusque per urbem calamitatem avertit à populo; post unum tandem mensem cessavit cinerum eructatio. *Ricciol.*

Hoc anno ejuratâ secta Lutheri fidem Orthodoxam publica professione sectari ceperunt Julius Henricus, & Julius Franciscus Carolus ex ser. Domo Saxo-Lauenburgica, quorum vestigia paulò post pressit frater tertius Rudolphus, errores pristinos dedoctus in Italia.

ANNUUS 1632.

Fridlando rursum summa belli præfectura demandatur à Cæsare non sine offensione Catholicorum Principum.

Inter Suecos & Cæsarianos vario hoc anno Marte pugnatum.

Mense Februario Suecus Crucinaco non sine magnâ suorum, & inprimis Ducum jactura potitur; mense eodem deditione accipit castrum Braunfelsium & alia non nulla loca.

Ossa è contra Cæsarianarum partium Commissarius Generalis eodem tempore Offenbourgum, Wilstadium, Lautenburgum,

Weissenburgum, Stolhofium, & Lutzenaviam aliaque loca in Alsatiâ & Marchia Badensi ejectis inde Suecis, occupat.

Papenheimius in Saxonia inferiore expugnatâ Schöningâ & Helmstadio omnia circumquaque terrore & vastitate complet.

Mense Martio luculentam cladem accepit Bambergæ à Tillio Hornius Suecorum Dux, ultra bis mille in loco ex Suecis cæsi, Dux Solmenfis graviter vulneratus, reliqui omnes in fugam coniecti. Poterat deleri universus exercitus, nisi concremato ponte Halstattenfi, & dejecto Eltmanensi Hornius insequentium Tillianorum ardorem fuisset frustratus.

Mense Aprili Rex Sueciæ in suam potestatem redigit Donawerdam, Dilingam, aliasque urbes circa Danubium, Augustam item Vindelicorum, Norlingam & Campodunum. Dum intereâ Fridlandus Saxones Sueco fœderatos Praga & Bohemia ejicit.

Mense Majo Gustavus accepta magna clade, & amissis aliquot Ducibus primi nominis solvit cum ignominia obsidionem Ingolstadii. Cessere illi tamen eodem mense Landsberga, Landishuta, Frisinga & Monachium, ubi inter 140 machinas æneas una
reperita

reperta est plena 30 aureorum millibus.

Ricciol.

Tempore obsidii Ingolstadiensis obiit
piissime Ingolstadii ex vulnere nuper acce-
pto ad flumen Lycum Heros ille Europæ to-
tâ nominatissimus Joannes Tzerclas, Co-
mes Tillius Ferdinandi II. Imperatoris &
Maximiliani Septemviri, Catholicæque u-
nionis summus militiæ legatus. Corpus
cum monili pretii maximi cessit ex ejus vo-
luntate suprema sacello D. V. Oetinganæ.

Mense Septembri castra Cæsariana & Ba-
varica ad Norimbergam acriter sed infeli-
citer oppugnat Suecus. Rejectus cum clade
4000 fortissimorum militum aliò migrare
coactus fuit, fortè delendus, si Fridlandus
sicut Bavarus voluisset.

Prælium Norimbergense secutum Lu-
zense in Saxonia longè acerrimum, & tum
ardore & pertinacia pugnantium, tum mor-
te Regis Gustavi celeberrimum, in quo utra
pars victrix extiterit, etiamnum sub judice
lis est. Sueci amisère Regem, Papenheimiũ
Cæsariani, quibus id vitio vertitur, quod
nocte eadem, quæ pugnam diremit, victis
similes relictis in prædam hosti tormentis
27 Lipsiam se receperint.

In

In Gallia Dux Momorantius per duellio-
nis postulatur capitur, & parlamenti Tolo-
sani iudicio capite minuitur.

Christianus Wilhelmus Marchio Bran-
deburgicus, Magdeburgensis Administra-
tor anno superiore in Magdeburgi expug-
natione captus, hoc anno ejurato Luthero
publicè se Catholicum professus est Neo-
stadii Austriæ.

Hoc anno rebus humanis exemptus fuit
Rex Sigismundus rebus pro regno & reli-
gione gestis clarissimus, cui in comitiis Po-
loniæ mense Octobri substituitur filius U-
dislaus IV.

Mense Novembri Fridericus Palatinus
prosperis adversisque in paucis exercitus ex
febri maligna interit Moguntia.

Propugnatum hoc & sequentibus duob⁹
annis fortissimè adversus Suecos, eisque fœ-
deratos Coronacum, quæ civitas egregia &
bene munita est Episcopatus Bambergensis.
Incurrere non semel hostes, validisque im-
pressionibus tentarunt urbem suæ potesta-
tis facere, sed excepti semper à civibus ani-
mo imperterritito, rejectique non sine lucu-
lenta clade, & jactura tormentorum com-
plurium majoris etiam modi, quæ etiam nū-
visun-

visuntur in arcis ejusdem armamentario ,
perpetua rei adversus Suecos bene, fortiter,
& feliciter gestæ monumenta.

A N N U S 1633.

R Ege Gustavo è medio sublaro dictatu-
ram inter Suecos in Germaniâ exer-
cere incipit Alexius Ochsensternius. Gu-
stavo Hornio attributa Suevia, Brisgavia &
Alsatia. Weinmario Franconia cum Bava-
ria , Duci Lüneburgico Saxonia inferior ,
Baudusio Visurgis cum Rheno; Silesia Arn-
hemio.

Hornius expugnat Kauffburam & Min-
delhemium. Sed frustra oppugnat Villin-
gam, & Constantiam.

Aldringerus è contra Dux Cæsareo-Boi-
cus recuperat Landsbergam, Memmingam
ad ultroneam deditonem adigit; Campi-
dunum verò ausum resistere post tres insul-
tus vi subigit.

Weinmarius frustrâ egregiè resistente
Joanne Werthio redigit in potestatem Sue-
corum Neoburgum, Straubingam & Ra-
tisbonam.

Per id tempus graviter periclitatum In-
golstadium clancularia conspiratione cum
Suecis, Joannis Philippi Cratzii Comitæ
Schar-

Scharpffensteinii urbis Præfecti, quam deinde securi percussus Viennæ 1635 sanguine luere coactus fuit.

Alsatia propè universa relicta est præda Hornio & Birckenfeldio culpa & cunctatione Aldringeri, qui causatus imperium Fridlandi pertinaciter detrectavit confluere cum hoste, quod ad servandam provinciã erat necessarium. Servatum tamen Brisacum, Rheinfelda non sine sanguine expugnata, & tres reliquæ civitates Sylvaticæ per ultroneam deditionem occupatæ.

In Saxonia inferiore omnia hoc anno adversa Cæsarianis; Cronsfeldius, qui cum summo Imperio Copiis præfuit; repetitis cladibus attritus, amissâ Hameliâ cum aliis nobilissimis civitatibus vix habuit, quò laceras exercitus reliquias reciperet.

Felicior fuit Fridlandus, qui cum exercitu 50000. è Bohemiâ in Silesiam progressus intra breve tempus cæsis sæpe Suecis, occupata Goltbergâ, Sagano, Grossâ, Glogoviâ, Lignizio, Francofurto ad Oderam, imò ipsa Marchia Brandenburgicâ, & Pomeraniâ ferè universa, victorias ad Balthicum usque mare promovit, in hoc uno culpandus, quod tot hostium victor se unum vince-

vincere non potuerit, jam tum sequiora
contra Cæsarem meditatus.

Uladislaus novus Rex Poloniæ susceptis
Regni insignibus primordia regnandi insi-
gni de Moscovitis reportatâ victoriâ, & so-
luta Smolenski obsidione nobilitavit.

In Suecia Christina Regis Gustavi filia,
legitima ipsius hæres fuit renunciata.

In Italia Hyacinthus Centinus nepos Car-
dinalis Centigi Ascolitani veneficiis necro-
manticis molitur necem Urbano VIII. at
scelere patefacto securi percutitur, sceleris
complicibus vel combustis, vel triremibus
aut carceri perpetuo mancipatis.

ANNUUS 1634.

Primordia hujus anni funestavit interitus
Wallensteinii Ducis Fridlandiæ, qui ob
ambitum coronæ Bohemicæ & clandesti-
nam cum Suecis consiliorum communica-
tionem jussus fuit à Cæsare vel vinciri vel
occidi; diem habuit fatalem Egræ 26. Fe-
bruarii. Necem executi sunt tres Scoti Les-
sæus, Gordonus & Buttlerus, Duces belli,
per Devoruxium natione Hybernum, à cu-
jus dextra Fridlandus in cubiculo solo re-
ctus indusio, mutusque per pectoris medi-
um ferrum in viscera recepit, & mox ani-
mam

mam tam formidandam non minus suis, quam hostibus prostratus humi efflavit. Eodem fato paulò ante sublari fuerant in arce Egrensi inter cœnandũ ab iisdem triumviris quatuor Fridlandianæ molitionis complices; Ilous Kinskius, Terskius, & Niemannus, plures deinceps in Bohemia, Austria & Silesia capti, & publico supplicio affecti.

Wallensteinio in summo rei militaris imperio succedit Ferdinandus Rex Hungariæ Cæsaris Filius, qui junctis illicò copiis cum Bavaris Ratisbonam obsidet, & post sumptuosam & cruentam obsidionem deditione occupat.

Vorchemium civitas ditionis Bambergensis egregiè munita à Weinmario arctè includitur, ductâ circumquaque fossa & aggere cum propugnaculis quinque sed nullo opere tam laboriosæ pretio, præsidiariis & civibus egregiè vim hostilem sustinentibus, unde omisso Vorchemio movet in Bavariam & Landishutam aggreditur, quam mense Julio festo D. Magdalensæ expugnat, & fœdè diripit.

Aldringerus supremus Bavarorum Dux, qui Landishutanis subsidio advolârat, occiditur,

ditur, & successorem in praefectura accipit
Carolus Lotharingae Ducem nuper à Lo-
tharingia à Gallis infessam ad Caesarem pro-
fugum.

Rex Ungariae auctus copiis Hispanicis sub
Ferdinando Cardinali Infante Noerdlingam
accerrimè oppugnat, & ad volentem sub-
sidio laborantibus Noerdlinganis Weinma-
rium cum universis ferè copiis Suecicis me-
morabili praelio profligat. Cecidèrunt ex Sue-
cis quatuordecim millia, sex millia vene-
runt in victorum manus. In iis Hornius,
Crazius, Rosteinus, alique Duces quam
plurimi. Plures primae notae occubuerunt,
inter quos Fridericus Marchio junior, Wit-
bergerus, & alii. Capta 80 tormenta, cur-
rum 4000, equi 1200, signa militaria 300,
quae missa ad summum Pontificem in Vati-
cano, aliisque templis Romae pependunt.
E Caesarianis, aliisque desiderati non nisi
1200. rarò alias tantam contentione dimica-
tum, octo horas pugna tenuit, cum incredi-
bili ardore animorum: fructus victoriae
fuit Noerdlinga mox reddita, occupata cum
Herbipoli, Schweinfurto, aliisque urbi-
bus, Franconia, recepta Suevia, & Wirten-
bergia, cum magna parte Palatinatus supe-
rioris & inferioris.

Col-

Collapsas res Suecicas erigit Rex Franciæ, & in præmium Philippsburgi sibi à Suecis dediti; mittit in subsidium Weinmario sub Duce Forcæo viginti armatorum millia.

Neapoli ex morbo & vulnere lethali, quo in momenta singula exspiraturus putabatur, repente ope D. Xaverii Indiarum Apostoli convaluit P. Marcellus Mastrillus Soc. Jesu, attonita ad rei stupendæ novitatem universa Neapoli, quod illum videret die postero sacris divinis operantem ad aram pene vegetum, & integrum, pro quo novebat pridie jam paratas fuisse inferias. Thaumaturga imago, per quam editum tam insignè & illustre prodigium, deportata est paulo post maximo cum apparatu, & frequentissima totius nobilitatis ac populi Neapolitani supplicatione ad templum Collegii, & in ædícula S. Xaverii collocata, ubi etiamnum visitur, coliturque incredibili pietate & concursu fidelium. *Informatio Neapolitana & processus authentici.*

ANNUUS 1635.

AD anni initium componitur pax inter Imperatorem & Saxonem, in quam illico concessere Principes non pauci, inter quos

quos Elector Brandenburgicus, & Dux Wirtenbergiæ; eandem amplexa est Norimberga, Francofurtum & Erfordium, aliique status & civitates.

Exeunte Januario post toleratam longam obsidionem sub Comite Turriano facit deditionem arx Herbipolensis.

Philippoburgum à Gaspare Bambergero per militare stratagema feliciter intercipitur, & præda copiosissima reportatur. Præter tormenta ænea 128, frugum copiam propè immensam, vini ingentem copiam, & Gazam plurimam solius pecuniæ Gallicæ reperta sedecies centena aureorum duplonum millia.

Augusta Vindelicorum fame cogitur ad deditionem à Wallio Duce Bavarico.

Treviris Gallicum præsidium ejicitur, & Elector captivus abducitur Viennam ad dicendam causam de introductis Gallorum præsidiis contra constitutiones Imperii. Petitum quidem à Pontifice, ut Elector vel dimitteretur, si innocens, vel si nocens restitueretur potestati Ecclesiasticæ judicandus ab ipso Pontifice, sed bona verba data Pontifici.

Idem cum minis postulavit à Cardinale Infante

Infante Belgarum Principe Rex Galliae, sed remissus ad Caesarem, mox missio feciali Bruxellas bellum denunciavit Austriacis; quod & mox intulit, cladéque non contemnenda Hispanos ad Namurcum affecit; territus tamen paulò post adventu Piccolominei Ducis Caesarei & secessu Batavorum ob amissam arcem Schenkianam cum ignominia ab obsidione Lovanii cedere coactus fuit.

In Alsatia Dux Lotharingiae varia loca occupat. Heidelbergam, Dilsbergam, Wormatiam, & Moguntiam cedunt in potestatem Regis Hungariae. Joannes Werthius variis praeliis Gallos Suecosque laceffit, vincit fugatque, aliquoties tamen non sine reciproca clade.

In partibus Italiae vallis Tellina à Gallis occupatur tota; Valencia tamen ab eorum Duce Crequio, Sabauda & Parmensi frustra obsidetur.

Vergente in finem anno Urbanus in Aula Regia Vaticani mutavit elogium Reipublicae Venetae, quod meruerat in defendendo Alexandro III. hinc graves illius querelae contra Pontificem.

ANNUS 1636.

Inter Polonos & Suecos induciae usque ad
-1137- annos

annos 26 prorogantur. Saxones adjuti à Cæsarianis, Ductore Hartzfeldio, cædunt Suecos, & confugientes Magdeburgum unà cum civitate cogunt ad deditionem. Paulò post congressi cum iisdem ad Widstochium cruenta pugna, & dubia victoria, parte neutra ex arena cedente, triumphus tamen à nonnullis acclamatus Suecis, quod Suecis priores inde moverint Cæsariani.

Dux Lotharingæ Condæum Gallorum Ductorem ab obsidione Dolæ, urbis in Burgundico Comitatu fortissimæ cum clade trium millium submovet.

Infelicitè in eundem Comitatum cum exercitu florentissimo 40000 movit Galafus, felicior futurus, si illi cum solis Gallis, & non etiam cum fame & cœlo fuisset configendum.

Joannes Werthius plusquam octonis vicibus anno uno Gallos vicit, fuditque. Quin, sub exeuntem, annum sub auspiciis Cardinalis Infantis in Franciam usque excurrit, omnia latè terrore complens, usque adeò, ut trepidatum sit ipsis Parisiis, & plurimi primæ nobilitatis inde Aureliam & aliò profugerint.

Maximiliano Electori natus mense No-

D

vem-

venibri ex Maria Anna Austriaca Ferdinan-
di Imperatoris filiâ Ferdinandus. Maria E-
lectrix puerpera tertio die post baptismum
infantis ad vitæ lineam propè extremam de-
ducta repente convaluit ope D. Francisci
de Paula. *Annales Boics.*

Ratisbonæ in comitiis 11 Calendas Janua-
rii Ferdinandus Rex Ungariæ & Bohemiæ
renuntiatur cum ingenti plausu & gratula-
tione, frustra obsistente Gallo, & protestan-
te Carolo Ludovico Palatino, Romanorum
Rex. Secuta est inauguratio solennis die
Decem. b. penultimo.

A N N U S 1637.

Succubuit hoc anno non tam morti &
bellis, quam victoriarum cumulo Ferdi-
nandus II. rebus humanis exemptus 5 Fe-
bruarii. Imperator verè magnus, pius, fœlix,
& augustus, cui bene conveniunt elogia Si-
racidæ de Rege Josiâ Eccl. 49. *Quod directus
fuerit divinitus in pœnitentiâ gentis, tulerit
abominationem impietatis, gubernaverit ad
Dominum cor ipsius, & in diebus peccatorum
corroboraverit pietatem.*

Pietatem ejus in Deum vel ex uno cogno-
fcere liceat, quod anno 1600 humili habitu
viatorio inductus cum serenissimâ conjuge
Maria

Maria Anna Bavarica, & pedes ex Styriâ ad Deiparam Lauretanam peregrinationem instituerit, ibiq; fœdus pepigerit cum castrorum acie ordinata adversus orbem ferè universum, qui postea contra eundem Imperatorem maligno fœdere conjuravit.

Sub auspiciis Ferdinandi III. mense Julio eripitur Gallis fame propemodum eneētis à Werthio Hermansteinium, arx ad Rheni & Mosellæ confluentes munitissima.

Mense Augusto castra Gallo-Weinmariensium à Werthio eodem ingenti fortitudine expugnantur, hostesque tormentis, annona, & impedimentis omnibus exuti ultra Rhenum cum dedecore rejecti.

In Saxoniâ Bannerus ductor Suecicus post acceptas clades varias, & amissas urbes non paucas magni nominis ad extremos usque Pomeraniæ fines repellitur à Galasso.

In Italiâ & mari mediterraneo vario Marte pugnatum inter Gallos & Hispanos, eorumque fœderatos.

In Belgio Cardinalis Infans eripit Hollandis Venloium & Ruremundam. Hollandi vicissim Augusto exeunte obsident Bredam, & post novem hebdomadas ad deditionem compellunt.

Nangasachi in Japoniâ die 17 Octobris illustri martyrio asseruit fidem Christianam P. Marcellus Mastrillus Soc. Jesu, qui ante annos tres Neapoli è morbo lethali, ingenti prodigio vitæ & sanitati integræ momento fuit restitutus ope D. Xaverii.

ANNUS 1638.

Cæsariani & Bavari sub Ducibus Savello & Werthio cogunt Weinmarium cum ingenti suorum & Gallorum auxiliariû clade solvere obsidionem Rheinfeldæ; sed dum agunt securius, ab eodem inopinato obruti vel trucidantur, vel capiuntur. Werthius, qui omnium diutissime restitit, cum Enckenfortio Speerreütero, Fürstenbergio, & aliis Præfectis, excepto Savellio, in Gallias missus fuit, grande donum Ludovico Regi. Victoriâ auxere hosti Rheinfelda dedita cum castro Rötelenfi, tum Friburgum Brisgovix, & demum Brisacum non vi sed fame domitum.

Felicior fuit res Hatzfeldio supremo Cæsaris Tribuno in Saxoniâ inferiore contra binos Friderici Palatini filios Carolum Ludovicum & Rupertum, quos memorabili pugna ad Lemgoviam 11. Maji profligavit, capto ipso Ruperto, & Carolo vix agrè dilapso.

Amu-

Amurathes Turcarum Imperator hoc anno tandem Babylonem (aliis Bagdetum dictum) post quartum assultum totius exercitus 30000 armatorum expugnat. Desiderata ex Turcis 40000. plures ex Persis.

Galli cum magna ignominia & damno repelluntur ab obsidione Fontarabie & S. Audomari, cum majore coguntur Hispanis dedere Cremam in Italia post amissum Ducem Crequium; recuperant tamen per Ducem Longæ Villæ Lunæ Villam, aliasque nonnullas arces in Lotharingia, & in Burgundia.

Hollandi in Belgium exscendentes ab Hispanis profligantur, & ab obsidione Geldrie proturbantur.

Casimirus Polonus Regis Uladislai frater designatus Pro-Rex Lusitaniae, dum per Franciam incognitus in Hispanias festinat, intercipitur, & Lutetiam captivus abducitur.

Mensis Septembris die 5. post annos 23. sterilis conjugii natus est Regi Gallie Delphinus. Rex voti causa misit ad B. V. Lauretanam statuam Angeli ex argento solido sustentis suis ulnis infantem ex auro solido Delphini instar offerendum Deiparæ.

D 3

Regi-

Regina verò eodem misit duas pretiosissimas coronas, unam pro infante Jesu, alteram pro Virgine Matre.

In Calabriâ exeunte Martio horribilis terræ motus urbes consentiam, Stilianum, Nicastrum, aliasque proximas cum omnib⁹ pagis concussit, & aliquot penitus obruit. Nicastrii solus Episcopus & Capucinerum Guardianus mortem evasere,

ANNUS 1639.

Dies 18 Julii sæviendi & vivendi finem fecit Bernardus Dux Weinmarius in floræ ætatis anno vitæ 35. extinctus peste Brisaci, vel ut alii, veneno, Miles & Dux bello clarus & felix. Moriens Guebriantio Armorico Gallo equum & arma, Comiti verò Nassovio, Erlachio Helveto, Ohemio, & Rosæ, primæ admissionis amicis, singulis decem imperialium millia ex testamento transcripsit, animam, cui servivit; eorundem curæ commendatus exercitus.

Vendito Gallis Brisaco Weinmarienses eo asse fiunt Francici, eorūque stratego Generali Longævillæo, Coronæ Gallicæ Legato certâ tamen quorundam terminorum moderatione, Sacramentum dicunt.

In Saxonia iterum, ut anno priore, res
Catho-

Catholicorum iere indeterius. Bannerus enim caesis ad Chemnitium Cæsarianis & Saxonibus victoriam Pragam usque propagat, quam tamen adventu Leopoldi Archiducis firmatam irritis fragoribus concutit.

In Italia novi belli semina jaciuntur ex morte Ducis Sabaudia, cujus voluntatē ultimam nullam declarat Cæsar, & contra Christinam Ducissam viduam tutores Caroli Filii constituit Principes Thomam & Mauritium Cardinalem, fratres defuncti Ducis.

Carolus Ludovicus Palatinus ex Anglia in Germaniam spe præfecturæ exercitūs Suecici citatis itineribus advolat, sed jussu Richelii in Gallia detentus ulterius pergere prohibetur.

In Belgio Picolomineus Dux Cæsareus Gallos sub Ficherio ab obsidio Thion villæ feliciter depellit, capitur tamen à Gallis Hessinium arx munitissima in regione Atrebatensi.

Mense Augusto pervenit in Angliam Comes Carolus Rossetus Ferrariensis missus ab Urbano VIII. Nuncius ad Catharinam Angliæ Reginam Catholicam, quam unā cum Rege & totā curiā sibi conciliavit, & exi-

mio zelo cum doctrina & prudentia conjuncto, verbis & scriptis institit, ut Carolus Rex Catholicam Religionem profiteretur, pollicitus illi à summo Pontifice auxilia non modica contra Puritanos & Calvinistas, sed ob insidias & furorem tumultuantium sectariorum primo latere, tum clam ex regno profugere coactus fuit,

ANNUS 1640.

Hortatu summi Pontificis Ferdinandus Imperator comitia imperialia indicit Ratisbonam pro ineundis consiliis & rationibus componendæ pacis in Germania, quo etiam ipse ad auspicandum opus felicius proficiscitur mense Junio.

Amoto à Præfectura militari Gallasso exercitibus cum suprema potestate præficitur Leopoldus Archidux Frater Imperatoris, sub cujus auspiciis ipso adhuc mense Februario ductus in Suecos miles, & primo statim impetu expugnatum colinum, & Regio-Græcium, recepta Clumizia, decemque turmæ equitum hostilium ad internecionem deletæ, occupato deinde Leutmerizio & Brandisio totâ Bohemiâ exactus Bannerus Suecorum Polemarchus. Demum etiam crescentibus in dies palmis in manibus

bus Archiducis ad extremam usque Visurgim rejectus virtute Hazfeldii & Piccolomini.

In tractu Rheni & Regionibus finitimis varia fuit fortunæ facies nunc vincentibus Bavaris nunc prævalentibus Weinmarianis

Königsmarckius prudentiâ & fortitudo-
na Francorum exturbatus ex Franconia se-
mel iterumque cæditur à Bavaris & Saxo-
nibus.

Mense Majo graviter tumultuatum in
Catalonia. Palatium Regium incensum,
Pro-rex in frustra concisus, ministri Regii
nullo discrimine passim trucidati, ejuratâ
insuper Hispano fide Gallus in vota, opem
& tutelam vocatus.

Eodem hoc anno Lusitani proceres exosi
imperium Olivarii, ejusque Secretarii Vas-
concelli unanimi ferè animorum consensu
in Regem sibi eligunt Joannem IV. Du-
cem Brigantiæ progeniem ex Odoardo Fra-
tre olim Henrici Regis, eumque intentatis
minis ad sceptrum acceptandum adigunt.
Die igitur 6. Decembris ingressus Ulyssi-
ponem proclamatur Rex Lusitaniæ Joannes
Dux Brigantinus, approbante illicó factam
electionem faustis acclamationibus utro-
que Orbe.

In Italia Comes Harcurtius Gallus Leganesium Hispanum cum clade 3000. obsidionem Casalensem solvere cogit, & Taurinum paulò post expugnatum victor ingreditur.

Constantinopoli mense Februario mortuus est anno ætatis 32. & imperii 17. Amurathes IV. Turcarum Imperator ex vino contra votum suum Mahometi coram Muphti nuncupatum, intemperantius hausto; successit ei Frater Ibrahimus ingenio stupidus, & jam in Carcere addictus necl, qui timorem non posuit, nisi dum cadaver fratris vidit.

Londini die 3. Novembr. coegit Senatus Regem suum ad retractandam formulam, quâ Scotos rebelles appellârat, eidem jus vectigalium ademit, edicta contra Regis ministros promulgavit, instituit contra Episcopos liturgiam novam, & Catholicos vetuit exhibere reverentiam nomini Jesu, surgere ad lectionem Evangelii & imagines Deiparæ in templis exponere.

ANNO 1641.

Mense Januario Banerius Archistrategus Suecorum irrumpit in Franconiâ & Palatinatum superiorem, & captâ nullo

nullo negotio per Tubadelium Bambergâ,
Chambio, Fürtho, Glattoviâ, aliisque locis
omnia cædibus rapinis, & direptionibus
miscet, terrorémque cum depopulationi-
bus longè latèque ad ipsa usque Ratisbo-
næ Mœnia grassabundus circumfert. Plura
meditantem conterruit clades Schlangii,
quem cum flore equitatus Suecici quatuor
millium, non procul Neoburgo ad sylvam
Bohemicam indagine cinctum ad deditio-
nem coegit Dux Piccolomineus; Schlan-
gius, Birckenfeldius unâ cum uxore ac li-
beris, Marchio Durlacensis, Kinskius, ali-
que complures Duces, Tribuni, Protribuni,
Præfecti vigiliarum &c. missi velut in tri-
umpho Ratisbonam, spectaculum futuri
Cæsari & Principibus, quibus ante insulta-
bant, Bannerius inde compulsus fugere à
Comite Cellenio in fines usque Misniæ,
ubi contractâ ægritudine paulo post vivere
desiit Halberstadii: successorem dixit
Dörstensohnium absentem, virum fortem
& in paucis militem.

Rex Christianissimus cum Christinâ Re-
ginâ Sueciæ initum ante triennium fœdus
Hamburgi renovat auctis auxiliaribus pe-
cuniarum subsidiis.

Sueci sub Kônigsmarckio variis cladi-
bus atteruntur à Sporckio ; aliisque Cæsa-
ris Ductoribus, & ex variis urbibus & mu-
nitionibus exturbantur.

Ratisbonæ mense Septembri promulga-
ta & publico diplomate affixa ad valvas
Curia Ratisbonensis Amnestia, sed quia
nonnihil restricta, non est probata omnibus

Legatus Angliæ, cum pro Palatino ini-
quiora postularet, jussus est facessere Ratis-
bonâ, cujus precibus tamen donatus liber-
tate Rupertus Palatinus hucusque Viennæ
captivus.

Marchio Velorum missus ab Aula Ma-
dritensi ad reducendos rebelles Catalaunos
Tarraconem deditioe capit ; Barcino-
nem tamen frustra tentat. Galli vicissim
capiunt in ditione Ruscinonensi Canetum,
Elnam, & Argileriam ; sed ab obsidione
Tarraconensi per classem Hispanam cum
clade & dedecore recedere coguntur.

In Lusitania Archiepiscopus Bracarensis
datus in custodiam, quod compertus con-
spirasse contra vitam Regis & Reginae, alio-
rumque Procerum, complices reliqui sup-
plicio affecti.

In Anglia omnia plena tumultibus. Re-
gina

gina

ginæ Confessarius jubetur jurare apertè & sine restrictione mentali ad librum Evangelii Calvinistici & Puritani, an non conatus fuerit reducere Regem ad Doctrinam Papæ; quod dum constanter renuit, turri Londinensi includitur. Regi fideiiores, Archiepiscopus Cantuariensis, & Hiberniæ Prorex conjecti in vincula. Proregi etiam tortoris manu amputatum caput; atque huic tantæ immanitati subscribere coactus fuit Carolus, jam non amplius Rex, sed larva Regis, cui præter titulum & fugam in tutiora loca nil porro reliquum fuit.

Et Gallia turbis concussa secessione Comitum Sueffionensis, Ducis Guisii, Ducis Bullionii, aliorumque Principum, qui à suis humeris excussum volebant jugum Richelii.

Drepani, dum in Quadragesima explicaretur illud Psalmi: *Irruitis universi vos, tanquam parieti inclinato*; ruens subito fornix templi in subjectum auditorium obtrivit circiter 500. Domicellas, & aliquos viros, ipso etiam ictu lapidis læso in brachium Concionatore.

Bruxellis cum magno Belgii luctu obiit post septenne laudatissimum Imperium mense Novembri Cardinalis infans. D 7

ANNUUS 1642.

Multum hoc anno afflictæ res Cæsaris
à Suecis.

Primum Vulnus inflixit Leonardus Dor-
stenfohnus novus Suecorum Polemarchus,
qui adjuncto sibi Kônigsmarckio intra pau-
cos menses celeritate & felicitate incredi-
bili totam ferè Silesiam & Moraviam cum
ejus urbe Principe Olomuzio sibi subjecit.

Secuta clades Archiducis & Piccolomi-
nei ad Lipsiam, fatalem Cæsarianis urbem,
non tam fortitudine Suecorum, quam igna-
viâ equitatûs, maximè Hungarorum & Cro-
atorum, qui, dum jam victoria, prostrato
ferè exercitu hostili, esset in manibus, subi-
to timore perculsi nudatas lateribus legio-
nes ferro Suecorum concidendas relinque-
runt. Triumpho loco fuit, servatum fuisse
Archiducem, qui rebus jam desperatis for-
titudine incredibili per medias hostium
phalanges cum legione prætorianâ sibi vi-
am ferro aperuit in tutiora.

Accessit ad cumulum malorum strages
planè internecina Lamboii ducis Cæsarei ad
Kempenam in Germania inferiore. Miles
omnis vel in acie, & fugâ cæsus, vel ad signa
Gallo-Suecica coactus,

In Ca-

In Catalaunia triumphârunt Galli capto Perpiniano adversus Hispanos ; non ita in Belgio, ubi propè Honecurtium Pagum ditionis Cameracensis insigni clade mulctati didicêre humiliter de se sentire.

Romæ litigatum à legatis Regis Catholici, & Lusitani ; unde demum post cædes Hispanorum, declaratus irregularis, discessit Lusitanus Episcopus Lamecensis.

In Anglia & regnis affinibus invalescunt in diesturbæ, palàmque arma intentantur Carolo, ni subscribat illicò conditionibus iniquissimis, quas dictabat Regi impudens & rebellis Calvinistarum factio. Unde Regina quasi deductura filiam desponsatam Principi Arausicano, discedit ex Anglia.

Coloniæ exul moritur inter opera Christianæ pietatis & patientiæ Maria Medicæ, mater Ludovici XIII. Regis Galliarum, & conjunx Regis Henrici. Sequitur eam paulò post, quem adversarium passa fuerat, Cardinalis Richelius consumptus pleuritide. In ejus capite non sine admiratione ab Anatomicis reperta organa sensuum duplicata, & aliqua etiam triplicata. Ita Ricciol.

ANNUUS 1643.

Felix illuxit hic annus Cæsarianis, fatalis Gallo-Suecis in Germania superiore. 4

Februar. initium iterum vincendi fecit Joannes Werthius, anno priore pro Gustavo Hornio Sueco libertati redditus, in Wittenbergia, ubi in duobus locis quinque legiones hostiles ab eo oppressæ.

Sub idem tempus occupata à Mercio Geppinga cum arce; Gallis præsidariis captis à Truckmillero eadem felicitate capta Tubinga; Galli insuper, qui laborantibus Tubingensibus subsidio accurrerant, ita excepti, ut vix Decuria salva evaserit.

Guebrianus Archistrategus Gallicus ex Franconia à Duce Lotharingæ & Hazfeldio exactus ad Rorwilam globo tormenti occiditur. Copiæ reliquæ ferè omnes Gallo-Suecicæ, quibus cum summo Imperio præfuerat Guebrianus, dum hinc inde per stativa ad Danubium sparsæ, metûque omni solutæ agunt liberius, improvisâ interruptione à Mercio, Joanne Werthio, & Sporckio obruuntur, plerisque vel cæsis, vel captis, aut dissipatis. Præter sex vel septem millia Gregariorum venêre in censum captivorum; Primates castrorum Præfecti cū multis aliis Tribunis, Protribunis, Centurionibus, &c. capta insuper cum machinis æneis impedimenta omnia, in quibus fuit
vis

vis ingens auri & argenti facti infectique, & menstruum totius exercitus stipendium.

In Silesia & Moravia conatus Dorstensonii utcunque repressi per Galassum, cui denuò commissa in his partibus suprema Præfectura exercitus.

Felicius cecidit belli alea Gallis in Catalonia ad castellum Mirabellam; item in Campania, ubi sub Duce Enguieno de Hispanis ad Rocrojam memorabili sed cruenta victoria triumpharunt, quam auxit Theonis villa non omnino bimestri obsidione in eorum potestatem redacta.

In Ungaria nova conflatur seditio Hungarorum, & Walachorum sub Ragozio adversus Cæsarem, authoribus potissimum Gallis & Suecis.

In Gallia fata Matris & Richelii secutus Ludovicus XIII. decedit die 17 Maji, annorum 42. Patri succedit filius Ludovicus XIV. sub tutela quidem Matris, sed sub consilio Ducis Aurelianensis; & eo absente Principis Condæi, & Cardinalis Mazarini.

In Comitibus Imperialibus Francofurti editi articuli pacis, ut vocant, præliminares; quibus pro locis futuræ compositionis destinatum Monasterium & Osnabrugum in
West-

Westphalia, tessera securitatis promissa, & dies conventui tam Monasteriensi quam Osnabrugensi constitutus vigesimus quintus Martii anni sequentis.

ANNUS 1644.

Datum initium compositioni pacis Monasterii & Osnabrugi, & simul novo bello inter Suecos & Danos. His jussu Caesaris suppetias tulit Galassus, sed quia nimis lentas, parum proficuas, Suecis serè prævalentibus, nec paucas munitiones à Danis extorquentibus, nec Galassus immunis à clade mansit, cum lacero, multumque diminuto exercitu Ægrè in Bohemiam regressus.

Ad tractum Rheni superioris res prospera Cæsariano-Bavaricis ab initio sub primo Ductore Mercio. Uberlinga & Friburgum post obsidionem non admodum prolixam Sueco-Francis erepta. Turenius insuper & Condæus ad Friburgum gravi clade affecti, cæsis cum supremo castrorum Præfecto Russilonio, multisque Tribunis & Ducibus aliis, sex ferè gregariorum millibus. Labem Friburgensem eluère Galli anno adultiori expugnatione Philippoburgi, Moguntia, Spiræ, Wormatiæ, aliorumque locorum in Palatinatu non ignobilium.

In Transylvania res acta felicissimè contra Ragozium. Hujus exercitum numerosissimum paucis licet copiis ita fatigavit Bucquoius, ut ad petendam pacem anno insequenti compulerit.

In Belgio Galli potiuntur Gravelinga, in Catalaunia Ilerda Hispani & copias Francicas sub Motta Ductore Prorege Catalauniae feliciter profligant.

In Podolia octoginta Tartarorum millia fugantur à Polonis, capta & occisa in acie 26000. occisorum in fuga ab efferatis colonis numerus non est relatus in annales.

In Anglia facies rerum turbulentissima exercitus Regius, qui adversus Scotos & Parlamentarios auxilio missus obseffo Eboraco, à Rebelligibus fusus, fugatus, & tormentis, impedimentisque omnibus exutus; Eboracum expugnatum, Rex ipse Oxonium cum reliquiis copiarum fugere, Landus verò Archiepiscopus Cantuariensis etiam securi caput in foro Londinensi subdere coactus. Summa delicti capitalis, quod videretur in fidem Romanam propensior, & Carolo addictior, & Parlamenti consilium parum probaret.

Dedit hoc anno locum Urbanus VIII. Jo-
anni

anni Baptistæ Cardinali Pamphilio, qui dictus fuit Innocentius X.

ANNUS 1645.

Fuit hic annus tristibus ac lætis intermixtus.

In Bohemia ad Taborem infeliciter configitur ab Hartzfeldio contra Dorstensonium Suecum. Culpa cladis rejecta in intempestivam spoliorum direptionem.

Felicius cum Turenio confligit ad Herbsthusium non procul Mergenthemio Mercius supremus Dux Bavarorum. Clades Gallorum ex eo æstimari potest, quod reliquæ universi exercitus, vix fuerint mille & quingenti equites.

Cum eisdem post instauratas copias depugnatum à Mercio ad Allerheimium & Nœrdlingam magna utrinque virtute, victoria ancipiti, strage Gallorum majori. Amissa à Gallis signa militaria 70. à Bavaris undecim. Triumphum hi canerent, nisi Mercium perdidissent, Herodem sui ævi clarissimum.

Bruna civitas Moraviæ longâ sed inutili, & irritâ obsidione premitur à Dorstensonio, salutis urbi fuit fortitudo Souchii, & virtus P. Martini Sredonii Soc. Jesu, qui con-

conspectus sublimis in aëre preces cœlo
fundere pro Brunensium incolumitate.

A Venetis, hoc anno amissa Canea urbs
Cretæ fortissima; periit in ejus obsidione
Turcarum 40000. adeo ut Ibrahimus Sul-
tanus dixerit, si sic sæpius vinceret, suum
imperium destructum iri.

A Francis capitur Motta in Lotharingia,
ab Hollandis Hulstun in Belgio

Inter Cæsarem & Ragotzum, Suecos &
Danos pax componitur.

In Hibernia religio Catholica per Secta-
rios supprimitur.

In Anglia contra Regem in Præfectum
Generalem eligitur Fairfaxius, in Subpræ-
fectum Cromvelius, uterque de secta inde-
pendentium, hominum scelestissimorum,
quibus pro regula fidei sola libido & vo-
luntas est.

Electo Trevirensis post decennalem ca-
ptivitatem urgentibus Legatis Franciæ &
Sueciæ libertati restituitur.

Negotium pacis in Westphalia fortiter
urgetur, sed lentè procedit.

ANNUUS 1646.

IN Austria, Moravia, Bohemia recuperan-
tur à Bucquoio loca plurima annis prio-
ribus à Suecis occupata.

Pro

Pro Dorstenfonio, qui dolore acceptæ cladis & ignominia ad Brunam ultro se abdicarat imperio militari, inclaruit hoc anno Wrangelius, non præliis, & victoriis, sed incendiis & depopulationibus, quibus Westphalam, Franconiam, Sueviam, Bavariam, omnemque latè regionem incendiarius prædo fœdè devastavit. Offendit tamen ad Augustam Vindelicorum, cujus obsidionem cum jactura duorum ferè millium solvere compulsus fuit.

In congressibus Monasteriensi, & Osna-brugensi tempus ferè extractum variis variiorum postulatis, consultationibus & colloquiis, quibus pacta ad mediam quandam rationem reducerentur.

Veneti sub Thoma Morosini bis Turcas prælio navali vincunt. Vincuntur vicissim in Creta ad Rethimum cum hujus loci jactura, & Novigradū amittunt in Dalmatia.

In Belgio Franci frustra obnitentibus Hispanis potiuntur Cortraco, & Dûnkerka, in Catolonia verò cum ingenti clade, & jactura tormentorum & impedimentorum omnium septimestrem obsidionem Ilerdæ sive Leridæ solvere coguntur à Leganesio Hispanorum Stratego.

In Anglia Fairfaxius Oxonium obsidet,
Cromwellius exercitum Regium fundit,
Rex mutata veste in Castra Scotorum fugit,
sed paulò post ab aliis infami proditione
pro 400000. libris sterlingis Anglis ven-
ditur. A Parlamento Episcopatus omnes
abrogantur; Lestria & Oxonium occupan-
tur; Parlamentarii insigni clade à Catho-
licis Hibernis afficiuntur.

In Italia Casimirus Ladislai Poloniæ Re-
gis Frater contempta sæculi pompa Socie-
tatem Jesu ingressus, ex eadem retrahitur
ad purpuram & galcerum Cardinalitium.

Mense Augusto coronatur Bohemiæ Rex
Ferdinandus Archidux.

Mense Octobri obit cum magno Hispa-
niæ luctu Hispaniarum Regis filius unicus
adolescens annorum ferè sexdecim, desti-
natus maritus filia Cæsaris.

Moritur quoque sub finem anni Borbo-
nius Princeps Condæus, qui natus & edu-
catus in hæresi vixit, obiitque Catholicus.

Hoc anno Pontifici maximo Innocentio
X. se stitit, eumque more Christianorum
Principum osculo pedum veneratus fuit
Don Aamathai, filius Tunetani Regis pri-
mogenitus, & hæres regni; qui ante ali-
quot

quot annos captus alloquio captivorum Christianorū, capeſſendæ Religionis Chriſtianæ deſiderio, clam fuga ex Tuneto in Siciliam ſe proripuerat, & à PP. Soc. Jeſu rite inſtructus ſacro fonte ablutus fuerat.

ANNUS 1647.

COloniensis & Bavarus Electores ineunt inducias particulares cum Suecis, eorūque fœderatis non ſine indignatione Cæſaris, quibus tamen paulo poſt, quod pactis non ſtaretur à Suecis, renunciatum ab utroque Electore, & arma ruruſum ſociata Cæſari.

Wrangelius irrita obſidione 2. menſiu premit Lindavium ad lacum Acronianum, in Franconia tamen expugnat Schweinfurtum & ad fines Bohemiæ Egram; majora meditatus reprimitur ab Holzapfelio Archiſtratego Cæſaris, & in Haſſiam rejicitur; ibidem à Cæſarianis Marpurgum expugnatum & à militibus direptum.

Scoti tradunt Regem Angliſ ea tamen expreſſa lege, utrinque juratò firmata, ne quid gravius ſtatuatur in perſonam Regis, qua tamen perfidè violata infelix Carolus à perduellibus Duumviris à carcere ad carcerem ignominioſè raptatur, incuſſum laborante pro ejus liberatione nobilitate.

Neapoli

Neapoli gravissimè hoc anno tumultuatum à plebe ob immoderatas exactiones, & auctas enormiter gabellas, Duce vili, quodam Piscatore Thoma Aniello, qui stipatus factiosorum turba vectigalia passim sustulit, & in obstantes sine delectu ferro & rapinis desæviit, extorti tamen brevi cum vita fasces furioso rebeli, caput suffixum hastæ, cadaver tractum per urbem; suppressus inde non nihil tumultus, non sublatus.

Hollandi pacem petunt & impetrant à Rege Catholico, retenta nova Reipublicæ forma post 80 annorum rebellionem.

In Dalmatia Veneti prosperè bellum gerunt cum Turcis, Xomonicum occupant, Novigradum recuperant, Scardonam capiunt & Sebenicium repulsis Barbaris fortiter propugnant.

Defuncto Anselmo Casimiro evehitur ad septemviratum Moguntinum communi suffragantium consensione ex nobilissima Schônborniorum familia Joannes Philippus Episcopus Herbipolensis, qui rebus pro Germaniæ quiete & incolumitate præclarè & feliciter gestis per totum imperium cum insigni nominis, priscæ sinceritatis, & maturæ prudentiæ fama inclaruit. E

NEcdum omnino finis bellorum, tumultuum & malorum in Germania, minus in tota Europa.

Bavaria & Suevia à Gallo-Suecis sub Turenio & Wrangelio rapinis, incendiis & direptionibus fœdum in modum devastatur.

Pragæ Urbs parva cum Ratschino arce Regia inopinatâ impressione à Königsmarkio invaditur, expugnatur, & diripitur; ab obsidione verò urbis veteris & novæ cum strage quatuor millium recedere compellitur virtute potissimum Coloredi urbium Præfecti & Academicorum, quorum in reprimendis hostilibus insultibus fortitudo incredibilis toto obsidionis tempore emittitur.

Ernestus Landgravius Hassiæ à Lamboio Ductore Cæsareo ad urbem Geisecam cæditur.

Regnum Neapolitanum novis tumultibus succutitur, & à populo Neapolitano pro novæ Reipublicæ Gubernatore acceptatur Dux Guisus nuper è Gallia ad fovendas has turbas emissus.

Parisiis insurgit Parlamentum contra Regem

gem & Mazzarinum, & hujus auctoritatem depresso cupit.

In Hispania conjurati contra Regem Catholicum comprehensi, quos inter Carolus Padilia, & Petrus de Sylva decollati, Rodericus de Sylva perpetuo carceri addictus, & Joannes Padiliae frater voluntaria inedia interit; Rex die latae sententiae jussit exponi in omnibus templis sanctissimam Eucharistiam, & tria millia Missarum celebrari in suffragium eorum, quos supplicio affecerat.

In Sabaudia quoque conjurati, ut sortilegiis aut veneno tollerent Christinam matrem cum filio Duce, per quendam Theologum detecti & puniti.

Constantinopoli post occisum primum Vezirium praefocatus & ipse est Ibrahimus à Janizaris.

In Anglia Rex accusatus à Fairfaxio & Cromvelio apud Parlamentum per libellum supplicem de gravibus criminibus, quorum haec summa, Regem accendisse civile bellum, voluisse opprimere Parlamentum, externa quaesivisse auxilia, Germanos equites, Hibernos pedites conscripsisse, imposuisse urbibus praesidia, caeremonias Papisticis similes induxisse, imperasse gravissima vecti-

galia atque portoria , promississe Scotis 4. provincias Boreales , & Londini direptionem , si vel Parlamentum tollerent vel ejus auctoritatem abjicerent ; sed cum libello non responderetur , irritati Fairfaxius & Cromvelius cum exercitu Londinum advolant , urbeque recepta ex Parlamento sibi suspectos ejiciunt , Regemque ex Insula ad judicium adducendum curant.

Ladislao Regi Poloniae mense Junio morte repentina sublato succedit mense Novembri Polonorum voluntate ejus frater Casimirus Cardinalis , quo ipso tempore in Russia Cosaci & Tartari omnia ferro & flammis exscindunt.

Interea , dum tota pene Europa tremit turbulenti motibus , maturuit tandem in septentrione post tot exantlatas difficultates pax Germaniae Monasterii Westphalorum ; nequicquam obnitente Nuncio Apostolico Fabio Chisio , postea summo Pontifice Alexandro VII. 24 Octobris obsignata , & postridie ritu solenni publicata , probrosa illa quidem Imperio , & Ecclesiae , necessaria tamen , ne majus utrique , tempore ipso , dedecus inureretur.

AN-

ANNVS 1649.

INitium hujus anni catastrophæ addit tra-
gœdiæ Carolinæ in Anglia. Ineunte Fe-
bruario Rex miserandus à subditis ad mor-
tem damnatus, & 10 ejusdem mensis ad sup-
plicium inter satellites ad locum supplicii
ductus, parricidio sæculis & gentibus om-
nibus execrando, capite truncatur: obierit
ne hæreticus, an, ut quidam retulere, Catho-
licus, novit solus, cui nota sunt omnia.

Inde pars Parlamenti melior conflata ex
proceribus, dicta *Domus superior*, extincta,
sublata Monarchia, & nova Reipublicæ
forma constituta, cui sub titulo Gubernato-
ris jussus præesse Cromvelius, vir quanti in-
genii, tantæ perfidiæ & nequitia; Fairfaxio
concredita cura exercitûs, ab Hibernis &
Scotis acclamatus Rex Carolus, filius occisi,
qui cum fratre Duce Eboracensi versabatur
in Hollandia.

Classis Turcica sub novo imperatore Ma-
homete, qui loco parentis Ibrahimi inter-
empti imperium accepit, à Venetis partim
debellatur, partim incenditur.

Ludovicus Rex Franciæ rebelles Parisi-
nos obseffa Lutetia famé cogit ad obsequia.

Poloni sub auspiciis novi Regis Casimiri

E 3

ingenti

ingenti virtute & felicitate fundunt fugant-
que 300 Cosackorum & Tartarorum mil-
lia, coguntque Cosackos ad acceptandam
pacem legibus, quas victores victis dictare
solent.

Norimbergæ incipit tractari ab Ordini-
bus Imperii de executione pacis. Expedi-
turque mense Novembri diploma de faci-
enda militum exauctoratione.

Sacræ Reliquiæ Ss. Cosmæ & Damiani,
quæ asportatæ erant mense Majo ex Basili-
ca Bremensi Monachium opera Maximilia-
ni Electoris, transferuntur mense eodem
pompâ splendidissimâ ex sacello Aulico in
templum Collegii Monacensis Societ. Jesu,
curationes prodigiosas ope illorum factas
Monachii refert Author Annal. Boicorum.
Monacenses certè suffocatam Monachii in
tempore pestilitatem adscribunt planè in-
vocationi beatorum Medicorum Cosmæ &
Damiani.

ANNUS 1650.

Celebratum est hoc anno Jubilæum Ro-
mæ magno Christianorum concursu;
ibidem damnata pax Germanica, qua no-
vus Electoratus erat constitutus, & Ecclesiæ
bona alienata, quæ fieri debuisse, se incoa-
sulto, negavit Pontifex, Lon-

Londini dejectæ sunt Jacobi & Caroli statuae, ut Regiæ tyrannidis monumenta. Affecti insuper supplicio, aut acti in exiliū, qui Regiæ authoritati favere videbanrur.

Scoti declarati hostes Reipublicæ Anglicanæ, victique acie à Cromvelio fugere Sterlinum, ab eodem occupatum Edimburgum.

In Gallia Princeps Condæus cum Principe Contio & Duce Longavillæo tanquam nova molientes jussu Reginæ & Ducis Aurelianensis comprehensi & in custodiam dati, frustra Turenio Principum libertatem armatis precibus postulante; victus enim, fugatusque à Mazzarino Marte cruento ad Rethelium didicit de se deinceps quam de captis sollicitior esse.

Veneti feliciter certant in Creta adversus Turcas, & Hispani contra Gallos, eisq; extorquent Dertosam, Populomum & Portum Longonem.

Cæsar tertiis nuptiis ducit Eleonoram Gonzagam sororem Ducis Mantuæ.

Madriti suscipitur ingenti pompâ Cæsaris filia, Maria Anna, Regi Hispaniarum Viennæ desponsata, eò majori gaudio Hispanorum & Germanorum, quod Domus

Austriaca his nuptiis firmari videretur, & adversus potentissimos adversarios communiri.

Mense Octobri coronata est Christina Regina Sueciæ, magnificentissimè explicatis Germaniæ spoliis; huic destinabatur sponsus Carolus Gustavus Palatinus; sed quia hæc cælebs vivere decreverat, idem destinatus ei successor.

ANNUUS 1651.

Carolus II. Rex à Scotis coronatus cum numerofo exercitu contendit in Angliam adversus Cromvelium; sed ab hoc victus profligatusque cum universa pene nobilitate Scotiæ, fugit mutato habitu Vigornum, & inde in Galliam.

In Anglia multi Catholici in odium fidei Orthodoxæ occisi, quos inter eminuit Episcopus Rotiensis, qui etiam exsectâ linguâ perrexit prædicare veritatem Catholicam; quo miraculo insaniētes hæretici cor Martyri à pectore abstraxere, quod ad semihorâ quasi nova lingua palpitavit.

In Gallia captivi Principes opera Parlamenti dimissi custodiâ redeunt Parisios, ibique magno plausu excipiuntur. Mazzarinus verò jussu Reginæ vi & armis adversario-

fario-

fariorum expresso excedit regno, & per Sedanum fugit Coloniam ad Electorem. Fugam secuta proscriptio ejusdem solennis à Parlamento, promissis 60 aureorum millibus sicario, qui Cardinalem occiderit. Susceptâ tamen paulò post administratione regni à Ludovico XIV. anno ætatis 14. Mazarinus, ita volente Rege, redit ad Franciæ confinia armatus, Condæus contra cum fratre Contio & Marsinio Prorege Cataloniæ deficit ad Hispanos, quanto horum honore & commodo, tanto nominis Gallici dedecore & damno.

Veneri prosperè contrà Turcas bellum sustinent.

Rex Casimirus Polonus die 30 Junio potitur insigni victoriâ & prædâ de Cosakis & Tartaris cæsis Barbarorum plus 10000, de suis desideratis vix 2200.

Moritur hoc anno Maximilianus Elector Bavarie, anno ætatis 78. Princeps ex æquo religiosus, prudens, & in paucis ad fidei Catholicæ & Imperii incrementum semper animatus.

ANNUUS 1652.

HOc anno Romam venit legatio ex Sinis, quam obiit P. Martinus Martini-

E 5

us ex

ex Soc. Jesu, missa à Jungliæo Imperatore Sinarum, cujus mater & filius primogenitus, dictus Constantinus cum Principe Eunuchorum Achille Panga, jam Christianis acquiescerant abluti.

Plebs Parisiensis iterum in seditionem versa, incentore potissimum Condæo, qui ignoto habitu Parisios in hunc finem advolaverat, non sine cædibus tumultuatur. Acriter pugnatum inter Regios & seditiosos, quos tandem Rex vincit, & ad æquiora adigit. Tum Condænm, Contium Ducem, Rupifocensem, & Ducissam Longavillæam rebelles & reos læsæ majestatis proclamat, & Mazarinum reducem ab exilio honorificentissimè cum tota aula excipit; Cardinalem verò Redesium, tanquam virum turbulenti & inquieti ingenii, & Mazarino adversantem comprehendi, & in custodiam Vicennalium abduci jubet.

Angli authore Cromvelio bellum indicunt Batavis ob piscationem pelamidum in Oceano Scotico circa Orcadas.

Hispani recuperant Belagueriam, Gerundam & tandem Barciconem. In Belgio verò Gravelingam; moxque Dünkerckam peste laborantem ad deditionem cogunt.

Fer-

Ferdinandus Imperator comitia celebrat
Ratisbonæ mense Decembri.

Poloni primò victores Cosaccorum su-
perantur ab horum auxiliaribus Tattaris.
Caminiecka tamen tentata septies, illæsa
semper perstitit, naturâ loci simul & virtu-
te propugnatorum.

Sub finem autumnii herbæ & radices ar-
borum absumptæ in Polonia à Locustis.
Unde anno insequenti orta fames & gravis
pestilientia extinxit multa hominum millia.

Hoc anno demùm festo trium Regum
Colonix publicè in manibus Electoris &
Archiepiscopi solenniter ad aram facientis
professus est Ernestus Landgravius Hassus
Rheifelsensis cum conjuge Eleonora Maria
Comitissa Solmensi, fidem Catholicam,
quam postea etiam scriptis egregiè propu-
gnavit.

In Africa hoc eodem anno adjunctus est
Christo operâ PP. Dominicanorum Rex
Monomotapæ cum conjuge, & filio pri-
mogenito. Regi inditum est nomen Do-
minici, Reginae Ludovicæ. Filio placuit
nomen Michælis, qui spreto subinde regno
amplexus institutum S. Dominici, & studiis
cum laude absolutis Magister Theologiæ

creatus, totus deinde fuit in promovendâ
Cafrorum, suorum populariû, conversione.

ANNUS 1653.

Mense Majo die 31 eligitur Augustæ Vin-
delicorum in Romanorum Regem
ab Octovirûm Collegio Ferdinandus Un-
gariæ & Bohemiæ Rex, Ferdinandi Impe-
ratoris filius, inauguratus mox sequente
Julio Ratisbonæ ingenti pompâ; deinde
Ferdinandus IV. sed non diu appellatus.

In Campania Galliæ Cardinalis Maza-
rinus rem prosperè gerit contra hostes
Franciæ.

Cromvelius pace ubique per Insulas Bri-
tannicas composita etiam Scotiæ & Hiber-
niæ Protector renunciatus, ea in Parlamen-
to & regno authoritate & potestate armatâ
perfecit, quæ Reges Angliæ etiamnum fieri
posse desperant.

Acerrimè hoc annò certatum sæpius in
utroque mari à duabus formidandis classi-
bus Anglicâ & Batavâ, sed dubio plerumq;
Marte & ancipiti victoria, magis tamen
conversa ad Anglos, quam Batavos. Unde
hi ab illis quasi victi pacem turpiter postu-
larunt.

Hoc anno mense Majo Innocentius X.

pro-

proscripsit 5 dogmata Jansenii Iprensis Episcopi tanquam aliena à fide, quæ tanto ambitu & sumptibus à quibusdam Doctoribus fuerant hætenus propugnata.

Catholicorum numero, desertis sacris heterodoxis, accensita est Elisabetha Amelia Magdalena Landgravio Hassio-Darmstadiana, Philippi Wilhelmi Ducis Neuburgi, postea Electoris Palatini conjunx, Imperatoris, Regum Hispaniæ & Lusitaniæ Socrus, & non minùs copiosæ, quam augustæ posteritatis fœcunda parens.

ANNUS 1654.

Morte præmaturâ ex pustulis abreptus ex humanis hoc anno fuit Romanorum, Ungarorum & Bohemorum Rex Ferdinandus IV. & regna terræ cum cælo permutavit, magno rei Christianæ luctu, cujus in gloriam & felicitatem adolescebat.

Eodem mense, dum Ludovicus XIV. in solenni inauguratione Rhemis diadema & sceptrum suscipit utrumque in Suecia coram senatu & proceribus deponit Christina Regina Sueciæ incredibili dolore & stupore subsiditorum, & in Carolum Gustavum Comitem Palatinum transfert, retentis duntaxat in sustentationem annuam ducentis

imperialium millibus. Libera imperii mole
Christina mox ex Suecia solvit Hamburgū,
inde contendit in Belgium Bruxellas. Hic
in præsentia Leopoldi Archiducis & Pie-
mentelii Regis Catholici legati in Suecia
nocte ipsa præcedentem Natalem Domini
privatim Lutherum ejurat, professa fidem
Romano-Orthodoxam, quam edocta fue-
rat à P. Guimesio Dominicano, qui dissimu-
lato habitu illi in Suecia fuerat ab epistolis
& secretis.

Alexius Michalovizius Dux Moschorū
Smolenskum expugnat. Victor urbem in-
gressus iconem quandam B.V. eò quondam
ex Roxolania delatam magna veneratione
coluit, eiq; uni rem benè gestam adscripsit.

Rex Ludovicus Atrebatum, pulsus Hi-
spanis obsidione liberat.

Carolus Dux Lotharingæ in Belgio Hi-
spanis suspectus ob clandestinam cum Ma-
zarino, amicitiam captivus abducitur Bru-
xellas, inde relegatus in Hispaniam.

AN. NUS 1655.

Sub anni hujus initium finem vivendi
fecit Innocentius X. confectus ex feбри-
cula ad hydropem accedente.

Ejus locum occupavit 6 Aprilis Cardina-
lis

lis Fabius Chisius, Senensis, electus tantâ
conspiratione suffragiorum, quantâ nullus
per annos 300. Pontifex alius, dicique vo-
luit Alexander VII. Adorandus de more,
sedem in medio altari collocatam retraxit
ipse ad cornu Evangelii, negavitque se eo
fessurum loco, ubi corpus Christi conficere-
tur. Tum sibi Sarcophagum parari iussit, ut
mortis cogitatio semper illi ob oculos ver-
saretur. Affines & Nepotes suos pauperes
dixit, quibus ut Christo, ita sibi propin-
quiores nullos esse asseruit.

Christina Regina Sueciæ venit ex Belgio
Oenipontum, ubi in præsentia fratrum Ar-
chiducum Ferdinandi & Sigismundi & Lu-
cæ Holsteini Protonotarii Apostolici, alio-
rumque ex formula Concilii Tridentini
publicè fidem Catholicam est professæ; NO-
vembr. movit inde Lauretum ad sacram æ-
biculam Verbi Divini incarnatione conse-
cratam; cui cum propiùs accessisset, reli-
quum itineris, quamvis luculenti, pedes
confecit, obtulitque Reginae Cœli coronâ
& sceptrum gemmis pretiosissimis referta.
19 Decembris urbem ingressa apparatu so-
lemnissimo à Pontifice & toto purpurato-
rum Senatu est excepta. Die Natali Domi-
ni à

ni à Pontifice sacro confirmationis oleo delibuta, ejus quoque nomen suscepit, ut eum haberet patrem in Christo, qui esset pater orbis terrarum.

Leopoldo Ignatio Imperatoris secundo-genito juratur à statibus Austriæ & à Proceribus Hungariæ imponitur mensi Julio Posonii Regium diadema.

Rex Galliæ edito decreto excludit ab officiis aulæ suæ, sui que fratris omnes Hugonottas.

Bulla Pontificia contra Jansenistas acceptatur Parisiis ab Ecclesiasticis.

Turcæ vincuntur à Venetis ad Sestum & Abydum.

Poloni hoc anno, præter proditores domesticos à tribus sævissimis hostibus externis impetiti, Suecis, Moschis & Cosakis pene ad incitas & ultimum excidium sunt raddacti. A Sueco capta Varsavia, Thorunum, Cracovia, aliæque urbes plurimæ. A Moschis Lithuania cum Vilna Ducatus metropoli incendiis & rapinis devastata.

Hoc anno 30 Decembr. nuncium remissit Lutheranismus, fidemque Orthodoxam unà cum conjuge, stirpe Rheingraviâ professus coram Archiepiscopo & Electore Mogun-

Mogun-

Moguntino Joanne Philippo, Christianus
Augustus Comes Palatinus Rheni, & Prin-
ceps Sulzbacensis.

ANNUS 1656.

PRagæ inauguratus est solenni ritu &
splendidissima pompa Rex Bohemorum
Leopoldus Rex Hungariæ.

Romæ & Neapoli pestis peracerba sævi-
it, cui cum remedium terra non inveniret,
cælum attulit. Neapolis agnoscit & vene-
ratur suum servatorem Franciscum Xave-
rium Indiarum Apostolorum.

Poloni hoc anno, novis licet cladibus af-
fecti, instauratis tamen animis & viribus eâ
vi & fortitudine in Suecos irruerunt, ut eos
semel, iterum ac tertio profligârint, & cum
Varsavia omnem prædam Poloniæ extortâ
receperint; Moschis insuper & Cosakis ad
æquas pacis conditiones adactis, recuperâ-
runt Lithuaniam, Podelasiâ, & Russiam
rubram.

Iterum binis vicibus victa & profligata
est classis Turcica à Venetis. Duplicis vi-
ctoriæ præmium fuit capta Tenedos.

Pace firmata inter Anglos & Gallos, bel-
lum erumpit inter Anglos & Hispanos.
Unde Carolus Rex Britannia desertâ Fran-
cia secedit Bruxellas.

Pari-

Parisiis apparatu splendidissimo excipitur Regina Sueciæ.

Galli cum clade & jacturâ tormentorum repelluntur ab obsidione Valencenarum.

In Anglia exorta est secta Tremementium (ab Anglis voce patria dicuntur Quacrii) quod inter orandum toto corpore contremiscerent, eorum author Jacobus Naylos ex imperio Cromvelii captus, & exceptus verberibus jussus est exulare.

Defuncto Joanni Regi Lusitaniæ succedit ejus primogenitus Alphonsus IV, coronatus 15. Novembris.

A N N U S 1657.

Luctuosum hunc annum fecit Imperio & Domui Austriacæ Ferdinandus III. Imperator rebus humanis exemptus & cœlo transcriptus 2. April. Princeps pietate, re militari, prudentiâ & litteris, omninò præstans ac insignis.

Veneti novâ potiuntur victoriâ adversus Turcas ad Seston & Abydum (vulgò ad Dardanellas) quæ major fuisset, nisi stetisset Mocenico magnæ virtutis ac experientiæ Duce, qui cum multis nobilibus navis suæ accenso pulvere tormentario conflavit.

Hispa-

Hispani Gallis eripiunt Fanum S. Giffeni, Hispanis econtra Galli Fanum S. Venantii & Mommedium; Cameracum tamen frustra tentant, Condæo adhuc adversario eorum conatus egregiè retundente.

Doctrina Janseniana jussu Regis Christianissimi severissimis decretis à senatu Parisiensi cum suis Professoribus proscribitur.

Societas Jesu operâ summi Pontificis in Dominium Venetorum reducitur, & ab universo statu honorificentissimis singularis benevolentiae significationib⁹ excipitur.

Cracovia recuperatur à Polonis ope Cæsarianorum.

ANNUS 1658.

Neapolitani accensuere hoc anno S. Franciscum Xaverium urbis suæ Patronis, quod præstiterè eâ pompâ & magnificentiâ, ut vix quidquam simile Neapolis viderit.

Frankofurti mense Julio die 28. renunciatus est Cæsar, Leopoldus Hungariæ & Bohemiæ Rex, eo majore gaudio & plausu eorum, quibus cordi fuit salus Imperii & incrementum Domûs Astriacæ, quo laboriosius ad hoc supremum orbis fastigium virtuti eluctandum fuit.

Accer-

Acerrimè hoc anno pugnatum inter Suecos & Danos, horumque fœderatos Batavos. In Suecorum potestatem cessit insula Fionia; Obsidionem tamen Haffniæ post profligatam suam classem in freto Sundico à navibus Batavis Danorum auxiliaribus cum clade incensis castris solvere coguntur.

Galli suæ ditioni adjiciunt partem non modicam Belgii cum Düinkercka, Gravelinga, Ypris, aliisque urbibus non ignobilibus.

Mense Septembri moritur in Anglia Cromvelius Gubernator magnæ Britanniae relicto Successore, dignitatis filio Richardo.

Thorunum post cruentam sex mensium obsidionem à Cæsariano - Polonis ad deditionem cogitur.

Thomas Villanovanus Archi-Episcopus Valentinus 1. Novembr, à Papa Sanctorum cætui solenniter accensetur.

ANNUS 1659.

Iterum ab obsidione Haffniæ cum magnâ clade rejiciuntur Sueci mense Februario, à Danis, firmatis subsidio Cæsareo; Eiusdem ope ejiciuntur Sueci ex insula Fionia, quam anno elapso occupârunt, ac fœde diripuerant.

Mense

Mense Majo ineunte armorum indicta suspensio Hispanos inter & Francos, præ-nuncia vicinæ pacis, quæ demum 12. Novembris in insula Phasianorum fluminis Vidossæ prope Bajonem, ubi dividitur Gallia ab Hispania, confecta est per Matrimonium conclusum inter Regem Christianissimum, & Teresiam filiam Regis Catholici cum pacto, ut illa renunciaret Juri succedendi in Regno Hispaniæ deficientibus masculis.

In Anglia novæ turbæ. Ineunte Majo, agentibus præcipue Muckio Scoto & Lamberto Anglo, Ducibus exercitûs Anglici & Scotici, Parlamentum novum dissolutum, vetus restitutum, Protector Richardus ex-authoratus, & ne aliquid auderet, prudenter provisum & illi & regno.

Dux Lotharingiæ captivus in Hispania libertati restituitur, protestatur contra quædam capita pacis Hispano Gallicæ.

Inter Turcas & Ragozium Transylvanû vario Marte pugnatum, Transylvano tamen semper formidando Turcis seu victo seu victore.

A Morosino Venetæ classis Præfecto expugnata in Morea urbs Methone; & fauces interclusæ Hellesponti.

AN-

Carolus II. revocatur à Parlamento ad
 ſceptrum paternum Angliæ, his con-
 ditionibus, ut parcat parricidis parentis Ca-
 roli, non ducat uxorem diverſæ religionis à
 Proteſtantibus, non abroget edictum ad-
 verſus Catholicos. Solos ritus Scoticos in
 Eccleſiis obſervari jubeat, nec Gallos aut
 Hiſpanos in regnum introducat. Exceptus
 fuit Londini, quam honorificentiffimè, &
 ſingulari omnium Ordinum voluptate, de-
 cretumque, ut dies ille ingreſſûs memoria
 perpetua recoleretur; Subinde authores
 Principes patricidii Regii morte juffu Se-
 natûs mulctati; offa etiam Cromvelii, &
 aliorum ex humo refossa, & ſub furcis pub-
 licis infamibus ignibus combuſta.

Fontarabiæ nuptiæ celebratæ inter Mari-
 am Thereſiam & Ludovicum XIV. per il-
 lius procuratorem Haroſium meuſe Junio.
 Eodem meſe poſt amicum congreſſum
 Regis Hiſpani cum Ludovico in Inſula
 Phaſianorum perfectum matrimonium Lu-
 cii in æde S. Joannis. Secutus ingreſſus ſo-
 lennis Regis & Regina Parisios ea pompa,
 cui ſimilem Lutetia nunquam viderat.

Improſpero Marte hoc anno certatum à
 Vene-

Venetis contra Turcas, infelicitè ab iis tentata Canea, Nigropons, & Cythera; cæsi insuper & fugati ad Candiam.

Ragozius in pugna ad Hermanstadium quatuor lethalibus plagis sauciatus Varadini moritur, Varadinum à Turcis occupatur.

Moschi semel iterumque à Polonis gravissimè cæsi ad petendam pacem adiguntur, quam tamen impetrare nequeunt.

Moritur Carolus Gustavus Rex Sueciæ. Christina frustra ab Ordinibus ad repetenda gubernacula regni, & ejurandam fidem Catholicam invitatur.

Novis tremis motibus Calabria; Vesuvius flammæ, lapides ignitos, & cineres evomit.

ANNUUS 1661.

Romæ Alexander VII. ad pias preces Regis Catholici peculiarem constitutionem edit in favorem propugnantium Dei parentem in primo conceptionis instanti à labe origiuis præservatam, pænasq; fulminat in eos, qui sententiam tam piam quoquo modo vellicare ausint.

Rex Angliæ coronatur Westmonasterii mense Majo; firmat nuptias cum Catharina sorore Regis Lusitaniæ indignante & fremente

fremente Hispano : Permissi Catharinæ ad obsequia 10 Religiosi, decretumque , tollenda Elisabethæ edicta contra Catholicos, & permittendam libertatem religionis. Vetus ab eodem, si vera scribit Ricciolus Italius, esus carnis feria 6, & 7. lancitum etiam jejunium Quadragesimæ ; Jesuitæ tamen Parlamenti edicto toto regno exulare jussi : In Scotia mense Junio quidam nobiles læsæ Majestatis rei supplicio ultimo affecti.

Dux Montecuculus missus subsidio laboranti Janosio Kiminio Principi Transylvaniæ contra Turcas, eorumque Clientem Abassium invasorem Transylvaniæ, pugnam commissam ad Camblium eosdem cum Tartaris grandi clade prosternit. 15000. partim in captivitatem abstracta. Aucta Turcarum clades in Boffnia à Comite Nicolao Zrinio Hungaro, viro forti & bellico nec nihil passi sunt à Venetis, qui juncti Melitenfibus in portu Insulæ Chii 33. triremes Turcicas occiso Bassa Mazzamamâ in cineres redegerunt.

Moschi hoc anno pene cladibus consumpti, hinc à Tartaris, illinc à Polonis, in quorum potestatem rediit Vilna.

Regi Hispaniarum natus est Infans dictus

Stus postea Carolus II. Regi Franciæ Delphinus; si per fata liceat, dicendus, Ludovicus XV. Parisiis atrox incendium aspectu sanctissimæ Eucharistiæ derepente reprimi-
tur.

Rex Daniæ suppressa authoritatē Nobilium potestatem illimitatam in regno exercere incipit.

ANNUS 1662.

Romæ gravis exorta dissensio inter Pontificios, & Ducem Crequium Regis Christianissimi legatum ob occisum à milite Corso Bertoum famulum Ducissæ Crequianæ. Crequius plenus ira & minis discessit Roma. Pontificius vicissim legatus remissus ex Francia 30 stipatus militibus ad pontem usque Bellovacensem.

Frustrà tentatur compositio rei Transylvaniæ & pacis claudicantis inter Cæsarem & Turcas instauratio. Unde illico à Turcis Claudiopolis cincta obsidio, quod tamen brevi cum magna clade Turcarum à Cæsarianis sublatum.

Comites Zrinii Nicolaus & Petrus pergunt esse infesti Turcis, excitato in hunc finem novo fortalitio quod dictum Zrinwarium.

In Gallia innovantur decreta adversus Hugonottas. Authores novæ sectæ illuminatorum jussi includi carceribus, 23 templâ hæreticorum in ditione Gebenensi æquata solo.

In Anglia detecta conspiratio plusquam decem millium conjuratorum adversus Regem Ducem Eboracensem, aliósque Ministros Regios, imò totam urbem Londinensem. Conjuratorum plerique erant Anabaptistæ, Presbyteriani, Quaceri, & alij hujusmodi furfuris homines.

Inter Anglos & Lusitanos pax perpetua sancitur : sed inter Lusitanos & Hispanos bellum recrudescit, & magna utrinque alacritate paratur.

Carolus Dux Lotharingæ concedit Regi Franciæ ditionem suam certis conditionibus, quas tamen ejus propinqui vehementer improbant, & aperte impugnant.

Cosaki semel victores Moschorum bis ab eorum profligantur.

ANNUUS 1663.

Pontificii se armant contra vim Gallorū, quam terrâ marique ditionibus statūs Ecclesiastici minaciter ostentant.

Turcæ aggrediuntur Vivarium (Neuheusel)

heusel) in Hungaria mense Augusto, & post
obsidionem 6 hebdomadarum ad deditio-
nem cogunt, magno rei Christianæ detri-
mento; culpa maturatæ nimium deditio-
nis rejecta in Forgazium urbis Præfectum.
Parem sortem subierunt Nitria, Leventi-
um & Novigradium, aliæque loca in Hun-
garia superiore ignavia Præfectorum; cæ-
pta inde à Tartaris Hungariæ & Austriæ va-
statio & propagata in Moraviâ usque &
Silesiam; latius prolatusterror & in ipsis
Germaniæ visceribus repidatum; repressi
tamen fusique semel ac iterum à Petro &
Nicolao Zriniis, egregiis Hungaris, Turcæ
in finibus Croatiæ & Stiriæ.

Joannes Austriacus Archistrategus Hi-
spanorum eripit Lusitanis post 6 dierum
oppugnationem Eboram, quam tamen pau-
lò post eisdem post insignem cladem rur-
sum cedere cogitur.

Londini promulgatur edictum, ut exce-
ptis famulis Reginæ omnes Catholici intra
triduum ex Anglia, & intra octiduum ex
Scotia & Hybernia excedant.

Oeniponti obiit Ferdinandus Carolus Ar-
chidux Austriæ lineæ Tirolinæ, unica reli-
cta filia Claudia, quæ postea Leopoldo Cæ-

feri nupsit, Successorem habuit in principatu Sigismundum.

ANNUS 1664.

Mense Februarii dirempta controversia inter Alexandrum Pontificem, & Ludovicum Francorum Regem: Caput patrum, ut Pontifex Corsis à Sedis Apostolicæ militia perpetuo abdicatis, pacis integræ memoriam in marmore Romæ extare procuraret; Rex vicissim Avenionem, & comitatum Vindascinum nuper Ecclesiæ ablatum eidem restitueret.

A Turcis expugnatur Zrinvarium; à Cæsarianis in Hungaria superiori sub Souchio Nitria, Leventium & alia nonnulla loca, in inferiore captæ Quinqueecclesiæ, exustus item pons ingens Esseckensis, Canisa tamen frustra tentatur.

Primo die Augusti secuta victoria insignis Cæsarianorum Duce Montecuculo de Turcis ad S. Gothardum, occisis cruenta strage Barbarorum sexdecim millibus, dum Arrhabonem fluvium aut trajicere, aut fluminis transitum sociis sternere satagunt; victoria adscripta potissimum cataphractis Cæsarianis. Nec nihil egêrunt auxiliares Galli submissi à Rege Christianissimo sub
Duci-

Ducibus Foliadeo, & Colineo; victoriæ fructus, sed fortè præfestinus, fuit pax post dies decem à pugna inter Cæsarem & Ot-
tomannos confecta, quæ sequenti anno le-
gationibus & honorariis utrinque confir-
mata; Vivarinum relictum Turcis; Impe-
ratori permissum in vicinia ad Vagum Flu-
vium aliud exstruere Fortalitium, cui po-
stea à Leopoldo datum nomen.

A Lusitanis capitur Alcantara Urbs Hi-
spaniæ. Ab iisdem cæsi Hispani ad castrum
Roderici; facta paulò post amorum su-
spensio inter Lusitanum & Hispanum. Ab
hoc petatum, ut deficiente linea masculina
Domûs Brigantiniæ Lusitania devolveretur
ad coronam Hispaniæ.

Erfordia reducitur vi armata à Joanne
Philippo Moguntino Electore ad primæ o-
bedientiæ Sacramentum, cui se subducere
jam à multis annis cæperat.

Obiit hoc anno famosus ille Nicolaus
Zerinius enectus, ut dictum, inter venandū
morsu fatali apri.

Polonia foris victrix Moschorum labo-
rare incipit intestinis dissidiis ex nimio Re-
ginæ Mariæ Nivernensis commercio cum
Gallis.

Episcopus Monasteriensis graviter colli-
ditur cum Hollandis ob ademptum Eyde-
rum castrum Emdensi in Frissia Comiti,
eosdem inter & Anglos jaciuntur semina
belli in mari per mutuas navium prædatio-
nes.

Die 15 Decembris cæptus videri in celo
ingens Cometes, cauda oblonga coloris
plumbei, occasum & septentrionem versus
protenfa, tardus in principio & fine, velox
in medio.

ANNUS 1665.

Romæ Divis adscriptus ab Alexandro
VII. Franciscus Salesius, Gebennensis
Episcopus.

In Gallia jussi à Rege Episcopi & Eccle-
siastici universi subscribere intra tres men-
ses Bullæ Alexandri VII. contra Jansenistas;
Hugonottæ verò vel esse Catholici vel esse
ab officiis & artibus exclusi: Censura Sor-
bonæ adversus librum de infallibili Ponti-
ficis autoritate à Clero Gallicano fortiter
repressa, scriptum quoddam, in quo Rober-
tus Sedis Apostolicæ Nuntius sibi assererat
Pontificis delegati titulum apud Regem &
regni ordines publicè apparitoris manibus
laceratum. Arma Batavis sub Comite Pra-
dellio

bellio adversus Anglos, & Episcopum Monasteriensem sociata.

Parisiis exceptus honorificè à Rege & Regina Pater Dominicus Ottomannus, Ordinis Præd. frater Imperatoris Turcarum & primogenitus Ibrahimi, qui anno 1644 captus fuerat ab Equitibus Melitenfibus, cū Sultana Matre in itinere versus Mecham.

Dux Eboracensis frater Caroli Anglorū Archithalassus, conterit classem Batavicam. Victori applausit Londinū festivis ignib⁹.

Ab Hispanis rursus conclamatum ad arma adversus Lusitanos, sed improspere. Ad villam vitiosam castris exuti, fusi, fugatique, desiderarunt equites 2400. pedites 6000.

In Polonia factioni Gallicæ fortiter se opponit Lubomirskyus Dux confœderatorum, sed à majore numero regionum obritus cedere vi & temporis tantisper cogitur.

Mors Philippi IV. Hispaniarum Regis secuta 17 Septembris fidem fecisse visa est auguriis, quæ ex ultimo Cometa nonnulli traxerant. Successor acclamatus Carolus II. puer quadriennis sub tutela & administratione Matris & 6 Magnatum.

Pressit vestigia Philippi ex eadem Domo Austriacâ Sigismundus lineæ Tirolensis ultimus.

Par fatum subiit Carolus Dux Mantuæ,
relictæ ex Clara Eugenia Austriacæ hærede
unico Ferdinando Carolo puero tredecenni.

Inter Sinas obiit dierum & meritorum
plenus P. Joannes Adamus Schall Soc. Jes.
Germanus, patria Colonienſis, poſtquam
per annos 43 labore & fructu incredibili de-
ſudasset in propaganda & excolenda Eccle-
ſia Sinenſi. Tanti nominis fuit apud eas
Gentes, ut ipſe Chinarum Imperator, quem
vel videre in grandi ponitur felicitate, di-
gnatus ſit ſæpius demiffa tantis per majeſta-
te ad ejus ædes divertere. Defuncto paren-
tavit ritu ſplendidiſſimo ſubmiſſus ab Im-
peratore Mandarinus.

ANNUS 1666.

TEntata eſt à Venetis hoc anno Cydonia,
ut Turcæ ab obſidione Candia diverte-
rentur; ſed inſultu inutili, quem tamen pau-
lò poſt compenſavit præda duodecim na-
vium plenarum com meatûs, quâ classiſ Ve-
netæ Præfectus in Maliaco ſinu potitus fuit.
Candia præterea novo milite firmata ad-
verſus Barbaros.

Hollandi ope Gallorum pacem extor-
quent ab Epifcopo Monafterienſi, non ta-
men victoriam ab Angliſ, à quibus ad oram

Tameſis

Tameſi tantam iterum ſunt cladem paſſi ;
ut per omnia pene Oceani littora diſperſæ
natarent reliquiæ diffractarum navium.

In Polonia adactus eſt Lubomirskyus
cum fœderatis ad petendam à Rege Caſi-
miro pacem, & deprecandam factorum ve-
niam; evicit nihilominus, ut meditata ſuc-
ceſſoris in regnum intruſio proſcriberetur,
& integra Ordinibus aſſeretur libertas,
eligendi poſt abdicationem vel mortem Re-
gis ad coronam, quem maluiſſent Poloni.

Regina Chriſtina remeavit in Sueciam,
ut intereſſet Holmiæ Regni comitiis, pro
Regis Caroli inauguratione, & reſervata
ſibi jura ſarta tectaque tueretur.

Comes Ballaſſus Rebellis Ungarus poſt
incenſa & occupata oppida plurima, opéri-
que Turcarum nequicquam imploratam à
regni Palatino cæditur & Viennam ad pri-
ſtinos carceres remittitur.

In Hiſpania Everardus Nitardus Soc. Jeſ.
Reginæ Confeſſarius ex diſpenſatione Pon-
tificis, ad ſummi inquiſitoris locum pro-
moveretur.

Civitas Bremeniſis poſt tolerata incom-
moda plurima ab Imperio tandem avellitur,
& Sueco ſubjicitur.

Londini improvise incendio conflagrant domorū 15000, præter Ecclesias 84, aliasq; ædes complures usui publico destinatas.

Die 5 Decembris ingressa est pompâ solenni Viennam Margarita Infans Hispaniæ sponsa Leopoldi Imperatoris.

ANNUS 1667.

Diem Romæ supremum obiit 22 Maji Alexander VII. Pontifex Maximus, cui sequenti Junio suffectus Julius Cardinalis Rospigliosus, qui congruum placidis suis moribus assumpsit nomen Clementis IX. ab hoc Pontifice concessum Societati Jesu & PP. Augustinianis recitare ex præcepto Officium Conceptionis immaculatæ per totam octavam, quod postea fieri mandatum in omnibus locis ditioni Pontificiæ in temporalibus subjectis.

Delusis tandem longo tractatuū involucro Venetis arctius premi incipit Candia à Turcis.

Mense Majo movet cum magno Exercitu in Belgiū, quod sibi deberi prætendebat Uxoris & Delphini nomine, Ludovicus Rex Franciæ, & intra breve tempus aspirante belli fortuna secunda, quâ vi, quâ aliis artibus in potestatem redigit Tornacum, Aldernardū,

nardū,

nardum, Cortracum & alia non pauca nec minoris momenti oppida, tam incuriis defensionis propriæ Hispanis, ut vix pauculas tandem copias objecerint furenti torrenti Gallico.

Die 6 Aprilis horrendus terræ motus concussit Dalmatiam, subversa Ragusæ pars maxima; periëre omnes incolæ, præter 400 & Moniales 60. quæ extractæ fuëre ex ruinis, in quibus triduo jacuerant semi sepultæ, aliæ quædam civitates penitus absorptæ, & solo æquatæ.

Post incensam à Batavis Anglorum classem in Tamesi sancitur pax inter ambas gentes iis pactis, ut retineret, quæ pars alterutra flagrante bello occupasset.

ANNUS 1668.

Alphonfus Lusitaniæ Rex & regno & uxori ineptus judicatus, utrumque fratri Petro concedere cogitur.

Anno eodem exemplo novo, & quod imitentur pauci, Casimirus Rex Poloniæ, uti olim religioni & purpuræ, ita nunc renuntiat regno, & posita corona contendit in Galliam, ubi vitæ reliquum privatus exegit, vir à nonnullis mentis leviusculæ notæ punctus.

Rex Galliae medio Februario Burgundiam invadit, & intra paucas hebdomadas per ignaviam & perfidiam provinciae Primatum, quos sibi jam antea per secretas artes obnoxios reddiderat, in potestatem redigit. Rediit tamen eodem adhuc anno Provincia ad priores Dominos ex conditionibus pacis paulò post, secutæ, quæ Burgundiam asseruit Hispanis, Gallis verò, quidquid ab iis in Belgio erat occupatum.

Suffectus Casimiro Michael Koributh Dux Visnovicensis, cui, suū quasi incurio, diffidia aliorum circa exteri alicujus Principis Electionem coronam imposuerunt.

Laurentius Cornelius classis Venetæ Praefectus potitur insigni victoriâ de classe Turcicâ ad Fodellam.

Obsessis Candiensibus venere suppetiæ nobiles ex omni ferè Europâ viri illustres, & emeritæ militiæ Duces, militaris exempla fortitudinis edituri adversus Barbaros.

Hoc anno suppressit Clemens Pontifex tres Regularium Ordines, ut ex divenditis eorum patrimoniis æs collectum, quod excurrit ad nongenta & amplius Ducatorum millia cederet Venetorum Reipublicæ pro levandis expensis, quas ferebat in defendendâ Candiâ.

Romæ

Romæ assentiente Rege Galliæ diruta infamis illa Pyramis genti Corsicæ ante aliquot annos erecta. Permittente vicissim Pontifice revulsa ab arcâ D. Antonii templo vicina crux & columna, quam Clemens VIII. ob memoriam Henrici IV. ad fidem conversi statuerat.

Sancita pax inter Hispanos & Lusitanos. Lusitani dicti liberi, & ab ignominia rebellionis absoluti. Restituta omnia, quæ utriusque fuerant regni, antequam coalescerent in unum tempore Philippi II. excepto Ceutæ fortalitio, quod Hispanorum juri relictum est.

Aulam Viennensem turbavit luctu maximo mors Ferdinandi Wenceslai Cæsaris primogeniti, cui accessit fortuitum incendium, quo palatii Cæsarei pars maxima conflagravit. Lenivit jacturam ædium insigne miraculum, quo Deus suæ crucis particulam medios inter ignes illæsam voluit. In cujus portenti memoriam Eleonora Ferdinandi III. Imperatoris vidua instituit ad instar Equestrium ordinum nobiliorum societatem mulierum, quarum pietati præcipuè incumberet crucem venerari, gestato Labaro aureo ceu numismate, quod ex humero sinistro penderet.

Parisiis Mareſchallus Turrenius publicè abjurato Calvinismo Romanam fidem profeſſus fuit.

ANNUUS 1669.

CEffit hoc anno Barbaris famoſa illa Candia. Culpa deditioſis rejecta potiſſimum in Gallos, qui inopinato ſuo diſceſſu urbem, dum maximè laborabat, deſtituerunt, poſtquam priùs per inconfultam & omnino temerariam eruptionem florem militiæ ferro Turcico mactandum objecerant. Obſidio triennalis abſumpſit Chriſtianorum 29000. Turcarum verò 70000. præter ruſticorum & captivorum 38000. qui in ſuffodiendis cuniculis, & excitandis ſuggeſtibus operam præſtare erant coacti.

Fastis Sanctorum adſcripti à Clemente Pontifice Petrus de Alcantarâ Ordinis Franciſcani, & Magdalena de Pazzis Monialis Carmelitana; ſecurus paulò poſt obitus Pontificis, conſecti, ut creditum, dolore amiſſæ Cretæ.

Recruduere tumultus in Hiſpania concitatore potiſſimum Joanne Auſtriaco; petitus præcipuè Nithardus Reginæ Conſeſarius, quod, pluſquam vellent Hiſpani, admo-
 veretur negotiis regni, unde, ut invidia decli-

declinaret vir prudens, primùm aulam, tum etiam ipsum regnum reliquit. Joanni Austriaco delata administratio regni Arragoniæ.

Mons Æthna renovavit antiquos Siciliæ terrores mense Martio, dum in plures voragine apertus circumquaque ignes, saxa, & cineres evomeret, aliquot vicinis pagis repetitis terræ concussionibus, aut quassatis, aut attritis,

A N N U S 1670.

Post mensium quinque consultationes collocatur in sede Petri pene coactus suffragantium votis & precibus Æmilius Altierius qui se dixit Clementem X.

Detecta hoc anno conjuratio periculossima, quam cuderant nonnulli Magnates Hungari adversus Leopoldum Cæsarem eumque Regem Hungariæ. Conspirationis primipili Petrus Zrinius, Franciscus Frangipanius, Franciscus Nadaftius Comites cum Erasmo Comite Tattenbachio Styrio in vincula coniecti, urbes & arces, quæ rebellibus secretò vel favebant, vel favere meditabantur, terrore & armis aut cohibiti, aut ad officium reducti; Ungaria tota, quam antea quasi precariò administrabat Leopoldus, infesta milite Germano,

Tumultuatum pro more in Polonia in Diætiis ante comitialibus. Rati habitum tamen Matrimonium Regis cum Sorore Cæsaris, & sancita pax cum Duce Moschorum, rebellésque Cosacci cum suo Ductore Dorosenickio victi & fugati.

Gravius sævitum à Messanensibus adversus Pro-Regem aliósque Ministros Regios quorum alii fuère à Senatu Urbico inclusi in carceres, alii afflicti equuleo, alii ejecti in exilium.

Lotharingia repentina invasione obruitur à Gallis ægre elapso hostium manus ipso Duce Carolo hujus nominis IV. cujus frater Franciscus, qui primum Cardinalis & Tullensis Episcopus, postea renunciata purpura & insula factus est conjunx Consobrinæ Claudie & Caroli V. magni illius Leopoldi Archistrategi parens decessit hoc ipso anno Viennæ.

Ferdinandus Carolus Dux Mantuæ accipit investituram Ducatus Vastallensis à Cæsare ex occasione matrimonii, quod contraxit cum Maria Ducissa Vastallensi.

In Dania obiit Fridericus hujus nominis III. Princeps ingenio mitis & religioni ultra Principum curas addictus, cujus rationes

nes & momenta crebris lectionibus scrutabatur, hoc uno infelix, quod mentis dubiæ scrupulos nemo Catholicus absterferit.

ANNUUS 1671.

Pontificatum Clemens X. auspicari voluit quinque Beatorum apothefi, quos solenni ritu Sanctorum numero adscripsit. Hi fuere Cajetanus Thieneus, Philippus Benitius, Franciscus Borgia, Ludovicus Bertrandus, & Rosa Limana, omnes festivis ubique plaufibus celebrati per orbem Christianum.

Hoc anno demùm post longos sed inutiles questus conjuratæ rebellionis pœnas dederunt supplicio ultimo captivi Magnates Hungari. Post cædem mutatus antiquus status Hungariæ, suppressis nonnullis officiis, quorum autoritate vel capta vel promota fuerat rebellio, templa ab Hæreticis repetita, eorum ministelli, quod de justitiâ Cæsaris malè loquerentur, ex regno facessere jussi, arces insuper nonnullæ exstructæ, quibus gens lubrica fidem suam contineret.

Lotharingiam frustra repetit à Rege Galliæ Cæsar, per ablegatum Comitem Windisgrazium exuli Duci Carolo.

Tumultuatum hoc anno iterum, iterumque

que ac tertio Messanæ non sine cædibus ac incendiis, jam à popularibus adversus Nobiles ob caritatem annonæ, jam à Nobilibus adversus Ministros Regios prætextu conservandæ libertatis, quam à Præfecto rerum militarium inductione militis Hispani imminutum iri querebatur Nobilitas.

Nec Rhenus inferior vacavit tumultibus ob orta dissidia inter Electorem & civitatē Coloniensem, Electore patrocinium Ludovici, Civitate Leopoldum libertatis vindicē interpellante. Hujus armis sub Marchione de Grana repressus conatus eorum, qui in turbido piscari nitebantur.

Dum Polonia laborat intestinis diffidiis, Turcæ juncti rebellibus Cosacis irrumpunt in Volhyniam, & Podoliam obsident, capiuntque Camnieckam, etiam potituri Leopoli sive Lembergō, nisi pax ignominiosa non minùs quàm damnosa obsidionem solvisset.

AN N U S 1672.

EVerardus Nitardus annitente Regina Hispaniæ, cui à Confessionibus fuerat, promoveretur ad purpuram, ut eò splendidius ornare possit characterem Oratoris Coronæ Hispanicæ, quo anno elapso insignitus fuit.

Eru-

Erupit tandem hoc anno bellum Gallicum, quod aliquot annos adversus Batavos meditatus fuerat Rex Ludovicus; Exercitibus tribus sub tribus Ducibus cis & trans Rhenum res agi ceptæ à Gallis eâ celeritate & felicitate, ut ipsum Amstelodamum cepissent, si ante obsessum Noviomagum petiissent.

Aucta Hollandorum calamitas à Gallorum fœderatis Rege Angliæ, Electore Coloniensi, & Bernardo Episcopo Monasteriensis, qui Status fœderatos graviter afflixerunt. Motâ inde in seditionem plebs Hagæ Comitum, nece duorum fratrum Cornelii & Joannis de With, qui credebantur auro externo corrupti pessumire libertatem patriæ, litavit furori publico. Eâdem adnitante delata rursus suprema armorum Præfectura Wilhelmo Henrico Principi Auriaco, cui duo enecti hætenus obstiterant.

Novos motus cient in Hungaria Rebellionum Reliquiæ sub Comite Balassio, Kalo, Eperieffam, & alias nonnullas urbes intercipiunt, latèque incendiis, cædibus & rapinis grassantur, plura ausuræ, nisi repressus seditionum furor à copiis Cæsareis, ab inferiore immissis in Hungariam superiorem,

ANNUS 1673.

Ludovicus Rex Galliae obsidet Trajectū ad Mosam, & post dies 13. obsidionis strictae post repetitas impressiones acerrimas deditioe accipit cum ingenti jactura suorum; nam praeter aliquot centenos Duces & Officiales insigniores, amisisse dicitur duodecim gregariorum millia. Versa dein arma Gallorum in Hispanos & Caesarem, qui cum Electore Brandenburgico aliisque Imperii Principibus properabant auxilia Batavis.

A Gallis occupatur Treviris, Sclestadtum, Colmarium, aliaeque urbes Imperiales in Alsatia.

Turrenius infundit se profundius in Imperium, & in Franconia propè Oxovium, Urbē ditionis Herbipolensis, castra firmat, sed post trium septimanarum stationem insigni stratagemate delusus à Duce Montecuculio non sine clade suorum, quorum aliquot millia in regressu occisa à praedabundis Rusticis in sylva maximè Ottoniana, ultra Rhenum retruditur. Montecuculius verò junctus Hispano-Hollandis adortus improvise Bonnam expugnat, omnēque reliquam Electoris Coloniensis ditionem

nem recipit, tantâ consternatione Gallorû,
ut mense Decembri, & initio subsecuti ve-
ris omnib⁹ convasatis è toto Belgio Acatho-
lico, exceptis solâ Graviâ & Trajecto abie-
rint.

Non melior Gallis arrisit fortuna in Ca-
talaunia, ubi à veteranis Hispanis copiis,
quæ militârunt in Lusitania, insigniter hoc
anno fuere afflicti.

Acriter pugnarum inter Hollandos, &
fœderatos Anglos Gallósque, primò qui-
dem fortunâ utrinque pari, secundâ verò &
alterâ vice fœderatis adversâ; unde Rex
Angliæ suorum non tam consilio quàm ius-
su reductâ classe cum Batavis reconciliatus
Gallos destituit. Cujus exemplum paulò
post secuti Elector Colonienfis & Episco-
pus Monasteriensis.

Legatiô Moschovitica missa ad summum
Pontificem caruit fructu, quod negaretur à
Romanis Duci Moschoviæ titulus Cæsaris,
quo se ornandum præsumebat à Pontifice.

In Anglia novo edicto proscripti Catho-
lici, cui occasionem præbuit Jacobus Dux
Eboracensis Caroli Regis Frater, qui certâ
licet non publicâ religione Catholicus in
Conjugem duxerat Mariam Eleonoram fi-
liam Ducis Mutinæ.

Polo-

Poloni instaurato hoc anno bello Turcas
sub Joanne Sobieski supremo Regni Pole-
marcho prope Chozymum ad Tyram flu-
vium Mense Novembri clade internecinâ
delêrunt. Plura moliri vetuit anni tem-
pestas, & mors Regis Michaëlis, qui subi-
dem ferè tempus Leopoli fatis concessit.

Leopoldus Cæsar extinctâ mense Majo
Margaritâ Hispanâ ad secundas Nuptias
transit cum Claudia Felicitate Ferdinandi
Caroli Archi-Ducis Tyrolensis filia, cum
quâ tamen vano felicitatis omine breve
matrimonium habuit.

ANNVS 1674.

Rex Galliæ, immisso in Cæsarianos Tur-
renio, qui eos distraheret, mense Majo
Burgundiam invadit, & intrâ paucas heb-
domadas vi & metu subigit.

Turrenius Cæsarianis occurrens in Pala-
tinatu cum eis decertat acri conflictu sed
dubiâ victoriâ Eodem pene Marte & suc-
cessu inter eosdem denuo conflictum pro-
pè Holz- & Enfishemium: quamvis non
desint ex scriptoribus nomini Francico mi-
nimè infensi, qui apertè fateantur, Gallos in
hac pugna cecidisse alea, & præter impedi-
menta omnia amisisse suorum quatuor mil-
lia,

rex

lia, quamvis nec incruentam Germanis victoriam fuisse velint, cum mille ducentos ex suis in eodem prælio cæsos desiderasse scribant.

Post pugnam Ensisheimensem Cæsariani aucti copiis Brandeburgicis Brisacum eminus coronâ cingunt, Consilio non omnibus probato, cum fortè satius fuisset insequi fractos fugientesque Gallos, quàm mors inutili ad Brisacum perdere tempus victoriarum.

Carolus Dux Lotharingæ, qui ditione licèt privatus, propriis tamen copiis in exercitu Cæsareo militabat, quingentos Nobiles Gallos extremo delectu in Provincia Andegavensi recensitos (vulgò Arrierban) immisis aliquot equitum cohortibus ità incautos opprimit, ut præter 150 qui venêre in censû captorum, reliqui omnes ferro sint deleti.

In Belgio ad Mosam Generalis Soucheus recuperato Hujo & Dinantio ad oppidum Senef cum Gallis congreditur cruento admodum Marte, quod dirimi non potuit nisi per noctem, cujus beneficio elapsi Galli in tutiora victoriam cessère fœderatis. Gravia post protractam ad tres menses obsidionem dedita Principi Auriaco.

Rex

Rex Sueciæ in favorem Galli indicit bellum Electori Brandenburgico & Cæsari. Compensavit tamen novi hostis periculum accessus novi fœderati Regis Daniæ, qui eodem tempore transiit in partes Cæsaris.

Primo confligit hoc anno prælio novus rebellium Hungarorum Dux Emericus Teckelius (famoso posthac nomine ob pertinacem animi perfidiam orbi prodendus) cum copiis Cæsarianis pro extorquenda facultate liberè profitendi hæresin, sed victus fugatusque abscedere coactus accepto vulnere in fronte, ut vel sic præfracta Rebellis cervix erubescere disceret.

In apertam eodem hoc anno ruere Mesfanenses defectionem à fide Regis Hispani & explicatis palàm rebellionis vexillis se dedidère Regi Ludovico,

In comitiis Polonorum eligitur & salutatur Rex Joannes Sobiesky supremus regni Mareschallus.

AN NUS 1675.

Hic annus plenariæ remissionis Jubilæo sacer Romam versus ex omnibus provinciis ingentem peregrinorum concursum excivit, nihil remorante bello in Provinciis Ciscomantis, quin etiam aliqui principes

cipes Germaniæ Deo hac peregrinatione litandi causa eò se contulerint.

Rex Ludovicus festinâ profectione delatus in Belgium, ibi, antequam fœderati de armis sumendis cogitarent, urbes non paucas seu terrore seu obsidionibus sui juris fecit; in censum locorum captorum venit etiam arx Leodinenfis, cui aureo dicitur illapsus cuniculo. Ad Treviros tamen, cum obsessæ urbi laborant inferre suppetias Galli, luculentâ strage mutantur à Duce Lotharingio, capto ipso cum Treviri, Duce Crequio.

Cladem Crequii præcesserat mors Turenii propè Sasbachium, cui ignitus globus tormenti majoris excussus ex castris Cæsarianis vitam abstulit. A morte Turenii recepere se Galli in tutiora non sine clade, rumor, fuit, potuisse hoc anno bellum confici, si in Belgio Duces voluissent, & ad Rhenu annona militi adfuisset.

Electo Brandenburgicus solutâ obsidione Brisaci properans ad tutandas provincias proprias ab invasione Suecorum, eos primo congressu ita fudit, ut sex millia ex suis desiderarent, quam cladem jis postea semel ac iterum egregiè refrenavit, Auctarium vi-

G

ctoriæ

Storiæ fuerunt Insulæ Volinia , & Usedomensis, quæ cum locis aliis haud paucis cedere in potestatem Brandeburgi. Eâdem felicitate extortus Suecis Ducatus Verdensis, & Bremensis , exceptâ una urbe Stadia , ab Episcopo Monasteriensi & Principibus Brunswicensibus ; quo eodem tempore Rex Daniæ deleta classe Suecorum in Portu Wismariensi ipsam Wismariam paulò post suæ potestatis fecit.

In littore Affricano à paucis militibus Hispanis egregiè defendit ut contra iugentem Barbarorum multitudinem arx Oranensis.

Mense Januario portum Messanensem inuestus sex navibus armatis & tribus onerariis urbis possessionem cepit nomine Regis Ludovici Marchio Valavodiensis , & mox sibi consignari imperavit , quidquid ad tutandum locum adversus Hispanos conferre videbatur.

ANNUUS 1676.

Romæ diem extremum clausit Clemens Pontifex maximus , cui post paucas hebdomadas successit Benedictus Odeschalckus, qui Innocentii XI. nomine insigniri voluit, patria Comensis, sed eo rerum terre-

terre-

terrenarum contemptu, ut cœlo originem ducere crederetur, ita abundantî præviarum virtutum exemplo orbi notus, ut dignitati tantæ omnino par, fausta omnia polliceretur. Hæc à primis diebus asseruisse visus est, dum neglectis iis, quæ carnis & mundi erant, Pontificatûs administratos eos solos voluit, qui virtutum calculo probarentur, divitiarum & gloriæ adeo temperans, ut nec sibi, nec suis quidquam è principatu arrogaret, nisi quod curas & laborem exigeret.

Festinata rursus expeditione faventem sibi reddere conantur Martem Galli; In Belgio suæ potestatis fecerunt Condæum, Buchainum & Ariam, in Diœcesi Leodiensi Bullionium, in finibus Palatinatûs & Lotharingiæ ditionem Bipontinam, & in finibus Burgundiæ Mompelgardium, Duce Wirthenbergico, cui parebat, ad Helvetos se recipiente, Hujus tamen, uti & Ducis Bipontini Protectorem se dixit Ludovicus, eoque se tantum nomine occupasse ditiones, ne in manus Cæsarianorum inciderent.

Econtra Dux Lotharingiæ Carolus V. extincti anno præterito alterius Caroli nepos, Præfectus summa authoritate copiis Cæsa-

rianis capit post trimestrem obsidionem Philippoburgum, urbem ad Rhenum munitissimam.

In mari siculo bis pugnatum inter Gallos & Hispanos, hisque fœderatos Hollandos, cum nonnulla clade Gallorum; quæ tamen brevi reparata, dum otiosis consultationibus tempus terunt Hispani, occupant Galli Taurominam, quæ situ egregiè munita exiguo præsidiariorum numero defendi potuisset.

Sueco varia iterum erepta loca à fœderatis, Brandeburgo, Monasteriensi, & Brunswicensibus. Reportavit quidem victoriam aliquam de Danis in Scania, quæ tamen vel non potuit, vel nescivit uti.

Post longos tractatus sancita pax inter Turcas, & Polonos, cujus summa, ut abolito tributi nomine, quod tempore Regis Michaëlis pacti fuerant, & restituta rei publicæ Ucraina cum potiore parte podoliæ, juris Turcici maneret Caminiecka cum eo districtu, quem Rex designasset.

Hollandi veriti, ne authoritas Principis Auriaci altiùs exurgeret, seriò cogitant de concludendo bello & renovandis pacistratibus; qui jam olim Coloniae cæpti fuerant.

erant, Pro loco conventus electum Neomagum ad Vahalium.

Viennæ diem extremum obiit Claudia Felicitas secunda Cæsaris Leopoldi conjunx, qui cum prole masculâ hætenus destitueretur, ad tertia vota hoc ipso anno transit cum Magdalena Tereſia, Palatini Neoburgensis filia, ejus, qui in Electoratu defuncto Carolo Rheni Palatino successit.

ANNUUS 1677.

HOc anno Pontifex Innocentius, ut radicem præcidcret homicidiis, aliisque malis innumeris, solenni & severo edicto sustulit immunitatem destriætuum, quos circa palatia hætenus describere solebant Oratores Regum & Principum, & in quibus prætendebant jus asyli omnibus eò confugientibus sacrum & inviolabile. Acriter etiam restitit Oratoribus, Hispano & Gallico, quod contempta sua auctoritate, quam Romæ volebat omnino servari indemnem, non desisterent in urbe conscribere milites & rapere ad signa etiam invitos,

In Belgio Galli vix dum mitescente non nihil hyeme asperiore Valencenas, Urbem Hannoniæ maximam aggrediuntur, & præfestinâ deditiōe in potestatem redigunt.

Præcipitavit deditionem infelix eruptio obfessorum; dum enim malè accepti foris trepidè ad suos refugiunt, infimul obfidentes, qui instabant tergis fugientium, in urbem recipiunt, agrè incolumitatem vitæ & fortunarum à victore Ludovico deprecati.

Carolus Dux Lotharrngiæ cum numero, so exercitu invadit Lotharingiam penetraturus haud dubiè in ipsas Gallias, & magna moliturus, nisi ob varias easque prægnantes causas, quas objecerant, qui adversabantur felicitati publicæ, coactus fuisset viam relegere, & exercitum reducere in hyberna quæ vix subierat, Galli improvise obsidione Friburgum, Tractûs Briscoviensis urbem primariam adoriuntur, & festinatis impressionib' intra tempus breve deditione capiunt.

In Hispania exauthorato Marchione Vilherensi vocatus ad præcipuas regni curas Joannes Austriacus, cujus suasu Rex Carolus more Antecessorum perrexerit in Arragoniam, ubi incredibili populorum gratulatione exceptus fuit. Funestavit commune gaudiû sæva lues per totam Hispaniam latè grassata, cui sanandæ vix anno vertente inventum remedium, expressus scilicet succus ex malis limoniis.

Denuo

Denuo Oranum in ora Africæ obsedere Barbari, sed internecina eruptione disjecti à Gubernatore turpi fuga se subducere compulsi fuerunt.

In Septentrione mutuis se cladibus conficiunt Sueci & Dani, horumque fœderati. Malmoa & Insula Rügen cessit Danis, Brandeburgo Stettinum, postquam ea omnia singulari obstinata fidei exemplo passum esset, quæ in longa integri ferè anni obsidione ferre solent obsessi; Suecis felix fuit pugna, qua ceciderunt bis mille & quingentos Danos fugatis reliquis, quos vix Rex Christianus Landiscronium reducere potuit.

Eodem eventu, quo anno priore Trajectum, obsessum fuit hoc anno Carolo regium à Principe Auriaco; utriusque enim obsidionem solvere coactus fuit cum magna militum, majore famæ & existimationis jactura.

ANNUS 1678.

Romæ videndum se præbuit Regis & Reipublicæ Polonorum Orator Princeps Radzivilius insigni planè numerosi & splendidi comitatûs pompa spectabilis. Habuit eodem hoc anno sibi obsequentes Innocentius suarum Provinciarum nomine Episcopos Græcos & Armenos; attentissi-

mus

mus interim observari ea, quæ circa districtum, immunitates statuerat, ut exilio etiã suspendio, aliisque gravissimis pœnis animadverteret in eos, qui ausi fuissent vim inferre apparitoribus.

Viennæ summis Cæsaris & suorum votis expetitus lucem tandẽ aspexit 26 Julii Josephus, Leopoldi extincto pridem Wenceslao primogenitus, in spem Regnorum, & Imperii, quæ hætenus Domum Austriacam præ cæteris Augustam singulari tot ditionũ & dignitatum accessu decorârunt.

Rex Christianissimus, quidquid de pace & induciis suaderet Anglus, accelerato rursus apparatu belli immenso delatus in Belgium cogit deditone Gandavum & Ypras.

Infelicior fuit ad montes Hannoniæ Dux Luxemburgicus, à quorum obsidione depulsus cum ingenti clade à Principe Auriaco, majore afficiendus, nisi subitus nuncius de constituta pace particulari inter Gallos & Hollandos, qui ad tam fatale opus adacti, ut creditum, timore præcipiti excrescentis indies apud populos authoritatis Principis Auriaci, victoriam fœderatorum stitisset.

Hollandos secuti eodem anno vel in yiti Hispani, & oblatam à Gallis pacem iis quas
hi di-

hi dictabant, legibus acceptare coacti.

Inter Suecos & Danos, Danorumque socios pugnatum aliquamdiu Marte vario, & fortuna victorias alternante, quæ tamen in fine infensior visa Suecis, qui amisso Stralsundo & Gripswalda tota Pomerania exacti sunt à Brandeburgicis.

In Sicilia defervescebat paulatim rebellio, pertæsiq; Siculi genium Gallicum clandestinis consiliis conspirant hinc inde, tum in Proregem, tum in totam reliquam nationem peregrinam; unde veriti Galli secundas Vesperas è Sicilia se proripiunt in classem, evaduntque mense Martio.

Rebelles Hungari expugnato Neosolio, aliisque civitatibus montanis pergunt impia sævitie omnia circumquaque posita direptionibus & incendiis funestare; quibus territus Cæsar nova regni Comitia spondet rebellibus, cui sponsioni acquiescentes tantisper à grassando abstinere.

Genuenses offensam Regis Ludovici ob expetitam sed negatam salutem classi Gallicæ ea forma, quam pacta nuper inita deposcebant, magna humilitate Parisiis expiare coguntur.

IN Anglia gravissima persecutione concussa est res Catholica. Author fuit Titus Oates Calvinistarum ad Catholicos, & ab istis ad primæ hæresis sectatores transfuga, homo faver & perfidus, qui fictis litteris, & repetitis perjuriis prodicionis & conjurationis adversus Regem & regnum reos egit, præter præcipua ferè omnia orbis orthodoxi capita, sacerdotes & nobiles Catholicos in Anglia. Unde sub larva justitiæ decreto plebei Ordinis Parlamenti Catholici pluri-
mi ex regno exulare jussi, alii in carceres conjecti, & fame enecti; Religiosi etiam non pauci supplicio ultimo affecti, inter quos fuerunt octo sacerdotes ex Soc. Jesu, quibus furor impius odio fidei vitā abstulit.

Initio Februarii constituitur pax Neomagiensis inter Cæsarem & Imperium ex una, Gallia item & Suecia coronas ex parte altera, vi cujus relictum Friburgum Gallo, Pomerania restituta Sueco.

Rebelles Ungari neglectis induciis rursus ad arma & solitas direptiones convolant, novis Teckelii suggestionibus, & Abassy Transylvanorum Principis auxiliis erecti; repressi tamen nonnihil tum à Lesleo Duce
copia-

copiarum Cæsaris, tum à lue pestifera, quæ per ditiones Cæsaris hæreditarias, aliasque nonnullas provincias Germaniæ crudeliter hoc anno grassata fuit.

Pax Hispano-Gallica confirmatur per connubium Regis Catholici cum Maria Aloysia Philippi Aurelianensium Ducis Filia, quæ ingenti pompa & magnificentia ex Gallia in Hispaniam deducta fuit. Ibidem factò decessit Joannes Austriacus non sine suspitione veneni, quod illi propinatum nonnulli crediderunt ab invidia quorundam Magnatum, quorum oculos livore fortè suffudit nimia Joannis authoritas.

ANNUS 1680.

Sub initium hujus anni Augustæ Vindelicorum piè fatis decessit Joannes Fridericus Dux Hanoveranus familiæ Brunswico-Luneburgensis, contra gentis institutū religioni Catholicæ addictus.

In grassantes iterum more suo rapinis, cædibus, & incendiis rebelles Hungaros, vario Marte & armorum eventu pugnatum à Comite Caprara Duce Cæsarearum Copierum.

Delphino Galliarum nubit Maria Anna Christina Bavara pridie nonas Martii in

Campaniæ confinibus à Rege, aulaeque pri-
moribus eâ pompâ excepta, quæ tantas nu-
ptias deceret.

Anni finem funestavit ingens Cometes
cauda oblonga spectabilis, de quo multa
etiamnum scriptitare & commentari non
desinunt, qui se astrorum peritos jactitant.

ANNUS 1681.

TAndem Pontifex urbis & orbis Catho-
lici precibus fatigatus post exactos an-
nos quinque in Pontificatu 1 Septembr. re-
nunciavit Cardinales sedecim, quos maturo
judicio purpura digniores censuerat.

Cæsar celebrat comitia Oedenburgi, in
quibus ea omnia Hungaris clementer exhi-
bita, quæ vel nutantem vel fractam eorum
fidem redintegrare possent, restituta iis fa-
cultas eligendi ex gentilibus regni Palati-
num; qua dignitate ornatus fuit omnium
votis Comes Esterhasius; rejecta solius Te-
ckelii impudentia, qui absens epistolis suis
ausus est Cæsari imponere solvenda Turcis
tributa, quæ ipse spondidisset, templaque
hæreticis, & rebellibus omnibus bona Fisco
addicta extorquere, finem comitiis impo-
suit sollemnis inauguratio Augustæ in Regi-
nam Hungariæ.

Dum

Dum Imaerium positis armis quiescit, occupat Rex Gallicæ Casale in Italia sibi à Duce Mantuano permissum, & Argentoratum in Germania, partim minis, partim armis ad se tractum, gravi Cæsaris dolore, qui geminam arcem Eridani & Rheni ægerrimè ferebat ab imperio avulsam, graviori bellorum periculo, quæ jam tum omnes eruptura brevè ominabantur. Comiti Mansfeldio, nomine Cæsaris de occupatione Argentorati querenti, responsum Parisiis, urbem Alsatiæ, quæ à tractatu Westphalico Gallis cessisset, partem, armis Ludovici vindicari potuisse.

Cessit in Gallorum manus etiam Comitatus Chimienfis, quod citatus Carolus Rex Hispaniæ neglexisset homagium profiteri Ludovico ob prædictum Comitatus, quem Camera Metensis pronuntiârat feudum Ducatus Barrenfis.

ANNUS 1682.

MUltum hoc anno exulcerata fuit, quæ jam pupugisse cæperat, animorum dissensio inter Innocentium Pontificem, & Regem Christianissimum per solennia Cleri Gallicani comitia, in quibus non solum permissum Regi jus regalæ in omnes regni

Ecclesias, sed etiam propinata Gallis nonnulla dogmata, quæ minus favebant auctoritati Pontificis.

Caprara ablegatus Cæsaris frustra Constantinopoli renovare contendit vicennales inducias cum Turcis, qui jam publicis auxiliis fovere cæperant rebelles Hungaros.

Teckelius rebellium antesignanus in facultates procerum sibi renitentium ferro & igni defævit, Cassoviam, Eperiesam, Leventium, Fileckium, Tockaium, aliasque loca bene multa in potestatem redigit, ornatusque à Porta Ottomannica principalibus insignibus, clamyde, framea & sarissa, sibi publicè arrogat in moneta, aliisque numismatis titulum: *Principis, & partium regni Hungaria Domini.*

In Anglia nova conflata conjuratio incentore præcipuo Comite Schafsburio, eo consilio, ut sublato è medio Rege Carolo cum fratre Jacobo Duce Eboracensi; nova regiminis forma induceretur. Sed dum tardiori apparatu ad rem gerendam secum complices accingunt, metu percussus Schafsburius in Hollandiam refugit.

Excessit è vivis Theodorus Alexovizius Moschorum Dux elatus ut creditum vene-

no.

no. Unde graviter sævitum à milite Prætoriano in Primores, qui putabantur propinâsse toxicum. Suffectus est Theodoro frater ejus minimus Petrus Alexovizi⁹, qui tamen paulò post adnitente potissimum sorore Sophia regiminis socium admittere eoactus fuit fratrem Fridericum, quem Petro potior rem faciebat ætas, posteriorem verò oculorum mentisque imbellicitas.

Cæsari natus filius secundogenitus, Delphino primogenitus, cui cum titulo Ducis Burgundiæ impositum nomen Ludovici.

Funestus hic annus fuit singulari calculo ruinarum plurimarum, quas invexere insolitæ fluviorum eluviones per Germaniam, Galliam & Belgium.

ANNUUS 1683.

Cæsar sollicitus de infringendis Turcarum conatibus, qui ingentes pro bello proximo apparatus moliri dicebantur, valida undique auxilia, tum ex Imperio, tum ex Polonorum Republica, qua cum inita armorum societas, accersere contendit.

Eidem causæ pro viribus patrocinari satagit Innocentius XI. quâ indicto Jubilæo, quo fideles Dei opem exorarent, quâ liberali æris numerati profusione; suisque & suasio-

suasionibus & exemplo præcipuos Italiae & orbis Christiani proceres impellit, ut, quæ possent, communi defensionì conferrent auxilia. Unde vis ingens auri collecta, quæ cessit Cæsari ad bellica dispendia.

Die 13 Julii post inundata barbara immanitate, & longè latèque devastata cædibus, rapinis & incendiis omnia cum exercitu numero 200000 appellit ad Viennam Austriæ obsidentem Cara Mustapha Bassa, eaque omnia per menses duos offensionum genera exercere incipit, quibus in obsessas urbes desævire solet armatus furor. Dum tandem 2 Septembris à fœderatis exercitibus, quorum Duces præcipui fuerunt *Joannes Casimirus Rex Polonia*, *Carolus Dux Lotharingia*, *Joannes Georgius Saxonia*, & *Emmanuel Bavaria*, Electores, obsidentes Barbari funduntur, fuganturque, & cum insigni clade totis castris exuuntur. Cessere victoribus pretiosissima castrorum Turcicorum impedimenta omnia, opibus omnis generis propè immensis & munitionibus referta. Nomen *Ernesti Rogerii* Comitæ Starenbergii, qui tam fortiter, quàm feliciter urbem propugnavit, ad scriptum immortalitati, Præmium Vezirii, aliorumque Bassa-

Bassarum fuit restis, quo acceptam cladem luerunt more gentis Barbaræ, quæ infelicitatem etiam innocentem sic punire solet.

Necdum victoriarum satis; Reliquæ Barbarorum profligantur ab iisdem fœderatis ad Barchanum & Strigonium, quod paulò post conatu non magno ad deditiorem cogitur. Dum in Austria & Hungaria res prosperè agitur contra Turcas, Cosaci sub Duce Corischio invadunt, funduntque Tartaros Turcarum fœderatos, cæsis eorum triginta millibus, qui acie cum eis configere sunt ausi.

Nec Morlachi in finibus Dalmatarum si, vèrè indemnes Turcas, quorum ditiones, excitati belli imminentis nunciis, rapinis & incendiis miserè funestârunt.

In Belgio Galli disjecto congressu Cortracensi, in quo expensa jura Ludovici in ditiones Hispanorum sub Duce Humerio Cortracum & Dixmudam occupant, sub Duce verò Crequio Luxemburgum impetunt, procellaque innumera globorum vomentium ignes dilacerant.

Mense Novembri crevit Delphino post primum filius secundogenitus, cui nomen inditum Philippi à patruo susceptore, & attributus

tributus titulus Ducis Andegavensium.

Renovata hoc anno Londini conjuratio adversus Regem à senis Magnatibus, quos impii facinoris executores sibi substituerat Schaftburius, in omnem occasionem tollendi Caroli & Jacobi fratris vigili cura intentis; sed quò minùs succumberent meditato sceleri incauti fratres, affecit unus conspiratorum, qui conceptæ proditiōis pœnitentia ductus, rem totam aperuit Regi, cujus jussu partim intercepti & multati, partim fuga supplicium declinaverunt.

ANNUS 1684.

Respublica Veneta incitatore potissimo tam sacri negotii Pontifice optimo maximo Innocentio XI. bellum indicit Turcis, qui titulo solius ambitionis illam olim proditiōib⁹ exuerant. Præfectus belli gerendi supremus dictus Dux Franciscus Morosin⁹, cujus peritiæ & felicitatis bellicæ primus partus fuit Insula à S. Maura, quam mense Augusto obsidione dierum 17 Barbaris eripuit. Secuta est mense Septembri expugnatio Praveiæ, & terror insularum in mari Ægeο, quarum aliquas raptu captivorum, omnes emunctis tributis afflixit.

Cæsariani sub variis Ducibus rem fortiter agere pergunt contra Barbaros. Sub

Sub Duce Lotharingæ Vicegradum & Vacciam expugnans, Præfectum Budensem inito certamine fundunt, fugantque occisis quatuor infidelium millibus, raptâque præda omni, tum signorum, tum rei tormentaria, quam secum vehabant, repetitis item cladibus atterunt Seraskirum, qui iteratis vicibus suppetias inferre conatus obsessis Budensibus. Irrito tamen conatu moluntur obsidionem Budensem, quam i Nov. post jacturam multorum millium, quos partim ferrum, partim morbus sustulit, solvere coguntur.

Sub Duce Leslæo Verovitizam in confinibus Slavoniæ occupant, & ultra pagos ducentes cum nonnullis bene munitis castris & arcibus ad Cæsaris fidem retrahunt.

Schulzius quaternis omnino præliis superior cedit, funditque Teckelium cum auxiliariis Turcis ac Tartaris, semelque ac iterum castris & impedimentis ferè omnibus exuit.

Rebelles Hungari allecti spe veniæ & impunitatis, quam eis proposuerat Leopoldus, magno numero ad primæ fidei Sacramenta redeunt.

In Anglia & Scotia solennibus comitiis designa-

designatus successor Regis Caroli Frater
Jacobus Dux Eboracensis.

Luxenburgum à Gallis expugnatur, &
Treviris nudatur mœnibus, Secutæ subinde
vicennales induciæ inter Cæsarem, Regem
Hispaniæ, & Regem Galliæ, quorum pactis
retineret Rex Ludovicus Argentoratum in
Germania, Luxemburgum, Belmontium &
Chymæjum in Belgio, restitutis Hispano
Cortraco & Dixmudâ.

Graviter hoc anno sensit Gallorum iras
Genua, cujus civitatis elegantissimæ pars
major ab ignivomis globis, quorum intra
dies 11. injecti in ædes, palatia, & templa, ab
incendiaria classe decies & ter mille tre-
centi.

ANNUS 1685.

Romæ decreto Congregationis, quam
sancti Officii vocant, ad carceres tractus
Michael Molinos sacerdos Hispanus, qui
fictæ pietatis larvâ abusus, sub devotionis
prætextu, multos incautæ conscientiæ pro-
pinatâ *orationis*, quam *Quietis* vocabat,
methodo ad inanem perfectionis fastum
seducebat. Eâdem pœna alter delirantis
Sectæ Coryphæus Mediolano paulò post
Romam evocatus à seducendo quiescere
compulsus fuit.

In Hi-

In Hispania Carolus Rex insigne Austriacæ pietatis exemplum edidit. Jusso enim sacerdote, quem offenderat ruri ægro rustico sacrum viaticum, deferentem, thedam regiam conscendere, ipse pedibus procedentem ad rusticanum mapale comitatus est, eo humilitatis, & modestiæ specimine, quod sæpe desideres in capitibus plebeis.

Mense Februario fatis concessit Londini Carolus Angliæ Rex, in extremis vitæ asserta religione Catholicus, quam ab annis bene multis secretò jam coluisse creditus fuit; imò hanc publicè professurus, si diutius vixisset,

Successor regiæ dignitatis ipso obitûs die ab universis Regni Proceribus salutatus fuit Jacobus Eboracensium Dux, cui deinde omnes Regni Ordines se solito obedientiæ juramento obstrinxerunt, quamvis is se Catholicum, & sacris Romanis addictum palam profiteretur. Quin imò in Oxfordiensi Academia Regni primaria 26. Augusti Doctorum omnium calculis edita sententia est, neminem cujuscunque Religionis, qui debito originis Scepbris Anglicis pareret, obedientiam detrectare posse citra infame crimen perduellionis. Unde Dux Monmouthius

thius Regis Caroli nothus, & Comes Argilius, qui palam conscriptis copiis se Jacobo opponere ausi, praelio victi, ex sententia Parlamenti, ut perduelles, & læsæ Majestatis rei capitali supplicio sunt affecti; ille Londini in Anglia, hic Edimburgi in Scotia.

Rex Christianissimus proscripsit edicto solenni ii. Calendas Novemb. vulgato in Curia Parisiensi ex universa Callia Calvinum, omnesque sibi subditos Catholicos vivere iussit. Revocatum hæc sanctione, quidquid hæreticis Regum Antecessorum patientia, maximè Henrici IV. edicto, quod Nannerense vocant, permissum, continuoq; per Regnum universum, & templa eorum diruta, & eliminati omnes hæresis Præcones. Inde turmatim populi fidei Orthodoxe nomen dedere, nec pauci, derelictis laribus in alienas provincias sunt dilapsi.

Mense Majo Heidelbergæ præmatura morte obiit Carolus Elector Palatinus in ipso fervidæ ætatis flore, annorum scilicet 34. improlis, unicam relinquens sororem Carolam Elisabetham, quæ pridem Philippo Aurelianensium Duci nupta, litibus & periculoso dissidio, quod etiamnum fervet, ansam præbuit. Successit ditionibus & Electorali

etorali dignitati Philippus Wilhelmus Dux
Neoburgensis Catholicus, cuius voluntate
& imperio fides Orthodoxa, dudum Palati-
natu exul, revocata in principatum caput
rursum erigere cæpit.

Calendis Octobribus novum Cæsari Ar-
chiducem peperit Imperatrix, quem Caroli
nomine insignitum voluere Augusti paren-
tes.

Mars Austriacus post tantam anno elapso
ad Budam sanguinis missionem, cuius co-
pia forte peccaverat, validior sibi redditus,
ingenti robore movet hoc anno in Un-
gariam. Primus impetus factus in Vivarinum,
clavem Ungariæ & Austriæ validissimam.
Quod dum premit arctius Dux Lotharin-
giæ, obsidetur à Seraskiero, ut vicem repen-
deret, cum sexaginta Turcarum millibus
strigonium. Relicto igitur cum parte co-
piarum ad obsidionem Caprara, Dux ipse
cum Bavaro, & reliquo exercitu recta tendit
in hostem; quem vix vidit, vicit, fudit, ca-
strisque exutum in turpem fugam abegit.
Auxit victoriam expugnatio Vivarini, quæ
triduo post secuta, occisi in urbe à victore
milite Turcæ pene omnes ætatis & sexûs
promiscui, qui in ea inventi sunt.

Recepta

Recepta clavi patuit porta ad victorias. Rediere illico ad obsequia Cæsaris Eperiesfa, Cassovia, Tockainum, Zolnypckium, & tota, quâ latè patet, Pannonia superior, quæ vel à Turcis, vel à Rebellibus erat infesta Hungaris.

Etiam in Peloponeso, sive Morea, sua crevit laurus victoribus Venetis, qui sub Duce Morosino post fugatos terra marique Barbaros, vi penetrârunt in Urbem Coronam, aliaque loca non pauca suæ fecerunt potestatis.

Genuensibus pax reddita à Rege Galliarum, pacto adventu Ducis Parisios, & quatuor Senatorum Genuensis Reipublicæ, qui modestis excusationibus præterita diluentes Regi Ludovico satisfacerent.

ANNVS 1686.

Vix Janus capit aperire annum, cum miles Cæsareus sibi capit aditum aperire ad victorias. Inter ipsas Calendas Januarii captum à Mercio Aradium, arx sita ad flumen Marosium, cæsis in ea bis mille Janizaris, qui novo delectu ad signa vocati properabant in Hungariam. Aradium secutum est paulò post castrum S. Jobi, quod Caraffa felici unius glandis ignivomæ jactu ad deditionem coëgit. Præ-

Prælufum his victoriis magno illi triumpho, quem domita tandem, tentata prius toties, victa nunquam, præbuit Buda victori exercitui Christiano. Septembris secundus fuit dies ille felicissimus, quo repetitis per collabentium murorum ruinas insultibus, inspectante coram exercitu hostili validissimo & nequicquam frendente, Hungariæ Metropolis sub jugum missa, virtute Ducû Lotharingi & Bayari, ut cujus flecti non potuit pertinacia, frangeretur.

Eodem captæ urbis die Romæ Innocentius Pontifex, quasi divinâ inspiratione tantam victoriam edoctus, Christiani orbis lætitiâ 27 Purpuratorû creatione cumulavit.

Plus ultra progreditur victoria. Ludovicus Princeps Badensis aliquarum copiarum per Ungariam Ductor mense Septembri, partim solo nominis sui terrore, partim levibus obsidionibus expugnavit Simonturnam, Quinque Ecclesiâs, Siclosium, Caposvarium.

Dux Veteranus, mense Octobri cum 5000 trino certamine cædit Turcarum & Tartarorum viginti ferè millia; triplicem victoriam ingens consecuta equorum, & generis omnis impedimentorum præda, cujus caput

Hæc meminit fuit

fuit Segedinum, urbs egregia ad Tibiscum, quam pudit porro subesse Barbaris, toties, tamque turpiter victis.

Veneris nulli non menses expeditionis Aestivæ fuere candidi, & secundo Marte adversus Barbaros auspicati.

Mense Junio cessit victricibus eorum armis, post fugatos, castrisque exutos hostes Novarinum.

Mense Julio Methone, vulgo *Modone*, Turcici in Peloponneso Præfecti sedes; mense verò Augusto post aliquot hebdomadarum obsidionem etiam Nauplia, nunc dicta, Napolidi Romania, situ, munimentis æquæ, ac incolarum numero inclyta civitas ad intimum sinûs Argolici littus.

Nec nihil egere Poloni sub Rege suo Joanne Casimiro. Reduces enim ex finibus Moldaviæ, quod ante paucos menses cum grandi apparatûs fama moverant; Tartaros adhuc somno oppressos, nihilque tale formniantes 5. Octobr. summo diluculo aggrediuntur, & clade insigni sternunt, multis in servitutem abductis; reliquis in proximas sylva celeri fugâ dilapsis.

Inter eosdem & Moschos sancita nonis Junii pax & armorum fœderatio adversus
commu-

Communes Christianorum hostes, Turcas, magno Catholicorum proventu quibus nequicquam refragante Patriarchâ Schismatico libera permissa facultas operandi sacris Romanis tum Chioviæ tum Smolenski.

In Sabaudia Solenni Ducis edicto iussu Hæretici vel è subalpinis vallibus excedere, vel fidem Orthodoxam amplecti, pœna capitis statutâ iis, qui obstinata pervicacia parere renuissent. Quod tamen cum multi insuper haberent, & exire & converti detestantes, armis tandem compulsi sunt exulare, gravius plectendi, nisi Oratores Helveti mitiora Duci persuasissent.

Augustæ Vindelicorum Calendis Augusti sancita est inter Cæsarem, Imperii Ordines, & Rempublicam Batavorum fœderatio admutuam, si quod immineret bellum, Statuum defensionem, decretusque 60000 militum delectus, qui communi expensa pro quota cujusque parte haberetur. Quo animo id fuerit acceptum à parte adversaria, ostendit luctuosum, & internecinum illud bellum, quo paulò post universa ferme Europa miserrimè conflagravit.

Delphino tertium peperit filium Christina, conjunx pridie calend. Septemb. cui

attributum Caroli nomen, & agnomen Ducis Bituricensium. Sub idem tempus Regiam aulam nova lætitia cumulavit Oratorum Siamensium adyventus, qui Regi Ludovico exhibiti non solum ei potentissimi Regis amicitiam & fœdera sponponderunt, sed etiam liberalibus eum donis, regiamque familiam honestaverunt.

ANNUS 1687.

Mense Januario solenni pompâ Romam ingressus est Castelménus Comes, Jacobi Anglorum Regis nomine, Orator ejus & Catholicorum, qui in eodem regno versabantur, Innocentio Romano Pontifici obedientiam & obsequia protestaturus. Dici vix potest, quam piis motibus, quamque festivis glausibus excepta hæc legatio ab optimo Pontifice, totaque aula Pontificia, quæ inde sperabat, propediem inter Romanam Ecclesiam, & regnum Anglicanum ea fœdera instauratum iri, quæ tanta utriusque gloria quondam viguerant.

Alius fuit Romæ sensus in ingressu Henrici Caroli Marchionis Lavardini Regis Ludovici ad Pontificem Oratoris, quem in urbem habuit solennem 1 Decemb. eodem anno, stipatus fere ducentis armatis, absque
pro-

miscua Tibicinum, Epheborum, Familiarum, equorum, rhedarum, curruum, & impedimentorum multitudine, quæ pene exercitum referebat; apparatus tanto occasionem præbuit constans voluntas Pontificis abolendi Oratorum asyla, seu *Franchigias*, ut vocant, *Quarteriorum*, quæ videbatur Lavardinus tueri velle; frustra proinde à Pontifice audiri petiit, minisque & precibus egit, ut velut Orator haberetur, alto ubique silentio exceptus ab iis Innocentii Ministris, quos eapropter convenit. Quin etiam publico interdicto devota Ecclesia S. Ludovici, in quam festis Natalitiis Christi se Orator contulerat devotionis gratiâ.

Novo animorum & armorum fœdere juncti Lotharingæ & Bavariæ Duces exercitum Cæsareum ad nova Turcis damna inferenda hoc anno deduxere in Hungariam. Primo sui adventu ejecere statim Barbaros Dardâ; insigni paulò post clade attriverunt inter Siclosium & Mohazium, elueruntq; satis maculam illam sanguineam, quam olim eodem in loco deletò cum copiis Ludovico Rege Hungariæ fecit Solymannus.

Post victoriam ducta pars copiarum sub Duce Lotharingæ in Transylvaniam, & ar-

matris argumentis setiò explorata fides tam dubia quam periculosa Abaffii Principis ; quibus id etiam effectum , ut brevi integra Provincia affereretur Casari, belli tam pretiosi dispendia suâ Symbolâ egregiè compensatura. Dum interim Orovitza Posega, Palota, Esseckium, Walpo, aliæque tum in Hungaria, tum in Sclavonia urbes sese reliqui exercitûs Ductoribus solo victricis fortunæ timore perculsæ submittebant.

Coronavit hujus anni victorias Agria sive Erla, quæ integro licet murorum & munitamentorum ambitu valens , urgente tamen fame , ad deditionem compulsæ est mense Decembri.

Mense eodem Corona Hungariæ, jure non electionis, sed acquisitionis, & proinde hæreditario ad nepotes Austriacos transmittenda, imposita est Posonii ab Archiepiscopo Strigoniensi *Iosepho Leopoldi* primogenito, eo omni, & maximè solenni ritu, quo prisca Pannonum Reges, etiam dum maximè res flourerent, inaugurari consueverant.

Mense Julio Morosinus classis Venetæ Præfectus excensione facta in Peloponneso primo impetu aggressus Patras, fugatoque Seraskirio, qui urbi suppetias inferre destinabat,

nabat,

nabat, mox deditioe accepit. Inde delatus in sinum Corinthiacum utrâque arce, & urbe Naupacto nullo negotio est potitus, fugientibus undique Turcis, antequam obsidione premerentur.

Priedie idus Augusti cessit in potestatem Morosini Corinthus flammis priusdata à Barbaris, quam secuta est post tentatam inutili dispendio Malvasiam arx Atheniensis, cujus praesidarii sexcenti vix incolumem vitam à victoribus exorârunt.

In Dalmatia armis victricis Reipublicæ post toleratam dierum 30 obsidionem caput submitit *Castel novo*, hostilisque exercitus semel ac iterum fortiter repressus.

Constantinopoli gravis coorta seditio adversus Sultanum Mehemetem, & magnis clamoribus ab eo expetita capita Vezirii, aliorumque aulae ministrorum, quorum auspiciis restam improspere acta, quæ demeti illico Barbarus iussit, ut placaret furorem seditiosorum; qui tamen non quieverunt, cum ipse Mehemetes publicâ exauratione solio exturbatus, carcerique addictus esset. In ejus locum ineunte Novembri susfectus Solimannus IV.

Lobkowitzius Aulegatus Cæsareus fru-

stra aulae Parisiensi excusare nititur foedus Augustanum, quod sibi velut infensum, & minax omnino abolitum voluit Rex Christianissimus.

ANNUS 1688.

HOc anno Innocentio Pontifici cum epistolis & muneribus à Siamensi Rege ad eum destinatis sese stiterunt tres Oratores Gentiles, qui Principis Ethnici nomine amplitudinis & sanctitatis famam sunt gratulati. His mutuo officio respondit Innocentius, legatosque omnibus singularis benevolentiae argumentis à suis tractari voluit.

Mense Januario Mungazium arx munitissima in finibus Hungariae & Transylvaniae tandem post longam obsidionem latam Caesari dedit Teckelii uxor.

Mense Majo simili obsidione fatigati Turcae Albæ Regalis in Hungaria inferiore Praefidarii, & ad extremum inediae & famis adducti urbem Caesarianis concesserunt.

Lippia expugnatur à Caraffa, captis, caesisque bis mille Praefidiariis Turcis mense Junio, Castanovizza, Gradisca, aliisque oppida & arces, quae vel ad Savum, ad vel Unnam erant potestatis Turcae, capiuntur mense

1692

menſe Auguſto à Ludovico Principe Badenſi, cujus præterea virtus incredibilis & felicitas prorsus ſingularis fuit, quod in his partibus cum tribus millibus Germanorum fu-derit 16000 Turcarum, cæſis ad minimum 5000. omnibus hoſtilis exercitûs impedi-mentis in poteſtatem redactis, cujus victo-riæ trophæa 32 militaria vexilla Vienna in ad Cæſarem tranſmiſſa.

Sexto Septembris expugnatum ab Em-manuele Electore Bavaro Belgradum vi & aggreſſione ultima, ſed perquam difficili, quæ improſpera haud dubiè fuiſſet, niſi facta fuiſſet à Germanis, quorum virtuti & fortitudini nihil invium. Capto Belgrado urbe, inter præcipuas Europæ inſigni, latè extra Hungariam in Serviam & Bulgariam protenſa ditio Cæſaris.

Menſe Junio natus Jacobo Angliæ Regi ex uxore Maria Eleonora Eſtenſi (quam an-nis decem habuerat ſterilem) filius primo-genitus, quem Caroli nomine, & Walſiæ Principis titulo inſignitum voluit. Excepta res ſumma Catholicorum omnium gratula-tione, quod ſic ſperarent, Jacobo Regi Ca-tholico, ſucceſſurum Carolum filium Ca-tholicum.

Spes Catholicorum evertit adventus clas-
 sis Hollandicæ, quæ mense Novembri ex-
 ponebat ad littus Angliæ Wilhelmum Prin-
 cipem Auriacum, succinctum sedecim ar-
 matorum millibus, qui ea de causa hanc ex-
 peditionem se suscepisse professus fuit, ut
 tueretur Religionem & libertatem Angli-
 canam, quas à Rege Jacobo oppressum iri
 querebatur. Armato Genero armatus Socer
 infestis insignis occurrere statuerat, sed de-
 ritutus ab infido exercitu brevè nihil ha-
 buit super, præter titulum Regis, Regni me-
 moriam, & dubiam fugam, cui primò con-
 iugem cum filio, tum se, & fortunam com-
 misit.

Turbas Anglicas præcessere medio ferè
 mense motus Gallorum in Germania. Pri-
 mum impetum sensere exeunte Septembri
 Keiserslutra, Wormatia, & Spira, tum præ-
 fidiis firmata Gallicis Heidelbergæ, Hail-
 bronna, & Moguntia, Philippoburgum
 post obsidionem dierum 26. ad deditiorem
 coactum, subactum demum cum Francken-
 dalio Manhemium, restitit, sibi que consti-
 tit, quamvis non illæsa, sola Confluentia,
 quæ tentari & lacerari potuit, capi, vel su-
 perari non potuit.

Mense

Mense Septembri peperit Petro Regi Luthaniae nova conjunx *Maria Sophia Neoburgensis* anno priori nupta filium summâ ejus aulae lætitiâ, quæ tamen, mortuo Principe, brevi dierum periodo circumscripta fuit.

De mortuo Duci Venetorum Marco Antonio Justiniano summo omnium consensu suffectus fuit Franciscus Morosinus summus classis Veneræ Præfectus, non permitte votorum dissidia tantâ virtutum famâ, quibus orbem impleverat Morosinus Plus laborandum fuit apud Urbios in conciliandis suffragiis pro substituendo successore defuncto Electori, & Archiepiscopo Coloniensi Henrico Maximiliano, contentibus pro Infula duobus Candidatis valde potentibus : neglecta tandem designatione, & postulatione Coadjutoris Principis Fürstenbergii, fasces via electionis delati Josepho Clementi Duci Bavariae, adnitente Cæsare, & approbante Pontifice.

ANNUS 1689.

Obit hoc anno summo orbis Christiani luctu Romæ *Innocentius XI.* Pont. max. annorum 78. optimorum Ecclesiae Catholicae Principum nulli secundus, seu morum pietate & innocentia, seu constanti, & invi-

sto Ecclesiasticæ disciplinæ zelo, seu denique, quod rarum est, rerum omnium sæcularium contemptu, quo Pontificatûs opibus non solum abstinuit, sed & suos affines & consanguineos voluit temperare, nullis unquam precibus eò se adduci passus, ut otiosas dignitates & officia eis concederet, belli adversus infideles ferventissimus promotor Ecclesiæ opes fœderatis adversus eos Principibus profundere non destitit, donec vixit. Unde attributæ non tam bellantium virtuti, quàm Innocentii liberalitatis & precum merito tot victoriæ, quibus Christiani Barbaros ejus tempore domuerunt. Innocentio Cardinalium votis suffectus est in summo Pontificatu Petrus Ottobonus, qui Alexandri VIII. nomen assumpsit.

Ibidem obiit mense Aprili Christina Alexandra Suecorum Regina annorum 63, quæ rarissimo exemplo cõpertâ vi proprii ingenii, & acristudio sectæ suæ Luthericæ vanitate, ut Catholicam, quam amplectebatur, fidem tutò & libere profiteri posset, abdicatione Regno Romam contendit, & ibi per plures annos inculpatis moribus imò inter religiosissimæ pietatis exercitamenta omnia, quæ Principem mulierem decent, consensu-
Ejus
it. Sepul-

it. Sepulta fuit in Basilica D. Petri Vaticani, in qua præter Pontifices nullus tumulatur, solis duabus virginibus concessio privilegio, quarum una Mathildis regnum, Christina hæc altera Reginam Ecclesiæ donavit.

Rex Jacobus fugitivus ex Anglia in Gallia à Rege Ludovico omni comitatus officio excipitur. Ejusdem Ludovici munificentia Regium S. Germani propè Parisios palatium cum Regio Prætorianorum & Officialium apparatu habitandum accipit, omnibus ærarii regii expensis usus, dum in Gallia vixerit, meliorve rebus turbatis fors arriserit. Cujus spe mense Aprili classe Gallicâ appulsus in Hybernia Londonderræ, quæ tenebatur præsidio Wilhelmiano, obsidionem admovet, quam tamen postea, illatis urbi subsidiis, iterum solvere cogitur. Arx insuper Edimbürgi, quam hætenus nomine Jacobi fortiter propugnârat Gordonus, cessit in potestatem hostium.

Regno interim Anglico velut derelicto potitus Princeps Wilhelmus grandi Heterodoxorum plausu excipitur Londini, ibidemque mense Aprili cum Maria conjugē solenni ritu regiis insignibus inauguratur.

Ejus in partes transeunt potentissimi quique
Europæ Principes, quibus omnibus à Rege
Christianissimo bellum indicitur.

Ludovicus Badensis in Servia castra Tur-
carum, etsi centum & amplius tormentis
bellicis munita vi expugnat, & per interne-
cinam hostium cladem iis cum omnibus ex-
ercitus impedimentis & opibus potitur.
Barbarorum reliquæ delentur sub muris
Nissæ, quo se receperant, Nissæque nullo
obsistente capitur. Relectum inde iter cum
parte copiarum versus Danubium, ubi pro-
fligatis rursus Turcis, & dissipatis navigiis
hostilibus expugnatur Widinum. Pars re-
liqua exercitus progressa est in interiora Al-
bania, penetratura ad Oceanum usque, nisi
insolentiùs agendo animos incolarum irri-
tasset, à quibus proinde malè habita, & cla-
de non levi attrita didicit rursus vinci.

Exeunte Majo & ineunte Junio caput ar-
dere Rhenus. Abiêre in cineres Spira, Wor-
matia, Franckendalium, Oppenheimum,
Binga, Baccaracum, Badena, Pfortzheimum,
Erlinga, aliæque urbes complures celeberr-
imæ, quas omnes Mars Gallicus flammis
consecravit.

ad Moguntia, urbs ad Rhenum nobilissima
arte

arte omni & validissimo præsidio à Gallis munita. mense Julio à Carolo Duce Lotharingæ, summo fœderati exercitus Præfecto obsideretur & post duorum ferè mensium obsidionem acerrimam deditioe capitur 8 Septembris. Vix alicubi hætenus majoribus animis aut pugnari aut repugnari visum fuit. Gallorum sex millia (totidem ad minimum inter obsidionis labores perierunt) deditioe pactis urbe excessere.

Ejusdem Ducis virtuti invictæ cessit paulò post Bonna, quæ per æstatem à copiis brandeburgicis globis sphærisque ignivomis vastari quidem, expugnari tamen non poterat.

Hoc anno constituta est pax inter Sineses & Moschos in urbe Nipehou Tartariæ Orientalis propè Sinensis Imperii fines operâ duorum PP. è Soc. Jesu, Thomæ Pereira Lusitani, & Joannis Francisci Gerbillonii Galli, quos legationi suæ solenni ad locum congressus addiderat Imperator Sinarum. Comitatus legationis Sinicæ fuit hominum octo aut novem millium, in quibus tria millia militum. Mandarin, id est Magistratibus præcipuis conspicui, 150. equi supra 12000. Camelorum 3000. tormenta bellica 50. Ita
P. Ger-

P. Gerbillonius in litteris 2, & 3. Septembr.
ex urbe Nepchou ad P. Franciscum de la
Chaise.

ANNUS 1690.

Romæ solenni ritu Sanctorum catalogo
annumerati ab Alexandro VIII. Lauren-
tius Justinianus Venetiarum primus Patri-
archa, Joannes à S. Facundo Augustinianus,
Joannes Capistranus, & Pasqualis Baylon
Franciscani, & Joannes de Deo Fratrum Xe-
nodochiis inservientium Fundator.

Augustæ Vindelicorum *Iosephus Leopoldi*
primogenitus à concordi Electorum Col-
legio renuntiatur Rex Romanorum, Regi-
isque insignibus inauguratur cum incredi-
bili pompa, & populorum plausu die 26
mensis Januarii. Ibidem paulò post solenni
inauguratione insignita est dignitate Augu-
stali *Eleonora Magdalena Theresia Augustis-
simi Leopoldi* augusta conjunx.

Ad initium Aprilis post obsidionem ferè
annuam laxiorem fame tandem adacta Col-
lum submisit Cæsari Canisa, invicti roboris
in Hungaria inferiore munimentum.

Mense eodem *Welitzii* propè Linzium
morte prostratus obiit Mars Austriacus *Ca-
rolus V.* Dux Lotharingæ, summus Cæsaris

Arch-

Archistrategus, inter primos merito, quos
ulla unquam ætas vidit, Heroes numeran-
dus, pius, fortis, felix victoriosus. Moriens
animam transcripsit cælo, proles commen-
davit Cæsari, famam commisit æternitati.

Improspero admodum Marte hoc anno
pugnatum adversus Turcas in Servia, Straf-
serus tribunus, dum audaciùs quàm cautiùs
Tartaros numero longè superiores aggredi-
tur, cum magna copiarum parte occiditur,
Nissa occupatur, Vidinum arx fortissimæ
post triduanam obsidionem non fortissimæ
ignaviæ Præfecti deditur. Belgradum à fe-
rociente exercitu Barbarorum magnis ani-
mis obsidetur, & post octiduum duntaxat op-
pugnationem vi expugnatur, quod globus
hostilis casu fatali in turrim pulverariam il-
lapsus, incensa arce & disiectis magna ex
parte muris, ad irrumpendum viam Turcis
aperuisset. Ex propugnatoribus 3220 vix
400. cum primoribus Ducibus ægerrima
fuga in alteram Danubii ripam dilapsi, reli-
quis omnibus vel flammis aut ferro absum-
tis. Excursum inde in Hungariam à victore
Barbaro ad mœnia usque Essecki, quod pe-
rierat, nisi astu militari delusus Ducis Croji,
territusque ficto per tubas & tympana ad-
ventu

ventu subsidii retro viam relegisset Bassa Bosniensis.

Non tam felicius in Transylvania; quatuor Cæsarianorum millia, quæ ad tutandos provinciae fines excubabant, ab irruente Terkelio cum auxiliaribus Tartaris, Turcis & Walachis, improvise irruptione deleta, captis ipsis Ducibus Heüslero & Doria. Unde brevi ditio ferè integra cessit in potestatem victoris. Res turbatissimas restituere visus Princeps Badensis, qui cum exiguis copiis Transylvaniam ingressus, per continuas velitationes tam fortiter & efficaciter pressit rebellem incubatorem, ut eadem, quæ venerat, celeritate provincia excedere cogeretur.

In Belgio terra marique triumphant Galli. In freto Caletano ab eis depressa classis Batava. Ad Floriacum verò cæsus profligatusque Waldeckius cum summa potestate Præfectus exercitui foederato.

Ab iisdem male habitus propè Salucias in Pedemontio victor Amedeus Dux Sabaudiae, qui nuper ad partes foederatorum transierat.

In Hybernia frustra sibi demereri laboravit fortunam belli adversam infelix Rex

Angliæ

Jaco-

Jacobus; Cæsus enim fugatusque una cum Gallis subsidiariis, amisso Dublino, Drogheda, King's-lieu, aliisque urbibus præcipuis rursus in Gallias vela facere coactus fuit.

Domita tandem à Veneris post toleratam obsidionem mensium 17. Malvasia, qua expugnata nunc tota Peloponesus est Domini Veneri.

Dux Morosinus Veneriis solenni pompa recepit pileum & ensen à Romano Pontifice religioso ritu consecratos, è summo armorum Præfecto, factus Reipublicæ Princeps.

ANNO 1691.

EXeunte Januario Alexander VIII. Romæ solenni ritu præsentibus Cardinalibus, promulgavit bullam, jam formatam & subscriptam proximè elapso mense Augusto, quâ assertas à Clero Gallicano in comitiis 1682. quatuor propositiones de auctoritate seu Pontificia, seu Ecclesiæ universæ, actæque ab eo circa *Regalia* extensionem, & à quocunque contra locorum ac personarum Ecclesiasticarum immunitates ac privilegia rescidit, ac nullius valoris, aut roboris fuisse, aut fore unquam declaravit. Defunctus hoc actu solenni, quem nonnulli in-

digita-

digitârunt *Pœnitentiam gloriosam* de indul-
tis scilicet antea Coronæ Franciæ, vitâ pari-
ter functus obiit die postero Februarii primo
magno suorum mœrore elatus.

Alexandro post longam s. mensium con-
sultationem tandem Cardinalium votis suf-
fectus fuit mense Julio. Antonius Pignatel-
lus Neapolitanus, qui Innocentii XII. no-
mine insigniri voluit Zeli cognominis an-
tecessoris in asserenda disciplina Ecclesiasti-
ca æmulator acerrimus.

Mense Julio congregitur cùm Turcis
propè Salanckemenum ad Danubium acie
admodum cruenta Princeps Ludovicus Ba-
densis, & post aliquot horarum pugnam
acerrimam perruptis demum castris Barba-
ros in medio conclusos strage ab hoc Bello
Turcico inaudita prosternit. Cecidere ex
Turcis summus Vezirius- & præcipui quique
Duces cum integro robore exercitûs, cam-
pus per aliquot milliaria Germanica stratus
oppletusque cadaveribus; in castris reperta
154 tormenta majora ænea, præcipuum Ve-
ziri vexillum, & prope innumera armorum,
commeatuum & jumentorum multitudo.

Ineunte Aprili cedit in Gallorum pote-
statem Nicea arx in finibus Liguriæ Imperii
Sabau-

Sabaudici munitissima quæ, integras olim Turcarum vires sub Solymano fregerat. Ab obsidione tamen Cunei turpiter fugantur, impedimentorum etiam parte derelicta, ne cum Eugenio Sabaudia Principe ad ferendas suppetias celerante pugnam conferere cogerentur. Eisdem extorta ab Electore Bavarie, copiarum Cæsarianarum Duce supremo, Fossanum, Savilianum & Salucia; & paulò post etiam Carmaniola cum ingenti com meatuum copia, quam ibidem Galli coacervarant.

Res & ditio omnis Regis Jacobi in Hybernia redacta hoc anno est ad angustias unius Limericæ, quæ demum & ipsa longa obsidione fatigata se dedidit Guinkelio *Duci Wilhelmano* 6 Octobris.

Mense Decembri renunciatus est à Rege Hispaniæ Carolo Belgii catholici Gubernator perpetuus Maximilianus Emmanuel Elector Bavarie, cum ea omni in rebus gerendis autoritate, quâ absolutus Regionis Dominus uti possit. In pensionem mensuatâ eidem assignata 70000 Imperialium.

ANNUS 1692.

TAndem etiam Varadinum majus, inter præcipua Hungariæ munimenta, posita, per-

pervicaciâ cervicem Leopoldo submisit, quanto huius gaudio, & aulæ Cæsareæ plausu, tanto Turcarum luctu, & mœrore Rebellionum Hungarorum, quorum inquietum genium, impiâque nova semper moliendi libidinem multum retudit jactura Varadini. Viennæ solenni ritu collata investitura noni Electoratûs cum annexo officio ac prærogativa S. R. I. Archi-Vexilliferatûs Ernesto Augusto Duci Hannoverano, & Episcopo Osnabrugensi.

Iterum felix in Belgio Rex Christianissimus. Namurcum, civitatem & arcem munatissimam mensis unius, & aliquot dierum oppugnatione accerrima in potestatem redigit, & paulò post in campo Steinkirchano confœderatos ad receptum cogit. Minus felix in partibus Sabaudorum, quorum direptioni, amisso Embruno & aliis nonnullis locis, coactus permittere Delphinatum. Infelicissimus in Oceano, ubi ornatissima Gallorum classis disiecta strage planè fatali à Riissello Archithalasso Anglico. Concremata navigia 56. capta 19. periêre classiariorum 6000. duo millia venêre incensum captivorum. Grande vulnus felicitatis Franciæ, cui vix pluribus annis medela afferri potuit.

Parisus

Parisiis grandis ex ære statua 80000, dedicata est gloriæ Ludovici Regis Christianissimi.

Exeunte Decembri frustra oppugnata fuit à Tallardio Rheinfelsa arx egregiè munita ad Rhenum, ad sita oppido S. Goaris; jam occupatis munimentis exterioribus muris imminuebant Galli, cum ab erumpentibus die postero magnâ alacritate Hassis, & munimenta & arcem, solutâ non sine magnâ suorum clade obsidione, deferere coguntur.

Tandem Deo anspice, & indefesso studio PP. Missionarium Soc. Jesu impetrata, & permissa est Sinis omnibus Christianæ religionis libertas, solenni quæ decreto promulgata Peckini, in urbe regia, die 5 Lunæ 2 anno imperantis Khambi Imperatoris 31. à fundatione Imperii Tartaro-Sinici 49. à conditâ Sinarum Monarchiâ 4644 à primo Christianæ fidei ingressu in Sinas (juxta id quod refert in Provincia Xeusi erecta Pyramis) 1056. à morte S. Xaverii ad portas Sinarum 140. à fundatione Missionis Sinensis per PP. Soc. Jesu 109. anno Christi 1692. die 22 Martii. Decretum hanc libertatem concedens ita habet:

Supremus Tribunalis Rituum Praeses Cam-
paray

patay & ceteri mecum iudices, obediri Majestatis tuae mandato, super negotio proposito nostram sententiam proferimus.

Nos omnes rem sedulo discutientes ac examinantes invenimus, quod illi viri Europaei (PP. Soc. Jesu) invitati famam virtutum majestatis tuae plura dena stadiorum millia, ac immensum prope mare emensi sunt, ut huc pervenirent. Hi vero Mathematica Praefecturam nunc obeunt, & Astronomiam dirigunt; tempore bellorum conflandis machinis graviter incubuerunt: Missi ad Moschos egregiam operam sinceramque navarunt, efficientes, ut negotium de pace feliciter concluderetur. Sane illorum merita plurima & magna sunt; ipsi etiam Europaei, & alij eorum socij, qui in singulis habitant Provinciis mali nihil omnino operantur, nullas excitant perturbaciones. Tartarorum sacerdotes, uti & Bonzj Sinenses sua habent fana, & permittitur omnibus, ut illa adeant, & ibi venerationem exhibeant ihura cremantes. E contra vero Religio Europaeorum (quibus nihil mali imputari potest) prohibita jam fuit in hoc imperio. Quod quidem videtur à ratione alienum. Par igitur est, ut in omnibus Provinciis eorum, templa, sicut antea semper factum est, conser-

ven-

ventur, & omnibus secundum antiquam consuetudinem permittatur Religionem Christianam profiteri, & templa adire prohibitione omnino sublata. Hanc sententiam nostram subijcimus majestatis tue arbitrio, ac judicamus, si ita annuat, eam in omnibus Provinciis promulgandam. *Khamhii anno 31, Luna 2, die 3.*

Subscriptio facta ab Imperatore fuere duo characteres Sinici, quorum sensus est: *Assentior consulto. Ita Relatio P. Josephi Suarj Lusitani Collegij Peckinensis Rectoris missa in Europam.*

ANNUS 1693.

MUltum hoc anno laboratum Romæ ab Estræo & Jansonio Cardinalibus Gallis de tollendis dissidiis, quibus nuper involutæ aulæ Pontificia & Francica per causam Lavardini & Comitiam Cleri Gallicani, nec sine fructu; præsentatis ad infulas Gallicanas confirmationem pollicitus est Pontifex eâ lege, si submissionem debitam erga sanctam Sedem & pœnitudinem de actis in Comitibus Cleri Gallicanis fuissent restati.

Viennæ in foro erecta elegantissima ex marmore candido Pyramis, altitudine pedum

66. figuris variis, Emblematis & Angelorum statuis artificiosissimè elaborata. In summitate columnæ eminet imago Ss. Trinitatis; infra statua Leopoldi in ornatu quidem Augustali, sed in genua provoluti. Inscriptiones ad latera pyramidis exhibent pia sensa Imperatoris, qui hunc Colossum velit prostare perenne monumentum gratitudinis erga immortale Numen pro depulsâ feliciter pestifera lue à Vienna & Austria; adjecta sunt incensissima vota, quibus Leopoldus, se, Conjugem, Liberos, Domum, exercitus, Regna & Provincias Divinæ protectioni demississimè commendat.

Jeno superioris Hungariæ in finibus Transylvaniæ munimentum Nobile ab Heüslero ad deditionem cogitur: Belgradum verò à Duce Croyo infeliciter obsidetur.

In Catalaunia expugnatur à Gallis per Ducem Noaillium Rosas portus maritimus, in Sabaudia per Cattinatium fortalitium S. Brigidæ, quod paulò ante foederati, post impetum per aliquot dies globis ignivomis Pignarolum, depulso Gallico præsidio feliciter interceperant.

In tractu Rheni superioris Heidelbergæ, sedes antiqua Electorum, Comitumque Palatino-

latino-

latinorum Rheni ignaviâ Præfecti capitur, diripitur flammisque in miserandum bustum vertitur. Ferocientes inde Galli cum exercitu florentissimo sub auspiciis Delphini magnis animis irruptionem tentant in Franconiam & Sueviam, sed fortiter retusi à Principe Ludovico Badensi, qui cum copiis non maximis ad Heilbronnâ castra firmaverat, anni reliquum morâ inutili in castris non sine magna jactura suorum terere coguntur nullo alio facinore, quam incendio Heidelbergæ, illustres.

In Belgio tamen non procul Lovanio triumphum cecinere de exercitu Fœderatorum, eorumque summis capitibus Rege Angliæ, & Electore Bavaro, sed qui totam Galliam in luctum induit. Cecidere ex Gallis 20000. inter quos numerati 60 Generales, & 3000 Officiales minores. Ex fœderatis verò octo circiter millia, qui tamen victoriam cessisse visi, quod arena excefferint suorum paucitati diffusi.

Expeditionibus Gallicis hujus anni finem imposuit expugnatio Caroloregii, quæ in potestatem Regis Christianissimi cessit mense Octobri.

Parisiis institutus Ordo Equitum S. Ludovici,

dovici , cujus supremus Magister est ipse Rex, insigne, crux cum imagine S. Ludovici gestanda ad pectus & ligamine rubro.

Sicilia hoc anno tam vehementi terræ motu concussa, ut inter medium quadrantem horæ decem venustæ urbes , 40 muris vestita oppida, castella & arces, & plusquam 100 pagi vel corruerint; vel hiantes terra planè subsiderint. Ex hominibus periëre centum & triginta facilè millia, in solâ summa æde urbis Catanensis vivi sepulti sunt fere decies mille, solo illæso Sacerdote , qui ad altare consistens populo benedicturus Venerabile exhibebat.

ANNUS 1694.

Romæ ab Innocentio XII. formata Bulla adversus Nepotismum , cui omnes Purpurati subscribere jubentur. Eiusdem liberalitate pauperum usibus plura passim exstructa Xenodochia , collectæ per duos viros nobiles eleemosynæ , coëmpta frumenta, & ea omnia sapientissimè constituta, quæ sublevandis egenorum necessitatibus, vel necessaria , vel opportuna videbantur.

In Ungaria superiore etiam Gyula, urbs egregia, artèque & natura munitissima, dominio Cæsaris se subjecit. Cæsa-

Cæsariani Duce supremo Generali Caprara castra sua ad Petrivaradinum, pontemque geminum ad utramque Danubii ripam opere multiplici egregiè muniunt, & adversos insultus Turcarum impressionesq; acerrimas per duos & amplius menses fortissimè excipiunt, dum demùm adulto Octobri fractus repetitis cladibus Vezirius lacero exercitu Savum versus fugienti similis viam relegit.

In Catalaunia fortuna Hispanorum magis, magisque claudicare incipit; ad flumèn Terrium commisso prælio cæduntur, fuganturque à Duce de Noailles Mareschallo Franciæ. Ejusdem armis permitttere coguntur Palamos, urbem Cataloniæ maritimam non ignobilem, tum Ostalricum; & paucis post diebus etiam Gironam, quæ civitas est amplitudine, divitiis, & sede Archiepiscopali planè insignis.

Minùs infelices fuere in Africa, ubi sub Marchione de Valpariso clade non exigua affecerunt Ismaelem Myleyum Regem Fezæ & Marocci; quâ tamen clade Barbarus minimè territus eodem hoc año corona circumcinxit Ceutam munimentum oræ maritimæ ad angustias Maris Mediterranei no-

bilissimum, in quo expugnâdo post septennem obsidionem, etiamnum laborat, sed conatu irritò.

In Oceano liberè vagati sub Præfecto Barclaio Angli, post interceptas centum & amplius naves Gallicas varios hostiles porrus infestant, machinisque ignivomis & frequenti globorū missilium jaculatione Diepum, Portūque Gratiæ miserè devastant.

Ludovicus Princeps Badensis sumus Cæsaris Legatus post elusos feliciter Gallorum conatus ad Rhenum & Nicrum inopinatò, sumâque celeritate cum potiore parte exercitūs fœderati Rhenum trajicit, & incredibili terrore totam concurrit Alsatiā, quæ non tantum terri, sed & occupari potuisset, vacuis ferè præsidario milite præcipuis ejus munimentis, si qui debuerant, id efficaciter fuissent executi, quod ille prudenter disposuerat. Non rediit tamen sine copiosa præda Germanus miles, cui modò satis fuit ostendisse, quid posset, si vellet.

Veneti in Dalmatia post attritas iteratis cladibus Turcarum copias expugnant Narentā & Ciclutium urbes hujus regni egregias. Eorundem ditioni adjecta Chios, inter insulas maris mediterranei, præcipua.

AN-

ANNUUS 1695.

Viennam hoc anno solenni pompa ingressus Fridericus Augustus Elector Saxoniae, eique ab Augustissimo commissum supremum in copias Cæsareas imperium in Hungaria, quò citatis itineribus contendit Elector exeunte Julio.

Res Ungaricas nonnihil afflixit amissa Lippha & Titulium. Gravius vulnus inflixit clades Veterani, qui ad fines Transylvaniæ cum aliquot legionibus insultus repetitos, eosque acerrimos totius exercitus Turcici aliquamdiu fortiter, & cum decumana Barbarorum strage sustinuit, dum demum multitudo obrutus succubuit, & cum potiore copiarum parte gloriosè occubuit.

Seraskierus ex Peloponneso, in quam ausus cum exercitu penetrare, cum ingenti clade suorum iterum ejicitur à Steinauo Germano, Duce supremo exercitus Veneti in Regno Moreæ.

In Angliæ periculosa conjuratio, quam in caput Wilhelmi cuderant haud pauci Nobiles Angli Acatholici, maturè detegitur à sacerdote Catholico, & opportunis remediis in tempore sopitur.

In Scotia & Hibernia ferro, carceribus,

& bonorum proscriptione multati, qui palam ausi festivis ignibus celebrare natalitia Principis Walliæ.

Iterum in Oceano sævitum horrendum flammis, à Schovelio, Barclajo, Bembojo, & Richardo classis Anglicanæ Præfectis in portus Gallicos, ignibusque missilibus fœdè lacerata Sanmaclovium, Granvilla, Calem, & Dünckerka.

Mense Julio Wilhelmus Rex Angliæ, & Elector Baviaræ justam obsidionem admove-
vere cæperunt Namurco, ausu sanè admodum arduo, & molimine perquam difficili, cum nōssent urbem arte & natura munitissimam defendi quindecim & amplius bellatorum millibus, Præfectis supremis Boufflerio & Guiscario, militia veteranæ Ducibus emeritis, nec procul abesse exercitum Gallicum tot victoriis ferocem, quique centena & amplius millia expleret. Aggressi nihilominus opus magnis animis Anglus & Bavarus, & expugnatis, quæ obstabant, claustris plurimis primò cæperunt urbem 4 Augusti; tum ulterius progressi ad valla, muros, reliquasque munitiones arcis positæ in rupe durissima, qua continuis tormentorum fulminibus, globorum ignivomorum jaculationibus

bus & militum impressionibus per mensem
ferè integrum ita oppugnârunt, ut demum
expugnârint, & 1 Septembris arcem victo-
res sint ingressi.

Interea Villaroius exercitûs Gallici Præ-
fectus summus, ne maneret obscurus in hac
expeditione, Bruxellas incendit globis igni-
vomis, & tertiam ferè partem in cineres re-
degit.

Casale, urbs in Ducatu Montferratensi
totius Italiæ munitissima à fœderato exer-
citu post dierum 13 obsidionem strictiorem
Gallis deditioe extorquetur, & ex deditio-
nis pactis, quæ adversus salutem publicam
cuderat privata Italorum utilitas, vallis &
moenibus nudatur.

ANNUUS 1696.

Theophilus Patriarcha Rascianorum in
Hungaria, Sclavonia, Transylvania, aliis
que locis finitimis post extortos ab Augu-
stissimo Imperatore certos favores & gratias
sibi, suoque Clero & Ecclesiis, publicè ejū-
rato schismate professus est fidem Romano-
Orthodoxam.

Exercitui Cæsareo in Hungaria denuo
cum summa potestate præfuit ex voluntate
Augustissimi Fridericus Augustus Elector

I s

Saxo-

Saxoniae, qui in agro Temesvariensi congressus cum Sultano acri pugnâ, sed anticipi victoriâ; deleri potuisset, si vera nunciavit fama, exercitus hostilis, si mense eadem constitisset omnibus,

Certiùs triumphâsse visus Contareus Praefectus Venetus de Mezomorto Archithalasso Turcico cujus classem florentissimam pessimè habuit ad Insulam Andrum, navibus multis combustis, pluribus vel captis vel in turpem fugam abactis.

Dux Sabaudiae, nequicquam contradicente, & saniora suadente ablegato Caesareo Principe de Fondi, paciscitur cum Gallis inducias, quæ paulò post plaudentibus Italis, & freudentibus foederatis degenerant in pacem perpetuam.

In Anglia post multas dilquisitiones & controversias lata est mortis sententia à Iudicio Regio in omnes, qui initæ adversus caput & vitam Regis conspirationis rei iudicari.

Mense Iunio rebus humanis exemptus vivere desit Joannes Sobieskius Rex Poloniae anno post regnum initum 23. tum multis rebus aliis, tum liberata Vienna Austriae ab exercitu Barbarorum longè clarissimus.

Mor-

Mortem Regis excepit Conventus Senatorum Regni, in quo more solito Polonorum post multas altercationes nec incruentitas conventum demum 1. Non esse eligendum Regem, nisi qui Religioni Romanae esset addictus, habendum verò pro hoste patriae, qui absque unanimi Ordinum consensu Regem quendam renuntiaret, aut Pium suaderet eligendum. 2. terminum electionis inchoandæ & finiendæ fore à 15. Maji usque ad 26. Junii 1697. 3. Locum electioni destinatum vallo & fossa esse munendum 4. Cardinali & Regni Primati, qui Regis tantisper vices obiret, consiliarios esse adjungendos. 5. Exercitus rationem habendam, ut stipendia militibus maturè exsolvantur. 6. Denique Viduam Regiam Regno interea debere excedere, ne vel pro filio Jacobo, vel pro Principe Contio studia sua interponat.

Ex America nuntiatum Aulae Madritanae, novissimè inter Campechiam & Guatimalum detectos novos Indiae populos, qui certis legibus vellent concedere in potestatem Hispanorum.

Paci Ryswicensi præmissa hoc anno nonnulla præludia, ejusque mediator delectus Carolus Rex Sueciae, I 6 A Mo-

A Moschis eripitur Turcis post longam & cruentam obsidionem Asoffium, seu ut alii Asstockium, urbs & emporium celeberrimū ad fluvium Tanain, qui Europam dicitur dividere ab Asia.

Patschæ, quod oppidum est in Hungaria superiore, conspecta est ab ingenti hominum multitudine imago perantiqua Virginis Deiparæ filium ulnis sustententis per dies plusculos ex oculis fuisse copiosas lachrymas, quibus pie creditum fuit voluisse Cæsarē prænuntiare grandem illam tempestatem, quam tūm adversus Regnum & Cæsarem coquebant cum Barbaris seditiosi Hungari, quibus tamen anno insequenti ope Virginis feliciter domitis, ut gratiæ haberentur tam gloriosæ Servatrici, asportata est imago portentosa Viennam, ubi sublimi conspicua pægmate pompa exquisitissima velut in triumpho circumgestata est per præcipuas quasque urbis Ecclesias, & demum in æde Principe D. Stephani ad perpetuam fidelium venerationem collocata.

ANNUS 1697.

P Præfecturam supremam Exercitus Cæsariani in Hungaria administravit iussu Cæsaris Eugenius Princeps Sabaudia, eamque

que nobilitavit insigni victoria reportata ad Tibiscum propè oppidum Centam de Turcis, quos nil tale in castris metuentes inopinatò tanto ardore fuit aggressus, ut post certamen non admodum prolixum totum Barbarorum exercitum, qui cis fluvium constabat ex triginta facilè bellatorum millib⁹, in spectante ab altera parte Tibisci, & nequidquam frendente Sultano, vel ferro vel aquis immolaverit. Cessere victoribus in prædam castra, tormenta multa, jumenta & impedimenta ferè innumera. Ex Caesariensis in acie desiderati vix ducenti.

Victoriam secuta cum parte copiarum irruptio in Bosniam, ex qua post nonnullas arces expugnatas, & præsidio firmatas rediit post aliquot menses divite præda onustus miles.

Rex Christianissimus fundat in Galliis Episcopatum Blesensem, conversionem Hugonottarum fortiter & efficaciter urget, & Ludovico Delphini Primogenito, & Duci Burgundiæ nuptias cum Maria Ducis Sabaudia filia conciliat.

Idem Rex sibi subigit in Hannonia Athu, & in Catalaunia post longam & cruentam obsidionem Barcelonam, urbem regni principem

cipem, quam tamen non cepisset defendente eam adversus hostiles impetus admirabili fortitudine Principe Hassio-Darmstadiano, si meros propugnatores Germanos offendisset, & Hispani captam nolissent.

Menſe Septembri fortiter oppugnatur, & poſt dierum ſex vel ſeptem obſidionem feliciter expugnatur à Duce Lotharingiæ Eberburgum; arx in Palatinatu inferiore non procul Crucinaco fortiſſima, unde longè latèque ad agendas prædas excurrere ſolebant Galli.

Pro Corona Poloniæ contenderunt præcæteris non paucis competitores duo in primis potentes & nobiles, Ludovicus Princeps Contiſ ex Regio ſanguine Gallorum, & Fridericus Auguſtus Elector Saxonix, qui hætenus ſub nomine Principis Livii, Odeſchalchi Nepotis Innocentii XI. cauta ſagacitate in animos & vota Magnatum irrepſerat. Prævalere tamen viſus in Comitibus Varſavienſibus detectus Fridericus Auguſtus, & compertus testimoniis authenticis Epſcopi Jaurinenſis, & Nuncii Apoſtolici tranſiſſe à religione Heterodoxa ad Orthodoxam, illico à potiore ſuffragantium parte feſtivistis plauſibus fuit proclamatus Rex Polonorum

lonorum, quidquid contra niteretur Primas Regni, & pro suo Contio nihil non ageret, tentaretve, quem non dubitavit & ipsum renunciare Regem. Sed vana sunt molimina, quæ eversum eunt fatorum Ordinem. Designatus à cælo Rex Fridericus Augustus die 2 Septembr. Cracoviæ ab Episcopo Cujaviensi Regio diademate insignitur, & imperium feliciter auspicatur.

Jacobus Rex Angliæ frustra scripto publico, eoque fatis prolixo Principes Europæ, & cum primis Religioni Orthodoxæ addictos obtestatur, ut in pace Ryswicensi, cuius negotiū jam seriò agi videbat, sui restituendi rationem habere velint.

Tandem quadrimestri ultimo hujus anni post multos, morososque conventus constituta pax Ryswici inter Fœderatos, Imperatorem, Imperium, Hispanos, Anglos & Batavos ex una, & Gallos ex altera parte. Primi subscripserunt pactis 10 Septembris Hispani quib⁹, plusculū concessū à Corona Francica præsaga futurorum. Secuti Hispanos die eodem Angli & Batavi allekti & ipsi utilitate, quam spondebant oblata à Gallis conditiones. Ultimus demum 20 Octobris accessit Imperator cum Imperio, cuius tamē
mitionol
pars

pars non minima, quæ sacris A catholicis ad-
dicta, renuit tunc quidem subscribere pa-
ctitionibus, quarum articulus quartus in ad-
jecta appendice: *Religione tamen Catholica
in locis sic restitutis in statu, quo nunc est, ma-
nente, plusculum visus favere rei Catholicæ.*

AN NUS 1698.

Viennæ appulit mense Junio Legatio Mo-
schovitica cum numerofo comitatu, cui
ipse magnus Dux, diffimulato tamen Prin-
cipis habitu, interfuit. Moratus hîc fuit per
dies plusculos, & ab Augustissimo totâque
Aula Cæsarea habirus splendidissimè, eaque
majestate & magnificentia, quæ tantos de-
cebat hospites.

Expeditiò Hungarica solis ferè insumpta
castra metationibus. Ferrum, quò minùs de-
nuo stringeretur in Barbarorum jugulos,
visa est inhibuisse suscepta tractatio pacis,
quam componendam quantocyus inter
Principes Christianos & Turcas efficacissi-
mè urgebant per suos internuncios Angli &
Batavi.

In Gallia sudatum etiamnum indefesso
studio in reducendis ad saniora subditis hæ-
reticis, quos Rex Christianissimus omnino
imperavit vel non esse suos, vel esse Ortho-
doxos.

Con-

Contraria studia in Anglia; cujus cura & sollicitudo præcipua fuit, tutos reddere fasces Hæresis à conatibus Catholicorum, fautorumque Regis Jacobi. Unde solenni Parlamenti decreto proclamati rei perduellionis, quicunque absque liberi com meatu litteris ex Gallia in Angliam trajecerint.

In Moschovia horrendis sævitia penè inaudita exemplis animadversum in eos, qui Magni Ducis absentia abusi ad moliendas res novas plebem ad seditionem concitaverant. Intra paucas hebdomadas numerata ultra quater mille regni Proceres, Aulæ Ministri, Præfecti militiæ, quibus vel laqueus gulam fregit, vel ferrum carnificis cervicem refecit, vel rota membra quassavit, vel trajecta per ilia palus, producto per aliquot dies mortis acerbæ sensu, spiritum extorsit.

Reverso in Gallias sceptri Polonici rivali Principe Contio firmari visum diadema Regi Augusto Friderico, cujus partibus ex Contianis mox accesserunt Marechallus regni Thesaurarius Lithuanæ, Episcopus Plozoviensis, Archiepiscopus Lembergensis, Marechallus Rocossianorum & complures alii primæ notæ Magnates & Principes quos secutus fuit demum & ipse Cardinalis
Primas

Primas jussu Romani Pontificis, Regemque Poloniae Fridericum Augustum humili obsequio fuit deveneratus.

ANNUS 1699.

Romae die 18 Maji, festo Ascensionis Dominicae publicata fuit ritu solenni, inter tubarum tympanorumque festivos strepit⁹ praesente Pontifice cum Patribus purpuratis Bulla Jubilaei Romani sive Ordinarii, quod modò ex recepto Ecclesiae more quovis anno vigesimo quinto à Romanis Pontificibus fidelibus indulgeri solet.

Huic Jubilaeo datum est initium 24 Decembr. in pervigilio Nativitatis Domini post apertam Portam Auream per consuetas caeremonias, quas obivit hoc anno, impeditis ab hac functione per infirmitatem corporis summo Pontifice & Cardinali Cibo, Cardinalius Bouillonius Sacri Collegii Pro-Decanus.

Eodem hoc anno ad iteratas preces & litteras Regis Christianissimi damnatae sunt ex libro Francisci Salignac Archiepiscopi Cameracensis, cujus titulus : *Maximes sur la vie interieure des Saints*; propositiones 23. quae sapere videbantur errores Molinosii. Bulla damnationis, ut primùm delata est in Galli-

Galliam, mox ita volente Rege, ab Archiepiscopis & Episcopis per omnes Ecclesiæ Gallicanæ Diœceses vulgata & exactissimè observari iussa fuit.

Die 24 Februarii ingressa est Viennam regia Josephi Romanorum & Ungariæ Regis Sponsa, Wilhelmina Amalia, Joannis Friderici Ducis Hannoverani, qui 1650 Assisii in Italia Catholicis adscriptus, filia natu minima, ea pompa & magnificentia, cui vix similem se meminit vidisse Vienna.

Tandem etiam in Hungaria referatæ fores pacis, & porta belli tam diuturni quàm cruenti, & Turcis funesti occlusa. Dies fuit 26 Januarii, quo Carlovizii, quod oppidum est Sirmii in Hungaria inferiore non procul Petri varadino, confectum negotium, & pax ad annos 25 conclusa inter Augustissimum Imperatorem Romanorum, & Portam Ottomanicam. Die eodem in certas conditiones pacis convenit cum Turcis Respublica Polonorum. Cum Moschis pactæ sunt induciæ ad biennium. Cum Venetis actum multum, sed conclusum nihil. Victoria, quam de disiecta classe Mezomorti reportarat mense Septembri anni prioris Delphino Reipublicæ Architalassus, animos addiderat

derat Venetis, ut duriores pacis leges proponerent, quàm pateretur fastus Barbarorum, cui demum etiam cedendum fuit.

In Ratisbonensibus comitiis diu multumque deliberatum de conciliandis Calendariis Juliano atque Gregoriano, eo tandem eventu, qui dudum haberi potuisset, nisi multis sponte errare libuisset.

Studiosius ibidem laboratum, ut reperiretur explicatio art. 4. Pacis Riscwicensis, quæ ita satisfaceret Catholicis, ut A catholicis non displiceret, qualem tamen vix reperire licebit.

In Gallia denuò coire incipiunt atræ belli nubes fulminibus prægnantes, quæ minari videntur gravem Europæ tempestatem.

ANNUS 1700.

ROmæ acriter agitata controversia de veneratione Confucii Philosophi, Sinenſium Legislatoris, defunctorumque parentum, an damnanda ut superſtitioſa, an permittenda Neophytis ut cultus merè politicus, qualis pronuntiatus fuit à Sacro officio 1656. sub Alexandro VII. per decretum ſolenne, cujus declaratione ſapienter uſi PP. Soc. Jeſu. ad Chriſtianæ rei incrementum Sæculo medio non integro ultra ſexageſies cente-

cente-

centena hominum millia fidei Orthodoxæ mysteriis initiârunt, plaudentibus bonis omnibus, & tam copiosam infidelium conversionem Societati gratulantibus, dum ante aliquot annos Maigrotius Gallus Doctor Sorbonicus cum potestate Vicarii Apostolici in Provinciam Foquien missus, Ecclesiam Sinensem turbis, Romam verò sinistris opinionibus implevit.

Ibidem confectus senio vivere desiit mense Septembri Innocentius XII. conditusque monumento, quod sibi anno elapso etiamnum vivus & vegetus exstrui curavit cum hac inscriptione Innocentius XII. Pontifex maximus electus D. XII. IUL. MDCXCI. mortuus A. Christi--- Locum defuncti contactus fuit precibus & votis suffragantium occupare cum nomine Clementis XI. Cardinalis Albani anno ætatis 50. nobilis Urbinas ex antiquissima familia Albanorum, vir numeris omnibus absolutus, in quo vel critici Cardinalium censores nihil desiderârunt præter senium.

Hoc anno mutuis selegationibus honorârunt Augustissimus Imperator Leopoldus, & Mustapha Turcarum Tyrannus ad pactæ pacis securitatem, & ostentandam gentis

gentis utriusque potentiam. Ablegatus à Cæsare fuit Constantinopolim Wolffgangus Comes ab Oettingen, qui ingenti nobilitate, & præcipuæ notæ Dynastarum comitatu stipatus incredibili pompâ Barbaris illuxit, ad opprobrium Oratoris Turcici Basælbrahimi, qui licet non omnino sordidus, non tamen satis splendidus, nec sine aliqua nota barbaræ rusticitatis Viennæ comparuit. Oblata Cæsaris nomine non minus numerosa, quam artificiosa auri argenti que suppellex, quam Sultanus tentorio, Serico, Ambaro, Moscho, Equis, Leopardis, ephippiis, frænis, aliisque instrumento equino non inconcinne pro gentis imperitia fabricato compensavit.

Dum Europa quiescit defuncta bello Turcico & Gallico, incipit ardere bellis Septentrio.

Rex Daniæ infestis copiis ingreditur Holatiam Schlesvicensem, & occupata brevi tempore cum Friderichsburgo & Schlesvico Ducatus parte potiore ipsam Tønningâ coronâ cingit, & per aliquot hebdomadas acriter verberat, sed ad volantibus subsidio laboranti Duci Suecis. Hollandis & Lüneburgicis obsidionem solvere, & in pacem Daniæ

Daniæ non admodum decoram concedere cogitur.

Interea dum Rex Sueciæ distinetur in pre-mendo Dano, Fridericus Augustus Rex Poloniae invadit Livoniam, obstantes Suecos iteratis vicibus fundit, fugatque, munimentum insigne adsitum ad fauces Diinæ fluvii, quod à suo nomine deinde dixit Augustoburgum, post iteratam impressionem expugnat, & demum Kockenhufium arcem in paucis munitam ad deditionem cogit; plura haud dubiè tentaturus anno insequenti, si vices non mutet, ut sæpè solet, fortuna belli.

Infelicior fuit Polono hujus Auxiliaris magnus Dux Moschoviæ, qui cum ingenti suorum clade depulsus fuit ab obsidione Narvæ, urbis in Livoniæ finibus fortissimæ, victoriq; Sueco coactus in prædam cedere castra, tormentaque omnia, & præcipuos exercitus Duces, quos vel ferrum vel captivitas abstulit.

Tandem 1. Novemb. Die Sanctis omnibus sacro viribus fractus morbis & morti succubuit Carolus II. Hispaniarum & Indiarum Rex Austriacus, præter alias virtutes Regias pietate in Deum, & amore erga
subdi-

subditos plane insignis. Unum quod in eo magnæ parti Europæ displicet, est voluntas ejus ultima.

ANNUS 1701.

Romæ Jubilæum celebratur maximo totius Europæ affluxu numerata sunt exterorum 276000. Controversia palatino Aurelianensis in favorem palatini Neoburgici elisâ Aurelianensis præensione deciditur.

Per mortem Caroli II. Hispaniarum Regis ejusque testamentum nova belli jacta sunt semina : hinc Hispanias vi testamenti sibi Philippus Andegavensis vendicat inde successionis jure eas prætendit Domus Austriaca, tævet Andegavensi Elector Bavarus Belgii Gubernator, & una nocte in omnes Belgii munitiones Gallicum admittit præsidium Batavico exarmato.

Sabaudia Ducem sibi pariter devincit Rex Christianissimus petita Andegavensi in sponsam filia principe Maria Ludovicâ. Mittitur in Italiam Catinatius cum valida armatorum manu qui omnem Italiae aditum Cæsareis præcludat. Vaudemontius Mediolanensium Gubernator copias Gallicas amicè excipit, & Philippi admittit imperia

peria Dux Mantuanus pariter Gallis aperte favet, & Gallicum in urbem suam Principem inducit præsidium.

Madriti 18 Febr. Regio honore excipitur Andegavensis dictus Philippus V. stante potissimum pro eo Eminentissimo Cardinale Portocarrero Hispaniæ Primate, qui eum ad suscipiendam coronam per testamentum transcriptam cum Primatibus plurimis invitaverat.

Leopoldus jus suum à Philippo Austriaco Maximiliani filio primo regnorum & ditionum Hispaniæ, Austriæ & Burgundiæ hærede, in Carolum V. & Ferdinandum filios successionem demum ad se deductum, & Hispaniæ legibus Gallos per renuntiationis juramentum excludentibus confirmatum, Pontifici, Regibus & Principibus manifestat, imploratque Romani Imperii subsidio, Ludovicum Badensem in Imperium, & Eugenium Sabaudum in Italiam cum exercitu ablegat. Hic per Tyrolenses incredibili labore æquatos superatosque montes, præter omnem Gallorum sub Duce Catinatio aditus ubique occludentium opinionem, feliciter perumpens, Roveredum attingit; transmissa subinde Athesi Gallos

K haud

haud procul Carpo recessibus suis & muni-
 mentis ejicit & profligat 9 Julii, 25 ejusdem
 Gallorum castris accedit Dux Sabaudiaë iis-
 dem supremo cum imperio præfuturus. Ca-
 tinatio succedit Villerojus, qui castra Euge-
 nii ad oppidum Chiari 1 Sept. magno im-
 petu aggressus, cum non exigua clade reji-
 citur. Declinante in Decembrem anno
 Eugenius deditione capit Mirandolam, Ber-
 sellum, &c. militique hyberna in Ducatu
 Mutinensi & Parmensi assignat.

Pessima in Hungaria Ragozii contra Cæ-
 sarem totamque ejus familiam conspiratio
 in semine detegitur, captique per Comitem
 Solarium Ragozius, Syrmaius & Vayus 29
 Maji Neostadii elapso Peretschino detinen-
 tur. Ragozius sub finem Octobris Leh-
 manni Centurionis ope elapsus, rebellium
 deinceps antesignanus fuit Lehmannus per-
 fidiam hanc capite luit.

Recens Viennæ natus Leopoldus Jose-
 phus 4 Aug. est denat⁹. Luctum de ejus mor-
 te mitigavit nonnihil nata 22 Oct. Josepha
 filia Maria Amalia.

Parisiis 13 Febr. sacris undis abluitur fili⁹
 Regis Mogol. 9 Jun. Dux Aurelianensis
 Regis frater moritur. Ibidem 16 Sept. pro
 fide

fide exul regno in patriam cœlestem abiit
Jacobus II. Rex Angliæ : cujus filium Ja-
cobum Walliæ Ducem legitimum succes-
sores regni Ludovicus XIV. Rex declarat,
fremente Angliâ.

Batavi 22 Febr. Philippum V. Regem sa-
lutant, bellum mox eidem denuntiaturi ubi
detentas iniquè copias suas receperint.

Carolus Rex Sueciæ Polonos & Moscos
variis in Livonia & Polonia cladibus pre-
mit.

18 Jan. Elector Brandenburgicus Frideric⁹
Monte-Regio solenni ritu in Regem Po-
russiæ, Vandalia, Cassubia, &c. inungitur,
annuente Imperatore.

6 Apr. Elector Bavarus relicta Belgii ad-
ministratione venit Monachium.

22 Nov. miles Gallicus sub nomine Bur-
gundico Leodium, Bonnam, Rhenobercam
aliaque loca occupat.

Regi Daniae 23 Oct. natus est Princeps fi-
lius Fridericus Carolus.

ANNUS 1702.

Sanctissimus 12 Jul. Tournonium Archi-
episcopum Antiochenum in Sinas able-
gat, ut de ritibus Sinicis si non statuatur, sal-
tem referat.

Eugenius 10 Febr. Cremonam per occultum urbis meatum subintrat; sed Gallorum viribus cedens, captivos educit 400 gregarios, 80 tribunos, & cum 500 equis, & 7 equestribus signis ipsum Mareschallum Villerorum, Oenipontum postea inde Gretziū Styriæ traductum.

In Anglia Rex Wilhelmus 19 Mart. fato cedit, anno ætatis 62. Princeps prudentia, & arte militari inclytus. Succedit Anna Jacobi Regis filia, Georgio Daniæ Principi nupta, coronaturque 4 Maji. Ab hac devolvendam deinceps coronā statuit Parliamentum ad Sophiam, Ernesti Augusti Hannoverani viduam, Friderici Palatini & Elisabethæ ex Jacobo I. Angliæ Rege natam filiam, ejusque descendentes.

Philippus V. cum exeunte anno præterito Barcinone sponsam suam excepisset, inde Neapolim solvit homagium exacturus. Neapoli 18 Jun. ad castra Mediolano prius salutato abiit, attingitque 3 Jul. unum quod hic egit illustre est quod transmissa Pado cū flore exercitus, Vendomio qui tum castris præerat comitante Viscontum ad fanum S. Victoriæ cum tribus Cæsareis legionibus, consistentem improvisò aggressus fuderit, strage

strage tamen pene æquali. Quodque Luzaram interceperit inspectante Eugenio, qui tamen aliquot ante diebus insignem Gallis plagam inflixisset, nisi cursum victoriæ nox abruptisset, cujus beneficio castra sua munivêre Galli. Eugenius in loco prælii perstitit, Vulnus Cæsareis maximum fuit Commercyum Principē in hoc prælio perdidisse.

Ulyssipone Rex in fœdus cum Cæsare propendet & exercitum 24000 conscribit.

Leopoldus Cæsar ob præreptam sibi non solum Monarchiam Hispanicam, sed etiam Ducatus Mediolanensem Mantuanumque Imperii Rom. feuda Caroli II. morte devoluta, ob oppressos milite Colonensem & Leodiensem Episcopatus, ob usurpatum à Philippo Comitatus Habsburgensis & Tyrolensis titulum, solis competentem Austriacis, Ludovicum XIV. & Philippum Andegavensem suum & Imperii Rom. hostem dicit, pactoque cum Anglis & Batavis, aliisque Imperii Principibus fœdere bellum 15 Maji, eodem quo in Anglia die eis indicit, e contra 8 Jun. contra Cæsarem, Anglos & Batavos bellum Madriti & 7 Julii Parisiis publicatur.

Ludovicus Badensis collecto Imperiali exercitu Landavium cingit 16 Jun. 25 Julii Josephus Rex Rom. cum Regina Heidelbergam venit, inde ad castra Landavium obsidionemque ita urget ut obsessi deditio- nem facerent 8 Sept.

Bavarus Ulmam & Memmingam per stratagema intercipit.

Batavorum exercitus 30000 sub Ducibus Tyllio & Athlonio abit in Geldriam, & operâ Cohornii Venlohniam, Ruremundani, Leodium occupat. Secutus eos pari fere cum exercitu Dux Burgundiæ cum Bouffle- rio Noviomagum per stratagema propè in- tercepisset, ubi verò detecto jam dolo im- pressionem urget audacius recipere pedem cogitur relictis 3000 mortuis, 2000 fau- ciis.

Anglo Batava 80 navium bellicarum clas- sis Gades frustra tentat exulceratis insolenti templorum expilatione incolarum Catho- licorum animis. Gallicam tamen in portu Vigos simul & argenteam Hispanorum clas- sem 30 millionibus divitem 30 Nov. incen- dit & diripit.

In cruenta Augustum inter & Suecum pugna committitur. Victoria plena à Suecis fuit,

fuit, stetit tamen vita Ducis Holsatiæ primi à Rege Sueciæ Generalis.

A N N U S 1703.

Ingens terræ motus Romandiolæ & Romæ horrendam urbium 86. hominûmque 15000 edidit ruinam.

Sabaudum Cæsareas reperentem partes Gallus invadit, Ducisq̃ue legiones suis sub signis hæctenus militantes Rex exarmat, captivósque detinet : cui Stahrenbergus cæso Albergotto cum 16000 succurrit.

In Hispania publico decreto Domus Austriaca & Sabauda à successionem Monarchiæ Hispanicæ excluditur. Andegavensis Ducatum Murinensem Fisco subjicit, quod Dux ejusdem faveret Austriacis.

Ulyssipone fœdus Cæsareo, Anglo, Lusitano, Batavicum cuditur in favorem Caroli Austriaci. Vicissim bellum Lusitanis Madriti denuntiatur. Classis fœderata Majorcam, Minorcam & Sardiniam deditioe accipit.

Viennæ in Franciscum Ragotzum bonorum confiscatio & capitis sententia publicatur, qui cum Perezinio collecta rebellium manu crudelius turbat Hungariam, auctus subinde Gallorum stipendiis crescit & in

Moraviam totamq; Hungariam Presburgū usque inhumana crudelitate effunditur.

Maria Josepha Archiducissa Austriae 9 Apr. fato cedit.

Bavarus Neoburgum , & Gallus munimentum Kehl occupant. e contra Rhe-
novercka 16 Jan. cedit Brandenburgicis &
Bonna 14 Apr. Anglo Batavis sexto oppu-
gnationis die tum tormentorum multitudine,
tum Cohornii dexteritate, Galli interea
Leodio frustra tentato Tongrim occupant.

Cæsareus exercitus Bavariam invadit, Ba-
varus e contra data legatis Imperii securitate
Ratisbonam deditione capit. Villarius suorum
5000 cæde à Cæsarianorum linea Stolhovii
rejectus, occupata Hornberga, Hirciniam
perumpens sylvam, cum exercitu 30000 ad
Bavarum tendit, qui Elector intercepto Kuf-
steinio Tyrolensem ultra Oenipontum in-
vadit comitatum, spe tum occludendi Cæ-
sareis in Italiam transitum, tum cum Gallis
in Italia se conjungendi, sed rusticorum vi-
gilantia & egregia fortitudine cum ingenti
suorum clade miserè eliminatur. Vendomi-
quoque ex altera Italia parte intercepto Ver-
cello Tyrolim ultra Tridentum ingressus
rejjicitur , abitq; felicior in Sabaudia
tenta-

tentaturus aleam. Melius res cessit Electori Bavaro in Bavaria, ubi Comitem de Stirumb inopinato aggressus fudit præterque cæsos cum impedimentis captivos insuper multos retulit.

In Alsatia Brisacum urbs natura & arte munitissima octiduanâ oppugnatione in Gallorum abit potestatem non sine prodicionis suspicione.

Proxiurè Antwerpiam cæsus fuisset à Boufflerio numero longè superiore exercitus Batavicus, Obdamio non satis circumspecto nec generoso; nisi Germanum reperissent Galli militem, & Schlangenburgum Ducem, quorum virtute rejectus est Boufflerius cum jactura 5000. Hujum & Limburgum deinde cedunt Fœderato militi.

12. Sept. suum in Hispanias jus Leopoldus transfert in Carolum filium secundo genitum, qua declaratione facta, Carolus iter in Lusitaniam auspicator 10 ejusdem.

Germani Landavio obsesso dum parant succurrere, aguntque inter epulas securius die D. Leopoldo sacro ad amnem Spirensē turpi mulctantur clade, quam tamen vitā sua emit Præcontalius. Unde Landaviuni

victoribus Gallis submittere sese cogitur, eisdem quo anno superiore Josepho se dederat conditionibus.

Ingeni in Anglia, Hollandia, Brabantia, Gallia, Suecia, Germania tempestas irreparabile terrâ marique damnum intulit 8 Decembr.

14 Decembr. Augustam Vindelicorum Bavaricus miles occupat.

Geldriam urbem, quam annum fere integrum circûfessam tenuerant Brandeburgici anno hoc exeunte, tandem deditione capiunt.

Sueci in Livonia magnam Moscis cladem inferunt, at recipiunt vicissim ipsi non exiguam ad Narvam urbem. Propudiosa hoc anno Polonis ferrur à Sueco pax proposita, vicujus Rex postulat 1. sibi, Regi Porussiae & hæreticis omnibus liberum in Polonia sectæ suæ exercitium, vocemque tum activam, tum passivam in Comitibus. 2. Insuper Regem Porussiae ut agnoscant. 3. Præensionibus suis plenè satisfaciant. 4. Et denique regnum Augusto Regi hæreditarium transcribant. Quæ cum rejecta esset ab Augusto & Polonis, victricia Sueci per totum regnum arma circumferunt Thorunium,

nium, Mariopolim, Elbingam subjugant, deletis insuper 7 à Varsavia milliaribus magna clade Saxonibus.

ANNUS 1704.

Ferrariensis ditio à Pontifice Gallis simul & Germanis sive serio, sive dolo Gallico interdicta. Excedentibus Germanis Galli in eorū nidū involant, magno Cæsareanorū detrimento, cæterum anceps in Italia fuit bella, jam in hanc jam alteram partem inclinate victoriâ. A Cæsareis ad montem Chiari Gallorum equitum 1600, Pyrobolariorum 1000, cincti & ad unum omnes prope interfecti sunt. In Pedemontio quoque respirare non semel visus est Sabaudus Germanorum ope, Gallis per velitationes varias fufis, fugatisque. A Gallis econtra levioribus in conflictibus non semel quoque triumphatum, capta Susa, & Vercellum. Obiit è febris calida junior Vaudemontius maximæ expectationis Princeps, parente suo hoc felicior, quod & in fide Cæsaris, & victoriarum cursu obierit.

In Germania uberiores Cæsari & Fœderatis crevère Laureæ. Primam dedit mons Schellenberg sed non sine sanguine, cum probe circumvallatum à Bavaris, aggressi

Badensis & Marleburgus (qui simulatâ prius ad Mosellam viâ Cæsareis sese junxerat cum florentissimo 30000 exercitu) post crebros demum assultus expugnârunt, cæsis 8000 Bavaris. Victoriæ appendix fuit Donaverta, Neoburgum, Dilinga, omnisque pene Bavaria sub jugum missa. Alteram, eamque ab hominum memoria inauditam incomparabilis Eugenii & Marleburgi fortitudo peperit die 13 Aug. quando interne-
cione ab iisdem cæsi Gallo-Bavaril, castrisq; exuti sunt. Occubuêre in loco prælii Gallorum & Bavarorum 14000, submersi 4000, capti 12000, cum supremo exercitus Gallici Duce Tallardo, & Officialibus primæ notæ plurimis. Fusus ita Bavarus cum Marfinio & exercitu reliquo Ulmam & Memmingam, inde Herciniam versus Argentoratum in Alsatiam profugit, relictâ cum omni apparatu comeatûque Augustâ Vindelicorum, Lauinga, Memminga, & Braunavia Ulma quoque cum Passavio, Kufsteinio, Ingolstadio, Ratisbona, & omni passim Baviarâ ante anni finem in Cæsaris potestatem venit. Sequens fugientem victor exercitus Landavium obsidet & capit 23 Nov. præsentē & urgente operas Josepho Rom. Rege. Ulm.

Ultima anni hujus expeditio in Germania Trarbacum fuit ab Hasslo-Cassellano subjugatum. 18 Dec. Heisterus in Ungaria rebelles delet, caesis 5000, captis 300.

Interea bonis avibus viam suam in Lusitaniam prosequens Carolus III. Hispaniarum Rex in Hollandiam & Angliam pervenit. Ubi Regio apparatu exceptus à Regina, suavi sua comitate omnium animos sibi devincivit. Inde 16 Januar. cum classe Anglo-Batavica sub Archithalasso de Roock in Lusitaniam vela fecit, appulitque. Ulyssipone 9 Martii magnificè à Rege salutatus. Sed ut solent misceri lætis tristia, sponsam reperit 9 Febr. jam fato functam.

Philippus bellum Lusitaniæ primus infert, variasque ejusdem urbes diripit. Hi contra cæso Ronguillo Castiliam usq; progrediuntur fuis 5000 Gallo-Hispanis, & in ea urbes intercipiunt. Barcinonem tamen Darmstadiensis irritò dolo tentat. 4 Aug. Gibraltara arx fretum gaderanum à mediterraneo angusto sinu dividens ignivomo Marte expugnatur. Irrito anno sequente conatu à Gallo-Hispanis tentatum de victa classe gallica. A classe Anglo-Batavica. In conspectu Malagæ ancipiti prælio cum Gallicis confligit classis Anglica. K 7 In Gal-

In Galliis bellum gliscit intestinum, de-
poscentibus religionis libertatem armata
manu heterodoxis. Sopitum id quidem
non semel mulctatis gravi supplicio variis
rebellium capitibus, sed resuscitatum sem-
per ab Anglo-Batavis, necusque plenè re-
stinctum.

Ducissa Burgundiæ hoc anno Ducem Bri-
tanniæ marito peperit maximo totius aulæ
jubilo.

In Livonia Schlippenbachius à Mosco-
cladem accipit, qui postremus Dorpium
quidem deditione, Narvam verò armatâ
manu capit.

Confœderati Poloni à fide Regis Augu-
sti se absolventes, eo deposito Stanislaum
Lecinskium in thronum evehunt urgente
Suecorum Rege, reclamantibus Polonis plu-
rimis cum ipso Cardinali primate.

19 Aug. Felices cum Suecis congregiun-
tur Saxones campumque victores retinent,
sub initium verò Nov. infelices: interim Au-
gustus Rex cum magno Moscorum Duce fœ-
dus off- & defensivum iniit.

Cardinalis Guillelmus Fürstenbergius
Episcopus Argentinensis Parisiis moritur.

AN-

Fatalis hic annus fuit Domui Austriacæ morte Leopoldi Cæsaris, qui hydrope & viribus exhaustus obiit 3. Maji ætatis anno 65. imperii 47. Imperator verè magnus & Turcarum Gallorūque terror. Princeps pietate prudentia virtute nulli secundus. Successit ei filius Josephus I. anno 1690. Augustæ vindelicorum electus, & coronatus Romanorum Rex.

Janſenismus à Clemente XI. nova perstringitur censura, innovatis & extensis per declarationem Pontificiam Bullis Innocentii X. & Alexandri VII. In Italia res Sabaudi nonnihil in deterius abiēre. Vendomius Veruam post cruentam 6. mensium oppugnationem 7 April fame ad deditionem cogit diffatis primum per cuniculos ab obfesso milite munimentis. Eandem subiēre fortunam Villafranca, Mirandula & Chivas. Ipsique jam Taurino imminebat, ni laboranti succurrisset Eugenius, qui Vendomium haud procul Cassano aggressus ad & in Ad-duam propulsavit. Non potuit tamen penitus loco pellere, ob crebram canalium transvadationem, qua madefactus Cæsareo militi pulvis pyrius stitit victoriam, cladem

utrim-

utrimque parem fuisse dicunt alii, alii è Gallis cecidisse memorant 6000. & Cæsareis 2000. quos inter comes de Leiningen & Josephus Lotharingæ Princeps expectationis maximæ. Montmellianum quoque post arctam biennii obsidionem fame tandem coactum Gallis se tradidit 16. Dec. arx alias inexpugnabilis.

Mitior quoque hic annus fuit Bavaro, qui primum quidem in Bavaria conspirationem texuit, sed mox detectam non absolvit, dein Huyum cepit, Leodium tentavit, Marleburgo ad Mosellam irruptionem in Gallias meditante : qui tamen seu comeatus defectu, seu quod Badensis adveniret tardius in Brabantiam viam relegit, hostes recipere mox pedem cogit, quin & fossiles Gallorum ad Heidelbergium lineas superat 18. Jul, versis in fugam Gallis, captis Alegro & Hornio cum 80. tribunis 3000. gregariis, simulque 10. triplicium tuborum, tormentis tres una ejaculatione globos librantibus, ultiores ejus progressus stitit Dillæ exundantia ultraquem probe communiti confedere Galli. Sparius quoque hostiles Gandavum inter & Brugas Gallorum lineas 3. Aug. superavit, ejecit & Gallos lineis suis ad Mo-

ad Mo-

ad Moderum Badensis 24 Sept. & Drusen-
heimium occupavit. Cinctam à Cæsareis
Hagenojam Galli clam noctis beneficio de-
feruere. Marleburgus hoc anno in meti-
torum suorum præmium ab Imperatore &
Imperio Mündelheimium retulit Domini-
um in Sueviæ circulo principatibus dein-
ceps annumerandum.

Ungariæ Rebelles à Leopoldi morte in-
solentiores, non semel à Cæsareo milite re-
pressi sunt. Insignem tum maximè Rago-
zius cladem accepit ab Herbevillio, cum
palmas eidem pararet transylvania, fusus e-
nim dispersusque est ejus exercitus è 45000.
conflatus, capto Marchione Belgardo lega-
to Gallico.

Carolus Austriacus classe Anglo Batavi-
ca venit in Catalauniam exscendentem o-
vantes excipiunt incolæ. Subin Barcinone
à 20 Sept. tormentis flagellata, 14. Oct. de-
ditione capitur, carò empta quia principe
Georgio Darmstadiensi ante hac Catalau-
niæ Prorege nunc fidelissimo Caroli Duce.
Metropolim omnes ferme Provinciæ & Ur-
bes sunt subsecutæ.

Lusitanus & Gllowai Anglus Salva-ter-
ram, Valenciam, Albuquer quam aliásque
Hispa-

Hispanis urbes auferunt, Badajos obsident, Sarragossa favet Carolo; utrique non tamen sine periculo succurit Tesseus. 31 Dec. moritur Ulyssipone Regna Angliæ vidua, Viennæ Josephus Imperator Mechanicarum artium instituit Academiam, Architecturæ scilicet, pictoriæ, statuariæ, callographiæ, pigrotechnicæ, aliarumque Mathematicarum facultatum.

Conceptum anno superiore in Galliis gaudium de ortu Ducis Britannia 15. Apr. cum vita dicti Principis exstinguitur.

Novus Poloniae Rex Stanislaus 4. oct. inhibente licet pontifice coronatur ab Episcopo Lembergenfi, quod proprium alias Archi-Episcopo Gnesnensi regni primati, qui aut ex papæ interdicto, aut tædio vel indignatione aut ex morbo abstinens, paulò post Dantisci ex paralyfi obiit, Augusto semper æmulus, unde tota regni ruina.

Suecicus Generalis de Löwenhaupt Moscos tribus à Mitavia miliaribus profligat.

ANNUS 1706.

Romæ Clemens XI. 17 Maji 19 promovit ad purpuram: eorum unus Philippus de Macerrata humilitatem galero præhabuit, magnus quia meruit, major quia recusa-

cusa-

cusavit initia anni hujus Gallis fuere prospera, finis fatalis. Augusto Regi initium vulnus non unum dedit, finis etiam coronam abstulit.

Nizam à 18 Nov. tormentis verberatam 6 Jan. intercipiunt Galli: in pedemontio munitiones omnes diruuntur à Gallis, fusâ excepta. Vendomius Cæsareos in campo præveniens, eorum 12000, quibus Reventlauus imperabat Eugenio nondum præsentē collectis 23000 adoritur, captisque 6 tormentis in fugam conjicit, desiderati è Germanistum læsi tum cœsi 2500 sed adfuit mox Eugenius; qui levioribus primum præliis ultus injuriam, confirmatus deinde copiis Hasso Lunæburgicis frustra obsistente Vendomio 7 Jul. Athesin padumque transit, Augustæ Taurinorum à Fevillado 35 armatorum millibus 120 tormentis & 45 mortariis à 3 Jun. quassatæ suppetias Laturus. Urbem defendebat Daunius Generalis Cæsareus, sufficiente alium ex alio militem Duce Sabaudia, qui cum 18000 montem Capucinorum inter fluente pado infidebat. Quem Fevilladus urbem arctius ut includeret, Mondovium & Astium intercipiendo coegit retrocedere. Eugenius igitur Aurelia-

relianensem, qui eum à latere observabat celeritate prævenit. Dum hi viam in Sabaudiam uterque accelerant, relictus ad farcinas Hasso Castellanus cum Medavio viribus duplo superiore colliditur fugaturque amissis mille suorum. Interea Eugenius cum Duce Sabaudia jungitur 28 Aug. cum jam arx Taurinorum 5 Aug. à Gallis fuisset occupata, & ingentem annonæ bellicque apparatus ad castra Gallica properantem intercipit. Jungitur & Fevillado Aurelianensis & agonizantem jam prope urbem premunt accerrimè. 7 Sept. erat, quando Eugenius castra Gallorum bene, munita invasit eâ fortitudine, ut superatis tandem munimentis hostes fusi confusi que pars gladio caderent, pars victorum clementiam exorarent, tormenta impedimentaque omnia in victoris venirent potestatem. Occubuere in loco præter Marfinium Mareschallum 12000, vulneratus Aurelianensis, capti 300 Officiales, 6000 gregarii, 2000 & ultra ad Cæsareos transfugere, reliqui Pignerolam & in Delphinatum se receperunt. Germani in caesis & faucis computarunt 3247.

Fusis ita Gallis Chivas, Lodum, Comum, Pavia, Verua, Jvrea, mortara, Novara, Valenza, Su-

za, Susa, Vercellium, Sôcinum, Alexandria, Astum, Casalium, Mediolanum, Pizigtona, Mutin, Guastalla, &c. victoribus claves obtulere : Cremona interclusa, Eugenius gubernator Mediolanensis dictus. Arcem tamen Mediolanensem Marchio de Florida pertinacius tuebatur.

Philippus Andegavenfis missa Ilerda & Egyrone 4 Apr. Barcinonem terra marique cingit, vicissetque, capto jam Monte Jovis, nisi Rex Carolus præsentia suâ cives juxta ac milites animasset. Agonizabat jam prope, cum evocata à Carolo adfuit classis Anglicæ sub Thalasso de Laack 8 Maji, ingenti urbis jubilo. De cujus adventu erudita classis Gallica cum Philippo pridie Remis velisque totis aufugerat. Teseus quoque 12 Maji terrestrem obsidionem noctu solvit fugitque relictis 106 tormentis æneis, 25 mortariis, omnibus impedimentis, & ingenti apparatu bellico 4 millionibus æstimato. Exercitus profugus ab indigenis miserè capitur. Eodem die quo Eclypsis hæc Philippica & Eclypsis solis fuit, qualis à multo tempore non est visa.

Cum hæc aguntur in Catalaunia Gallo, way Anglus cum exercitu Lusitano Castiliam

liam invadit. Fusoque Berwicko omnes passim urbes placentia, Salamanca, &c. Carolum admittunt Regem. Inde Madritum contendit, unde Philippus quia viribus impar fugiebat in Gallias, ibique Carolum Regem proclamat, qui eo 23 contendit, Abiisset tunc regnum omne ad Carolum, si subsidium Anglo-Batavicum Schovellii classe deferendum in tempore adfuisset. Quod cum irritum exspectaret exercitus ad Henares fluvium confidens, Philippus ex altera fluminis parte copiis confirmat, Alcalam & Madritum in suam recipit potestate obsecutæ sunt etiam Philippo Carthagera, Salamanca, Alcantara, &c. Valentia & Arragonia Carolum recipiunt. Inde Barcinonem repetit.

Rex Lusitaniæ Petrus 9 Dec. diem obit. Succedit ei Joannes filius annorum 17 coronatusque 1 Jan. anni sequentis fœdus Cæsareo Anglo-Lusitano-Batavicum confirmat.

In superiore Germania Villarius collecto 50000 exercitu Ludoicium à Badensi circumfessum liberat referentibus pedem Cæsareis, Hagenojam armamentum Cæsareanorum occupat, Palatinatum inferiorem emungit,

mungit, jamque Landavio minabatur, sed minas disjecit clades Gallorum in Brabantia.

Mulctavit ea Marleburgus Villerojum, & Bavarum die 23 Maji (in quam Pentecoste incidebat) ad oppidum Judoigne. Cæsa fuerunt hoc in prælio Gallorum 3000, alii 6000 dicunt. Capta 5000 gregariorum, 600 Officiales, tormenta 50, & omnis belli apparatus, fugitivorum tantus fuit numerus, ut è 60000 vix 30000 superessent. Mox claves Marleburgo obtulere Lovanium, Bruxellæ, Mechlinia, Antwerpia, Gandavum, &c. homagiumque tota Carolo præstitit Brabantia. Insuper 6 Julii Ostenda. Mena 22 Aug. Denderemunda 6 Septemb. Athum 2 Oct. expugnatae sunt.

Maximilianus Emmanuel Dux Bavariae, & Josephus Clemens Archiepiscopus Coloniensis fratres, Viennæ, & per Imperium Rom. consentiente Imperio 29 Apr. publice Imperii Rom. hostes banno innodati & proscripti sunt: & Maximiliano quidem igni & aqua interdictum.

Rebelles Ungari in Styriam irrumpentes Hannibalem Heisteri filium fundunt & capiunt.

In Polonia Rheinschildus Suecus ad oppidum

pidum Fräustadt Schulenburgum Saxonem
13 Febr. ad internecionem cædit, captis tor-
mentis 32, vexillis 47, & impedimentis om-
nibus, cæsis, vulneratisque ultra 15000. Fri-
dericus Augustus Saxoniae suæ metuens è
quolibet sui Ducatus oppido unum cogit
militem, itaque exercitum 18000 instaurat.
Degente in Polonia Augusto, Carolus XII.
Rex Sueciae cum Stanislaò Saxoniam inun-
dat, & emungit. Conveniunt in iniquam
pacem Ministri Augusti cum Sueco Lipsiæ.
De qua dum agitur, Mardefeldus ab Augu-
sto 29 Octob. ad oppidum Kalisch cæditur,
capiturque cum tormentis & impedimentis.
Subscribitur nihilominus à Ministris Augu-
sti injuriosæ paci; vi cuius Fridericus Au-
gustus foederi cum Mosco renuntiare, & re-
gnum suum in Stanislaum transferre cogi-
tur, solo Regis nomine retento. Hic à Mi-
nistris suis delusus, Dresdam venit 15 Dec.
at serius erat quam ut reclamare posset paci
initæ. Ministros tamen dat in custodiam,
cum Carolo verò amica miscet colloquia.
Moschus pro tuenda Polonorum libertate
ingentem Lithuaniae & Poloniae infundit
exercitum.

AN-

ANNUUS 1707.

Clemens Pontifex pro impetranda Europæ pace Jubilæum describit.

Cæsar Sabaudia Ducis Victori Amedæo præter Montis Ferrariensis investituram civitates etiam Valenciam, Alexandriam, & Lomelinum cum suis dependentis, confert. Arcem quoque Mutinæ 10 Febr. recuperatam, Duci reddit.

Galli ne copias adhuc per Italiam dispersas omnes simul amitterent, totâ Italiâ cedere maluerunt. Pactis itaque induciis, Galli Cremona, Mediolano, Sabionetta, Mirandula, Finali, & Mantuano Ducatu abeuntes, transmissa Casalii Pado, Susam sub Medavo contendunt numero 12000, sed fugâ plurimorum valde diminuti. Eugenius interim Florentinos & Genuenses ad militares collectas cogit. Subin Nissâ & Villafrancâ abeunt Galli. Eugenius Telone Martio frustra tentato, Susam urbem 19 Sept. arcem 4 Oct. capit.

Properabat interea Neapolim Wiric⁹ Daurianus cû 12000, Româ trepidante. Præmissus cum parte copiarum Marchio de Vaubonne

L

Capu-

Capuam occupat, inde Averfam contendit exercitus: hic ab effusis maximo numero Neapolitanis claves Neapolitanæ offeruntur Daunio. Eo destinatus cum 600 equitibus supremus equitum Magister patè effusâ omnium exceptus est lætitiâ. Subsecutus 7 Jul. exercitus, validissima urbis propugnacula ad ultroneam attraxit deditiōem, ProRege Gaëtā profugo; quam 30 Sept. armatâ manu occupat Daunius, capitque Proregem cum 3000 Præsidariis: ipse non multò, post Comiti de Martiniz Proregi furrogatur.

Res Caroli in Hispania hic annus admodum afflixit: Gallowaius enim Berwicum 25 Aprilis aggressus apud Almanzam, interneccione cæsus est Lusitanorum culpâ. Cecidere è Carolinis 6000, capta 7000, quos inter 800 Officiales, signa & vexilla 120. Gallorum etiam 2000, alii verius 5000 cæsa fuisse affirmant. Tota deinde Arragonia, & Valencia ad Philippi jugum est reducta. Gallowaius in Cataloniā fugiens Tortosæ confidet, finitimâsq; urbes validiore firmat præsidio. Deniâ bis tentatâ Aurelianensis coactus est recedere.

25 Aug. Regina Philippi conjunx prolem masculu.

masculam feliciter enititur, vocatque à pro-
avo & Parente Ludoicum Philippum Astu-
riae Principem, magno Hispaniae júbilo.

Ilerdam urbem post difficilem totius
mensis obsidionem armatâ manu Aurelia-
nensis subjugat 9 Oct, arcem deditione 11.
Novemb.

Annum hunc vix ingressus Ludovicus
Badensis 4 Januar. ultimum vitae diem, &
ætatis 52 claudit. Princeps militari pruden-
tiae, & felicitate celeberrimus. Succedit ei
recusante Eugenio, post brevem Bareithii
administrationem, Georgius Ludoicus Ele-
ctor Hannoveranus, qui priusquam adve-
niret Villarius lineas Stolhofenses transges-
sus, in Sueviam, Franconiam, Ducatum
Würtembergensem, Badensem, Durlacen-
ensem, Darmstadiensem, inferiorem Pala-
tinatum, Francofurtum & Moguntiam usq;
se rapidè effundit, ingentemque vim pecu-
niae corradit. Dilabente ubique Imperiali
exercitu nimis infirmo. Suevicus Generalis
Janus cum 2300 in Gallorum manus inci-
dit & capitur cum variis officialibus. Ad-
fuit interea Elector Hannoveranus 15 Sept.
cum legionibus tum suis tum Luneburgicis
& Brandenburgicis, & supremum exercitus

suscepit imperium. Expeditus ab eo Generalis Mercyus Generalem de Vivant opprimit cæsis 800 captis 150 præter equos 1300.

Elisabetha Christina Ducissa Brunswicensi, Caroli III. Regis Sponsa 19. Apr. wolfenbuto Bambergam à comite de Paar deducta, ejurato ibidem Lutheranimò, profecta Viennam, advenit 14 Maji. Octobr. vero 10 renunciatur Regina Caroli Sponsa.

In Ungaria hoc anno Stahrenbergo commissus fuit exercit⁹, qui & leviora non semel rebellibus inflixit vulnera. 600 equites fundunt rebellium 3000, cædunt 1000, capiunt 315. Ragotzius Transylvania Princeps ab incolis dicitur. Et Hermanopolim obsidio, ne premit, at rejicitur ab ea per Colonellum de Tiege, cæsis 2000 Rebellibus. Comes quoque de Rabutin non semel insigni eos plaga afficit, Rasciani Carolum haud procul Keskemet egregiè fundunt.

In Silesia Rex Sueciæ turbas Cæsari movet, qui cedendum tempori ratus, postulatibus ejus condescendit, & ablatas heterodoxis à pace Monasteriensi Ecclesias jubet restitui.

In Belgio Elector Colonienfis in Archiepiscopum consecratur Insulis 1. Maji. Exercitus uterque in accesso adeo loco confidebat,

debat, ut neuter alteri praelii copiam faceret. Decrescente demum Gallico, Marleburgus castris clam Gennapium directis, Vendomium ad pugnam cogere parabat, at hic praecipiti praelium declinans ruga, Cambroni castra figit. Ea in fuga 6000 desiderata sunt, potissimam partem transfugae; atque ita irrita fuit anni huius expeditio.

ANNUUS 1708.

Pontificem inter & Imperatorem, quae sub cineribus gliscebant diffidia, inaper-
tum hoc anno eruperunt belli incendium: sed restinctum est brevi per amicam utriusque partis compositionem.

Iniqua & hoc anno gallis cecidit Belli alea in Sabaudia: caesi namque non semel Sabaudia omni expulsi sunt, Subactum insuper Exilium janua in Delphinatum: Aug. subinperousa, vallis S. Martini Fenestrella,

In Hispania Aurelianensis 9 Julii Tortosam deditione capit. Frustra deinde à Stahrenbergo tentata, Lima interfecto cum suis Prorege gallico Carolum proclamat. Regina Caroli Sponsa 19 Jul. Barcinonem advehitur, & à Rege salutata quarto post die Barcinone in Ecclesia Principe solenni pompa matrimonio jungitur 28 Sept. Ur-

hem porto Mahone expugnat classis Anglica sub Archithalasso Laackio, atque ita Minorcam Carolino adjecit imperio Comes D. Asfeldt urbem Denia primo impetu armata manu expugnat, arcem tamen in quam praesidium Carolinum se receperat, non ante 17. Nov. Sardinia Comiti de Cifuentes sese tradit, Prorege in Corsicam fugiente.

Ulyssiponem 16 oct. salva advenit & incolumis Regina Sponsa, Maria Anna Regina Josepha, Imperatoris Leopoldi filia, Josephi Soror, annos nata 25. festivoque tormentorum applausu, & urbis jubilo salutatur. Sub idem ferme tempus intacta portum subiit classis Brasila plurima auro dives.

Viennæ 31 Jun. Dux Mantuanus solenni imperii banno subjicitur.

Moraviam rebelles inundant omniaque praedationibus & latrociniis devastant. Heisterus Comitem Berezedi nil minus opinantem opprimit, magnamque ei cum conjuge praedam aufert. Non procul Trenschinio fusi ab eodem penitus rebelles 6000, suorum cum tormentis 14 amisere, capti 400. Dein 24 Aug. Neutra ad obsequium Caesaris revocatur. Otskaius cum suis elementiam Caesaris implorat & impetrat.

In Germania superiore nihil admodum contigit memoratu dignum, translata in Belgium belli sede, plurimoque milite,

Ferri-

Fertilius fuit laurearum Belgium: digressus in Scotiam cum classe Gallica Princeps Wallius, re infecta ab Architalasso de Bings Dünckerkam se recipere cogitur, non sine periculo totius classis amittendae. Cogitur interim utrimque exercitus in Belgio, cui & Caesarei cum Eugenio Duce 30000 influebant. Galli Gandavum, & Brugas 6 Julii astu capiunt. Ad Audenardam verò cum pervenissent, cedere didicerunt virtuti Eugenii, & Marleburgi, caesis 3000, captis 7 ad 8000, cum labaris, vexillisque plurimis. Inde lineas Gallorum penetrant Foederati, easque solo aequant.

Vicissim Galli lineas Isendicenses transcendunt, & contributiones latè exigunt.

Artesia Foederatis 500000 contribuit, Atrebatū 18000 libras Gallicas.

Insulas foederati adoriuntur 12 Aug. occupantq; urbem 23 Oct. arcem 8 Sept. praesentibus ei expeditioni Augusto Rege, aliisque viris principibus. In ea reperiunt tormenta aenea 120, mortaria 38, & 100000 libras nitrati pulveris, praeter reliquam belli supellectilem. Dum fervet obsidio Comes de la Motte à Gallis submissus, comneatum Ostendā missum, ut accideret, ad oppidum Tournhut à deducente eum Germano milite sub Ducibus Codogan & Web generosè repellitur, amissis 1000 fauciis 2000, Athum quoque irritò tentant dolo. Bruxellis verò ita excipitur Bavarus, ut Montes celerimè cogatur aufugere, relictis tormentis aeneis 12, mortariis 6, amissis militibus 1500. Marleburgus. 2do post die Schaldim transit sine iactura ullius militis, & Gallorum in castris sedem figit, quorum

quorum etiam complures in fuga carpit. Ganda-
vi demum & Brugarum recuperatione hic annus
clauditur, & milites in hyberna dimittuntur.

Hamburgi intestinum civium dissidium à Cir-
cularibus copiis sopitur, cogiturque urbs 2000 pe-
ditum, & trecentorū equitum præsidium admittere.

Compositis ex voto cum Cæsare controversiis
Carolus Rex Sueciæ, redit in Poloniam, Stanis-
laum ibidem firmaturus. Inde in Moscoviam
Ezarium si superis placet regno pariter exuturus.
25 Jul. cum Mosco confligit, pari fermè utrimque
clade, nisi quod locum prælii obtinuerint Sueci.
In Finnia Schlippenbachius à Moscis cæditur, ca-
piturque. Majorem etiam cladem patitur à Gene-
rali Baur Moscis imperante Comes de Löwen-
haupt, ad Regem cum 15000 properans: ita nam-
que deletus est, ut ipse cum 1000 ægrè evaserit.
Suecicus Generalis Lübecker ex Ingermerlandia
celeri se fuga proripit, adventantibus Moscis, con-
fossis prius equis, ne hosti cederent. Hæc initia
fuere victoriarum Ezarii

ANNUS 1709.

Romæ Pontifex 27 Jun. Carolum III. Hispa-
niarum Regem agnoscit. Mittit quoq; Vien-
nam Nepotem suum ablegatum.

In Pedemontio alter exercitus alterum obser-
vando tempus terit. Districtum Vigevano in Du-
catu Mediolanensi prærendit Sabaudus: de cujus
postulatis ut inquirat, mittitur Mediolanum Epi-
scopus Quinque Ecclesiarum. Itque jam tumor
eum Sabaudis deferendum, renovatumque cum eo
triennale contra Gallos foedus.

In

In Hispania moritur Cardinalis Portocarrero, Archiepiscopatum ejus Philippus suæ Factioni vendicat, petitque à Pontifice Carolus suæ Arcem Alicante diu renitentem 17 Apr. deditione tandem capit Comes de Asfeldt Philippus ut animos suorum sibi conciliet, Gallicum remittit exercitum, militemque Hispanum conscribit. Stahrenbergius supremus Caroli Bellidux Balaqueram intercipit, militique in Arragoniæ finibus hyberna designat.

Ulyssipone Rex ex catarrho pejusculè habet, exercitus mutuis hinc inde excursionibus alter alterum inquietant.

In Germania Cæsareus Generalis de Thüngen diem obit. Generalis de Mercy ad fines Helvetiæ cæditur à Comite de Bourg, amittitque aliquot suorum millia.

In Belgio Gallus pacem petendo, protrahit anni hujus expeditiones. Subscribunt articulis præliminibus Fœderati, vi quorum Philippus omni Hispaniâ cedere, & Rex Galliarum Argentoratum, Dünckercam, aliaque loca intra bimestre tum redlere jubetur, tum demoliri: at rescinduntur à Galdis: unde Eugenius cum Marleburgo exercitum cogens, simulansque Gallos probè munitos aggredi Tornacum obsidet 26 Junii, capitque urbem 1. arcem 30 Aug. Inde Montes Hannoniæ discedit, unde cum avertere Fœderatos parant Galli, ad oppidum Bavais rejiciuntur magna utrimque clade. Galli in cæsis & læsis 15000 numerant, & in postremis Villarium supremum exercitus Archistrategum. Germani ad 20000, captis 17 tormentis. Victoriâ à Fœderatis stetisse eventus dedit, nam
& lo-

& locum prælii diem integrum occuparunt , & Montes post brevem omnino obsidionem subjugarunt, unde exercitus in hyberna dimittitur.

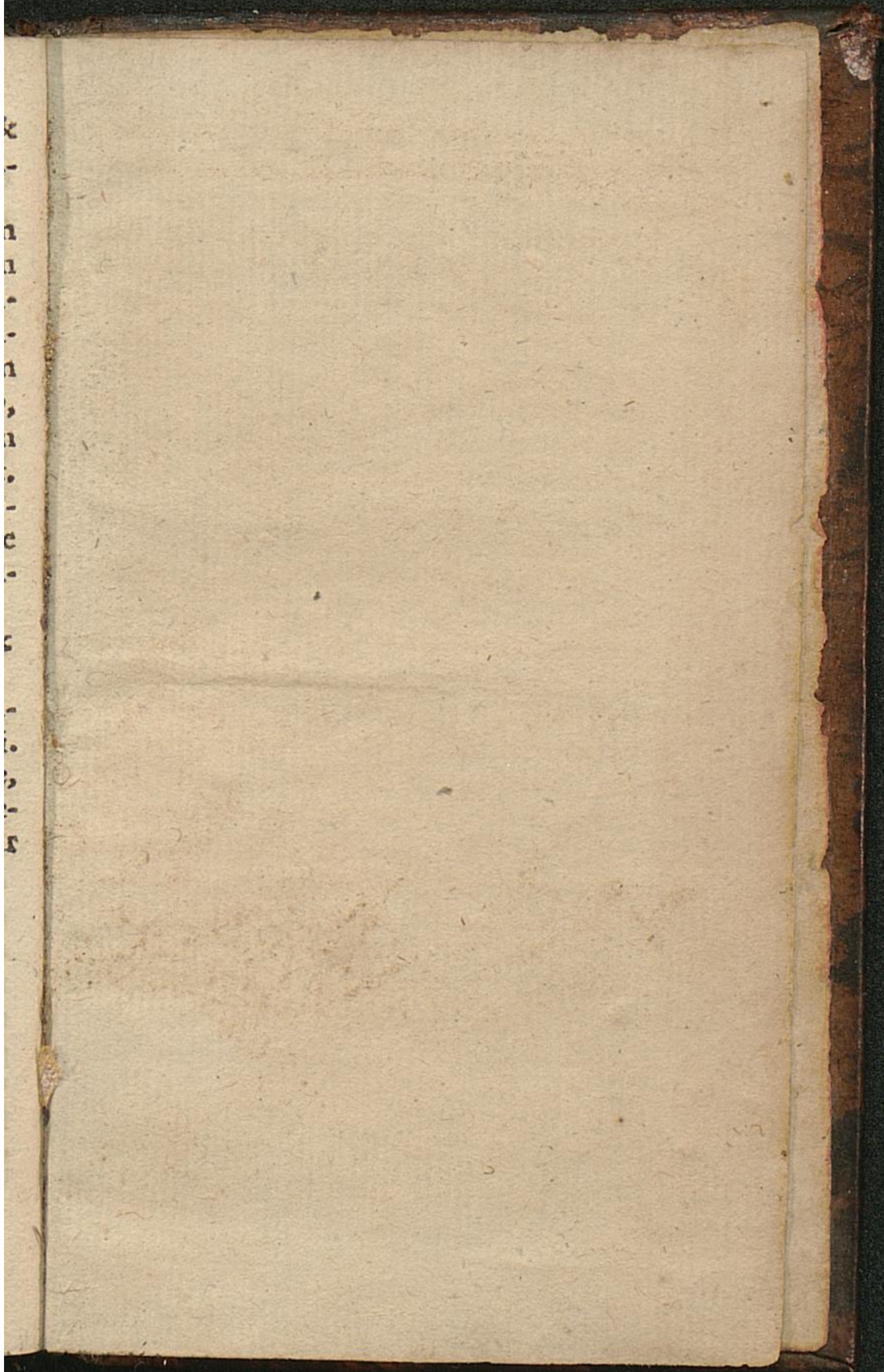
In Moscovia Rex Sueciæ insolentior Czarium throno dum conatur deicere , omnem propè in prælio ad Pultuam amittit exercitum. Rex ipse vulnerat⁹ cum 15000 sub Generali de Lovenhaupt fuga salutem quærit, quam ipsè quidem invenit cum 600 suorum in arce Turcica Bender ; reliqui verò, 9000 Moscorum millibus sub Principe de Gallizin & Generali de Baur insequentibus , sese dedunt. E Generalibus, &c. Suecicis capti Reinschildt, Lovenhaupt, Stackelberg, Wirtemberg, Piger aliique maximo numero, Rex ipse an supersit, sunt qui dubitent.

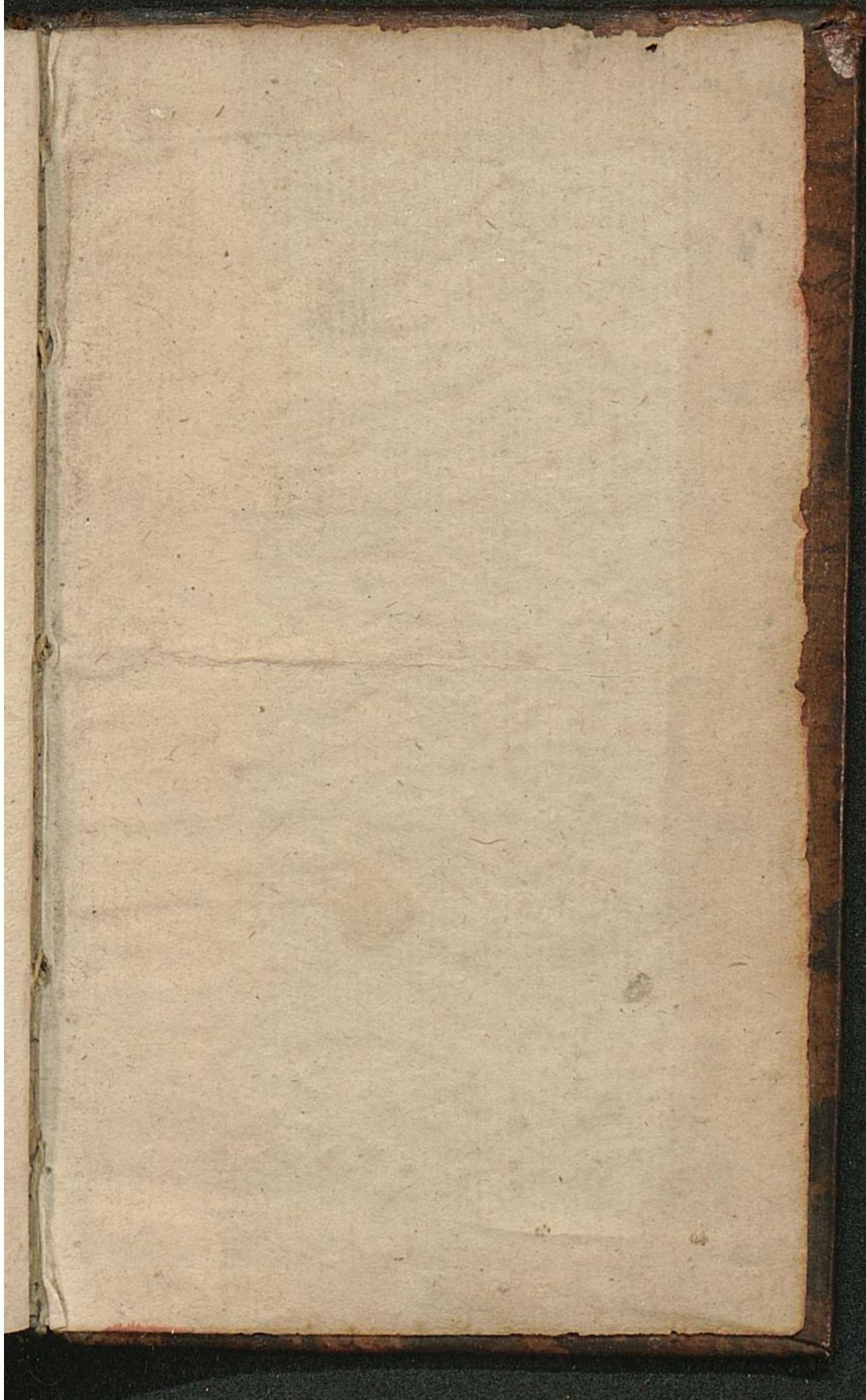
Ufus eâ occasione Augustus Poloniam repetit, & Optimates plerique sua Regi deferunt obsequia.

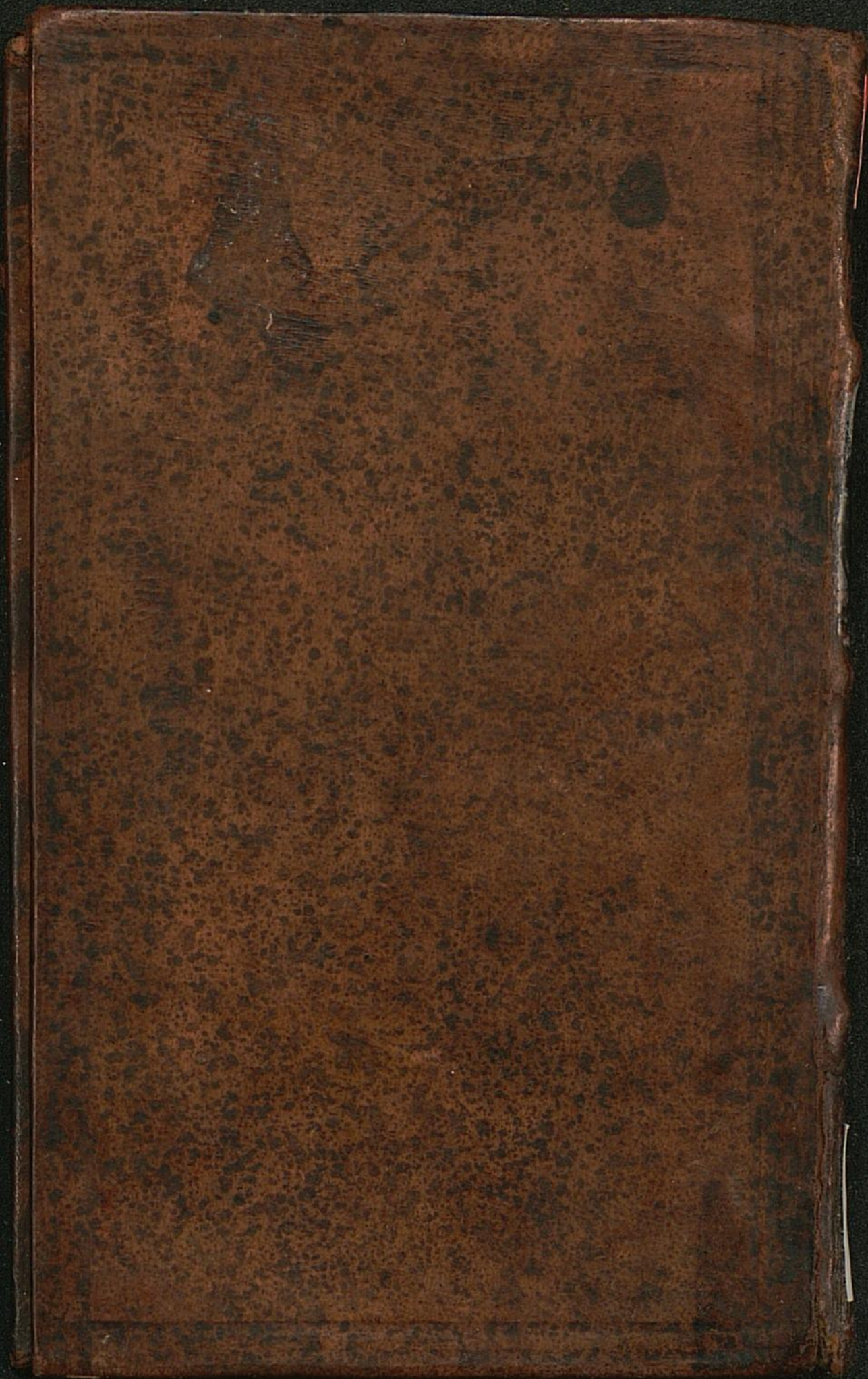
Rex Daniæ bellum Suecis indicit & in Peninsulam Schonen nemine resistente exponit exercitū.

Pacem Galliæ per necessariam tum ob annonæ, tum ob nervi bellici defectum, in annum tamen sequentem videntur rejicere , spe Fœderatorum per bellum septentrianole distrahendorū, ingeminantibus interim aliis PAX PAX,

& non erat Pax.

P
06

Imagines
Sculptur
Ximi.

LDO
1095